

ΝΕΟΛΟΓΟΥ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΙ
ΜΕΤΑ ΤΟΥ "ΝΕΟΛΟΓΟΥ"

'Εν Κωνσταντινουπόλει ἐτησίᾳ .	φρ. γρ. 46
'Εν ταῖς Ἐπαρχίαις	Μετ. 16
'Εν Ἑλλάδι, Αἰγύπτῳ καὶ Ἐν- ρωπῇ	φρ. γρ. 70
'Εν Ρωσίᾳ	Ρουβλ. 25
Ἐξάμηνιοι τὰ ἡμίση.	

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΙ
ἈΝΕΥ ΤΟΥ "ΝΕΟΛΟΓΟΥ"

'Εν Κωνσταντινουπόλει ἐτησίᾳ .	Μετ. 4
'Εν ταῖς Ἐπαρχίαις "	Λίτ. Τ. 1
'Ἐκτὸς τῆς Τουρκίας "	φρ. γρ. 25
Ἀὶ συνδρομαὶ ἑτήσιαι.	
'Ἐκαστον φύλλον τιμᾶται ἡμισίον Λίτ. (2).	

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις.—(Ἐρνέστου Κουρτίου) Ἡ Ἑλληνικὴ Ἱστορία (Μεταφραζομένη ὑπὸ Μ. Ε. Μιχαλοπούλου).—Βιβλιογραφικά.—Ἡ Βέροια.—Γενικαὶ δημοιώσεις.—Ποικίλα.—Γνώμαι δοφῶν.—Τὸ ἐν Λονδίῳ διεθνὲς συνέδριον τῶν Ἀδιανολόγων.—Περὶ τῶν Μικροβίων ἐν γένει.—Νομισματολογικά (Ἀνέκδοτα βιβυνικά νομίσματα).—Εἰδωλολατρεία (Αἱ ἐν Δαχομήνῃ λατρευόμεναι θεότητες).—Τὸ ἰσχυρότατον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τηλεσκοπίων.—Ἡ Βιολέττα (διήγημα).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Φαίνεται ὅτι ἡ βροτολογὸς χολέρα ἐπὶ μακρὸν ἔτι χρόνον θ' ἀπορροφᾷ τὴν μέριμναν καὶ τὴν προσοχὴν τῶν τεταγμένων τὴν περιφρούρησιν τῆς δημοσίας ὑγιεινῆς καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ζωῆς τῶν οἰκείων ὑπηκόων ἀπὸ τῆς θεομηνίας ταύτης, ἥτις μεθ' ὄλην τὴν πρὸς ὕφεσιν τάσιν ἱκανὰ ἔτι ποιεῖται θύματα, ὡσεὶ ὁ ἐπὶ γῆς ἀνθρώπινος πληθυσμὸς ὑπερπλεονάσας δεῖται ἀραιώσεως. Ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τῶν πρωτευουσῶν μέχρι καὶ τοῦ ἐσχάτου χωρίου, ἀπὸ τῶν ἀνακτόρων μέχρι καὶ τῆς πενιχρᾶς τοῦ χωρικοῦ καλύβης ὁ μόνος γινόμενος λόγος εἶναι ὁ περὶ τῆς ἀσιατικῆς χολέρας, ἅτε ἐκφοβισάσης πᾶσαν τάξιν ἀνθρωπότητος καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν μᾶλλον ἀπαίδευτον, ἥτις, ὄχρουομένη τέως πρὸ τοῦ ἐπιχειρήματος ὅτι τὸ νόσημα εἶναι θεομηνία καὶ ὅτι ὁ ἀνθρώπος ὀφείλει νὰ κύψῃ τὸν αὐχένα ἄνευ τινὸς γογγυσμοῦ ἢ καταπολεμήσεως αὐτῆς διὰ παντὸς δυνατοῦ μέσου, κραυγὴν ἔβαλεν ἀγανακτήσεως ἐναντίον τῶν καθάρσεων καὶ τῶν λοιπῶν προφυλακτικῶν μεθόδων, παρὰ τὸ λυσιτελεῖς αὐτῶν ἐν τῷ περιορισμῷ εἰ μὴ τῇ ὀλοσχερεῖ καταπολεμήσει τοῦ κακοῦ. Ὁ ἐκ δάφνης ὅμως στέφανος ἐπὶ τῇ διεξαγομένῃ πάλῃ κατὰ τὰς φοβεράς ἐπιδημίας ἀπόκειται τοῖς ὁπαδοῖς τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἐνθεν μὲν ἀγωνιζομένοις νὰ ἐξεύρωσιν ὁποῖον τὸ καταλληλότερον φάρμακον πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ ἐκ τοῦ νοσήματος κινδύνου, ἐνθεν δὲ φιλοτιμουμένοις ν' ἀναδημοσιεύσωσι τὰ συμπεράσματα τῶν μελετῶν αὐτῶν καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν γινόμενων δοκιμῶν ἐν ταῖς ἐφημερίσιν ὅπως κτῆμα τοῦ δημοσίου καταστήσωσι τὴν ὡς λυσιτελεστέραν κρινομένην συνταγὴν καὶ φανῶσιν οὕτω πιστοὶ ἐκτελεσταὶ τῶν παραγγελημάτων καὶ τῶν καθηκόν-

των, ἅπερ ἐπιβάλλει ἡ θεία αὐτῶν ἐπιστήμη. Πρὸ τοῦ κινδύνου τοῦ ἀπειλοῦντος σύμπασαν τὴν ἀνθρωπότητα ἐξέλιπεν ἡ τοῦς ἐπιστήμονας ἀείποτε κατατρόγουσα ἀντιζηλία καὶ ταύτην ἀντικατέστησεν ὁ εὐγενὴς συναγωνισμὸς ἐν τῷ ἐξευρεῖν τὸ λυσιτελέστερον τῶν κατὰ τῆς χολέρας φαρμάκων καὶ ἡ ἄμλλα τοῦ ἀξιοθῆναι τοῦ ἀμαράντου στεφάνου τῆς ἐξευρέσεως φαρμάκου κατὰ τῆς χολέρας ὄν τρόπον ἠξιώθησαν τοιοῦτου οἱ ὄντως εὐεργέται τῆς ἀνθρωπότητος, οἱ Γέννηρ, οἱ Παστέρ καὶ λοιποὶ μεγάλοι ἐπιστήμονες. Ἐντεῦθεν καὶ τὰ διάφορα τοῦ τύπου ὄργανα πληρούμενα μακροσκελῶν ἄρθρων καὶ μελετῶν περὶ τῆς ἐπαράτου νόσου καὶ τῶν ἐξαγομένων πορισμάτων ἐκ τοῦ φιλανθρώπου ἐπιστημονικοῦ ἀγῶνος τῶν ἀσκληπιαδῶν, ἐν δευτέρᾳ τιθέασι μοῖρα τὰ πολιτικὰ ζητήματα, ἅπερ οὐκ ὀλίγα τυγχάνουσι, καίτοι ἐπουσιώδη ὅλως κέκτῃται σημασίαν· τοιαῦτα δὲ εἶναι ἡ ἐν Γενούῃ παρουσία θωρηκτῶν μοιρῶν ἀπασῶν τῶν δυνάμεων καὶ αἱ διεξαγόμεναι πολεμικαὶ προπαρασκευαὶ ἐν ἀπάσαις σχεδὸν ταῖς ἐπικρατείαις τῆς δύσεως παρὰ τὴν κατατρώχουσαν αὐτὰς οικονομικὴν καχεξίαν.

Ἡ ἐν τῷ εἰρημένῳ ἰταλικῷ λιμένι συγκέντρωσις ἀπείρων καὶ πελωρίων σκαφῶν ἐξακολουθεῖ χαρακτηριζομένη ὡς σημαντικὸν καὶ σπουδαῖον πολιτικὸν γεγονός, ὡς τεκμηριοῦν τὴν συναδέλφωσιν τῶν τε λαῶν καὶ τῶν ἔθνων τῆς Εὐρώπης, οἷον ἐξαναγκασάντων τὰς ἐαυτῶν κυβερνήσεις νὰ μετάσχωσι τῶν τελομένων ἐορτῶν εἰς μνήμην ἐνδόξου θαλασσοπόρου καὶ νὰ παρίδωσι τὰς πολιτικὰς αὐτῶν διαμάχας, αἵτινες τὴν πεπολιτισμένην Εὐρώπην εἰς σιδηρόφρακτον μετέβαλον στρατόπεδον καὶ ἀπειλοῦσι τὴν ἀλληλοκτονίαν τῆς ἐν τῇ δύσει ἀνθρωπότητος. Ἀτυχῶς τὰ πράγματα δὲν ἐπικυροῦσι τοὺς λόγους καὶ αἱ ἐν Γενούῃ εὐθυμιαὶ καὶ τὰ αὐλικὰ δᾶιπνα ἥκιστα συγκαλύπτουσι τὴν ὑποφώσκουσαν ἀμοιβαίαν μῆνιν καὶ ἀγανάκτησιν τῶν κυβερνήσεων, αἵτινες ἀείποτε μὲν διακηρύττουσιν ὅτι εἰρηνικωτάτων ἐμφεροῦνται προθέσεων ἀλλὰ καὶ οὐδέποτε παύονται ἐξοπλίζουσαι τὸν οἰκείον λαὸν καὶ προπαρασκευαζόμεναι εἰς τὰ ἔργα τοῦ Ἄρεως μετὰ πολλῶ μείζονος ζέσεως ἢ ἐν τοῖς ἔργοις τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐμερίας τῶν ὑπηκόων αὐτῶν. Τρανῆ τούτου ἀπόδειξις εἶναι ἡ ἐν Γερμανίᾳ καταβαλλομένη μέριμνα ὅπως ἐπικυρωθῶσι τὰ νέα στρατιωτικὰ νομοσχέδια, ἅπερ, ὑποβαλλόμενα κατὰ τὴν προσεχῆ σύνοδον τοῦ κοινοβουλίου, συγκαλουμένου τὸν ἰανουάριον, ἀποσκοποῦσιν εἰς τὸ αὐξῆσαι τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπὸ τὰ ὄπλα ἀνδρῶν καὶ εἰς τὸ ἐπενεγκεῖν ἑτέρας

σπουδαίας μεταρρυθμίσεις εἰς τὸν ὑφιστάμενον νῦν στρατιωτικὸν ὀργανισμόν. Ἡ κυδέρνησις τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου πολιτεύεται ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ μετὰ πολλῆς τῆς δεξιότητος. Γινώσκουσα καλῶς τὴν οικονομικὴν καχεξίαν τῶν φορολογουμένων, ἀδυνατούντων πλέον νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς ἀπαιτουμένας χρηματικὰς θυσίας πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν εἰρημένων σχεδίων καὶ νὰ καλύψωσι τὴν εἰς 150,000,000 μάρκων ὑπολογιζομένην δαπάνην, ἔγνω νὰ μετέλθῃ ἢν ὁ πρίγκηψ Βίσαρκ μετῆλθε πολιτείαν κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ μεγάλου δανείου, ὅπερ ἀπαιτηθὲν διὰ τὰς στρατιωτικὰς μεταρρυθμίσεις τοῦ 1888. ἐπισηφίσθη μετὰ τὸν περίπυστον τῆς 6 φεβρουαρίου τοῦ ἔτους τούτου λόγον τοῦ πρώην ἀρχιγραμματέως. Καὶ τότε μὲν ὁδοῦξ τοῦ Λαουεμβούργου ἐπέσειε τὸ φάσμα τοῦ διμετώπου πολέμου, νῦν δὲ τὰ ὄργανα τοῦ κ. Καπρίβη διὰ μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν ἀγωνίζονται νὰ καταδείξωσι τὸ ὑπὸ τὴν ἀριθμητικὴν ἔποσιν ὑποδεὲς τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Γαλλίας καὶ νὰ παραστήσωσι τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπισηφίσεως τῶν προτεινομένων σχεδίων ὅπως καὶ τὸ αἴτιον τοῦτο τῆς ἀδυναμίας τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ ἀρθῇ ἐκ τοῦ μέσου καὶ ἐκλίπῃ ὁ τὴν καρδίαν παντὸς φιλοπατρίδος τεύτωνος συνέχων φόβος.

Ἄλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ διεξαγόμενα γυμνάσια παρὰ τὴν ἐπιδημίαν τῆς χολέρας, ἅπερ κακίζονται ἀπανταχοῦ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει μέλλοντος πολέμου καὶ τῇ προῦσει ἐξωτερικῆς ἐπιδρομῆς, ἀποτελοῦσιν ἱκανὸν τεκμήριον τῆς ἐκκρεμοῦς τῶν πραγμάτων καταστάσεως, καὶ μάτην οἱ εὐρωπαϊκοὶ λαοὶ ἠλπισαν ἢ ἐλπίζουσιν αἴσια ἐκ τῶν ἐν Γενοῦῃ ἐορτῶν ἀποτελέσματα. Ἐὰν μάλιστα βαθύτερον τὰ πράγματα ἐξετασθῶσιν, αἱ τελεταὶ αὐταί, αἵτινες ὄφειλον νὰ δείξωσιν ὅτι τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἀνθρώπου ἔγκειται κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους οὐχὶ ἐν ταῖς μεγάλαις στρατιωτικαῖς νίκαις, ἀλλ' ἐν τῇ διαδόσει τοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ μεγάλου θαλασσοπόρου, τοῦ διπλασιάσαντος τὸν κόσμον καὶ τοῦ συμβαλόντος εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ἐκπολιτιστικοῦ πνεύματος, τὸ ἀντίθετον σχεδὸν ἐπίνεγκον ἀποτέλεσμα, ἔὰν ἀληθείας ἔχωνται αἱ ἀναγραφόμεναι εἰδήσεις. Οἱ ἐν Ρώμῃ βλέποντες τὴν γλισχρότητα τοῦ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργείου τῆς Γερμανίας, πέψαντος ἐν μόνον πλοῖον καὶ τοῦτο ἐκ τῶν τῆς ὑποδεεστερας τάξεως τῶν θεωρητικῶν, ἐξέφρασαν δυσαρέσκειαν, διότι ἐδικαιοῦντο νὰ ἴδωσιν ἐν Γενοῦῃ πλήρη ναυτικὴν μοῖραν, οἷαν ὄφειλε νὰ πέμψῃ ἰσχυρὸς σύμμαχος, τοσοῦτο διὰ τῆς φιλίας αὐτοῦ ζημιώσας τὰ τῆς Ἰταλίας συμφέροντα πολιτικῶς τε καὶ οἰκονομικῶς. Τὴν ἐκδηλωθεῖσαν δυσαρέσκειαν καὶ τὴν προσβολὴν τῆς ἐθνικῆς φιλοτιμίας μετὰ προσοχῆς πειρῶνται νὰ συγκαλύψωσιν οἱ περὶ τὸν βασιλέα Οὐμβέρτον, ἀλλ' ὁ μικρὸν ἐκ τῶν τεχνασμάτων παραπειθόμενος λαός, ἔτι μᾶλλον ἐξοργίζεται κατὰ τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς καὶ ἀπὸ τοῦδε ἤρξατο προπαρασκευαζόμενος εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τῶν πληροῦντων τὴν καρδίαν αὐτοῦ αἰσθημάτων κατὰ τὴν 6 προσεχοῦς νοεμβρίου, ὅτε διεξάγονται αἱ γενικαὶ ἐκλογαί. Εἰς τὴν τοιαύτην τοῦ λαοῦ ὅμως διάθεσιν συντείνει οὐ μικρὸν καὶ ἡ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τοῦ γαλλικοῦ στόλου ἀνάμνησις τῶν πρὸ τριῶν καὶ τριάκοντα ἐτῶν τελεσθέντων ἐν τῷ λιμένι, ὅπου ἀπέβαινον οἱ ἀνδρεῖοι τῆς Μαγέντας καὶ τοῦ Σολφερίνου μαχηταί, οἱ συμπήξαντες τὴν ἰταλικὴν ἐνότητα καὶ δόντες τῇ χώρᾳ, ἥτις τέως ἦτο ἀπλῆ γεωγραφικὴ ἐκφρασις, τὸ ὄνομα τοῦ ἠνωμένου ἰταλικοῦ βασιλείου.

Τοιαύτη ὑπὸ γενικὴν ἔποσιν τὰ κυριώτερα τῶν κατὰ

τὴν ἐβδομάδα ταύτην γεγονότων· μερικώτερον δὲ τὰ κατὰ τόπους σπουδαιότερα ζητήματα εἶναι ἐν μὲν τῇ Ἄγγλιᾳ τὸ Ἰρλανδικὸν καὶ τὸ ἐργατικόν. Τὸ πρῶτον τούτων θεωρεῖται ὑπὸ τῶν συντηρητικῶν ὡς ἡ πέτρα τοῦ σκανδάλου, καθ' ἧς προσκρούων ὁ γηραιὸς Γλάδστον ἀναγκασθήσεται ν' ἀποθέσῃ τὴν ἀρχὴν ἢ νὰ προβῇ εἰς νέας ἐκλογὰς ἐπὶ σκοπῷ τοῦ τυχεῖν συμπαγεστερας πλειοψηφίας πρὸς ἐδραίωσιν τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ καὶ ἐπισηφίσιν τῶν μεγάλων μεταρρυθμιστικῶν σχεδίων αὐτοῦ. Ἄλλ' οἱ φιλελεύθεροι καὶ οἱ ἰρλανδοὶ βουλευταὶ δὲν διαφωνοῦσιν ἐν τῷ ζητήματι τῆς ἰρλανδικῆς αὐτονομίας, διότι ἐὰν τοιαύτη ὑπῆρχε διαφωνία, βεβαίως ἤθελε καταδειχθῆ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν γενικῶν ἐκλογῶν καὶ τὴν ἐκ τεσσαράκοντα ψήφων πλειοψηφίαν ἤθελεν ἀντικαταστήσει ἡ μειοψηφία, ἄλλως τε δὲ τὴν ὁμοφωνίαν τῶν γλαδστονικῶν φιλελευθέρων καὶ τῶν ἰρλανδῶν καθορῶντες καὶ οἱ πολέμοι αὐτῶν πειρῶνται νὰ διασπᾶσωσι δὲ ἐπιχειρημάτων, θιγόντων τὴν εὐθικτον τοὺς φιλοπατρίδας χορῶν καὶ κατατεινόντων εἰς τὸ παραστήσαι τὸ τῆς πατρίδος οἰκοδόμημα διασαλευόμενον διὰ τῆς ἀποσπάσεως τῆς Ἰρλανδίας ἀπὸ τῆς ὀλομελείας τοῦ ἠνωμένου βασιλείου. Δυσχερεστερα ἐπομένως εἶναι ἡ θέσις τοῦ κ. Γλάδστον ἐν τῷ ἐργατικῷ ζητήματι, ἐν τῷ ὁποίῳ τὰ συνδικάτα τῶν ἐργατικῶν ἐταιριῶν, κίπερ ἄχρι τοῦδε ἀποφανθέντα ὑπὲρ τοῦ ἐλευθέρου συναγωνισμαῦ ἐν τῇ ἐργασίᾳ, ἦδη ζητοῦσιν οὐ μόνον τὸν ἐξοστρακισμόν οὕτως εἰπεῖν τῶν ἐν τοῖς ἄλλοδαποῖς ἐργατῶν ἀλλὰ καὶ τὴν καθιέρωσιν τῆς ὀκταώρου ἐργασίας ἐν πᾶσι τοῖς βιομηχανικοῖς κλάδοις ἀνεξαιρέτως. Τὸ ζήτημα εἶναι λίαν λεπτόν, ἀνακινούμενον δὲ κατὰ τὴν προσεχῆ σύνοδον δύναται νὰ προκαλέσῃ πράγματα τῷ γηραιῷ πρωθυπουργῷ, ἅτε ἐκφρασθέντι ἄλλοτε οὐχὶ τόσοῦτον εὐμενῶς ὑπὲρ τοῦ πόθου τούτου τῶν ἐργατικῶν λέξεων.

Πολλοὶ οὐχ ἤττον τῶν ἐν Λονδίῳ -δι' ἐλπίδος ἔχουσιν ὅτι ὁ γηραιὸς ὑλοτόμος τοῦ Χάβαρδεν θὰ μεταβάλῃ πολιτείαν, ἅτε τῶν ἐργατῶν τὰ πάνδεινα ὑφισταμένων καὶ ἥκιστα ἀπολαυόντων τῆς δικαίας ἀμοιβῆς ἀνθ' ὧν καταβάλουσι μόχθων πρὸς πορισμὸν τοῦ ἐπιουσίου αὐτῶν ἄρτου, πορισμὸν ἐξαγοραζόμενον διὰ τοῦ πλουτισμοῦ καὶ τῆς πληρώσεως τοῦ βαλαντίου τῶν κεφαλαιούχων.

Οἱ ἐν Γαλλίᾳ ἔχουσι τὰ στρατιωτικὰ αὐτῶν γυμνάσια καὶ τὴν εἰς ταῦτα παρουσίαν τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας, οὗ ἡ περιοδεία προσεκάλεσεν ἱκανὴν ἐν τῷ τύπῳ συζήτησιν, ἀπολήξασαν εἰς τὸν θρίαμβον τῶν δημοκρατικῶν ἐφημεριδῶν, ἅτε ἀποδειξάσων ὅτι ὁ κ. Καρνὼ περιοδεύων ἄγεται ἐκ τῆς ιδέας τοῦ ἐνισχύσαι τοὺς ὑφισταμένους τῆς πατρίδος θεσμοὺς καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς ὀπισθοδουρίας τοῦ παγιῶσαι τὴν προσωπικὴν ἐξουσίαν. Συνάμα οἱ ἐν Γαλλίᾳ προπαρασκευάζονται νὰ πανηγυρίσωσι τὴν προσεχεῖ τετάρτη τὴν ἑκατονταετηρίδα τῆς Συμβατικῆς, ἥτις τοσοῦτῳ μᾶλλον λαμπρὰ καὶ μεγαλοπρεπῆς προμνύεται ὅσο προίσταται ταύτης ὁ ἔγγονος τοῦ ὀργανωτοῦ τῆς νίκης. Παρατηρητέον οὐχ ἤττον ὅτι οἱ τῆς δημοκρατίας πολέμοι οὐ παύονται κινούμενοι, ἔχουσι δὲ πρόσφορον ἐν τούτῳ τὸ ἔδαφος συνάμα ἔνεκα τῶν ἀποικιακῶν δυσχερειῶν, αἵτινες, ὑπὸ Γερμανῶν συνταυλιζόμεναι ἐν Δαχουαίῃ διὰ τῆς διανομῆς, ὅπλων εἰς τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ βασιλέως αὐτῆς Βεχανζέν, παρέχουσιν ἀφορμὴν εἰς τοὺς μοναρχικοὺς ν' ἀκονῶσι τὴν γλῶσσαν κατὰ τῆς κυβερνήσεως καὶ νὰ παρεμβάλλωσι προσκόμματα εἰς τὴν τακτικὴν καὶ ταχειᾶν διεξαγωγ-

γὴν τῶν βουλευτικῶν ἐργασιῶν ἐπὶ σκοπῷ ὑπουργικῆς κρίσεως.

Οἱ ἐν Ἰταλία μεθ' ὅλην τὴν αἴγλην τῶν ἐν Γενουῆ ἐορτῶν, οὐ παύονται σκεπτόμενοι περὶ τῶν οικονομικῶν, ὧν ἡ δεινὴ κατάστασις, ἰδίᾳ ἐκ τῆς θέσεως τοῦ ἐμπορίου καταφαινόμενη, ἐξώθησε τοὺς περὶ τὸν Οὐμβέρτον εἰς ῥῆξιν πρὸς τοὺς ἐν Αὐστρίᾳ· τὸ πρᾶγμα τοιαύτην προσέλαβε φάσιν, ὥστε οἱ πολιτικῶς σύμμαχοι Ἰταλοὶ θὰ κηρύξωσι τὸν τελωνειακὸν πόλεμον κατὰ τῆς Αὐστρίας ἐνεκὰ τῶν οἴνων καὶ θὰ καταπολεμήσωσιν οὕτω τὴν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν εἰσαγωγὴν τῶν ζύθων τῆς μοναρχίας.

Αἱ ἐν Αὐστρίᾳ διαίται δὲν ἀπολήγουσιν εἰς οὐάρεστα ἀποτελέσματα ὑπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς τριπλῆς συμμαχίας, καθ' ἧς σφόδρα διεμαρτυρήθησαν οἱ Νεοσέχοι καὶ ἠξίωσαν τὴν πρὸς τὴν Ρωσίαν προσέγγισιν, ἅτε προσελθοῦσαν ἐπίκουρον καὶ ἀρωγὸν τῇ μοναρχίᾳ ἐν κρίσιμῳ στιγμῇ.

Οἱ ἐν Ρωσίᾳ ἔχουσι τὰς οικονομικὰς μεταρρυθμίσεις, ἃς προπαρασκευάζει ὁ νέος ἐπὶ τῶν οικονομικῶν ὑπουργός, οἱ δ' ἐν Γερμανίᾳ τὴν κομματικὴν πάλην, τὴν ἀπειλοῦσαν οὐκ ὀλίγας δυσχερείας τῇ κυβερνήσει ἐν τῇ ἐθνικῇ ἀντιπροσώπειᾳ κατὰ τὴν συζήτησιν σπουδαίων νομοσχεδίων.

Ἐκ τῶν μικροτέρων κρατῶν ἡ Ἑλλάς ἔχει τὰ οικονομικὰ αὐτῆς, ἅπερ οὐχὶ καλὴν βαίνουσιν ὁδόν, ὡς δεινόνται ἐκ τῆς ἀναγραφομένης καθ' ἑκάστην ἐν τοῖς οικονομικοῖς τηλεγραφήμασι ὑποτιμήσεως τῶν ἑλληνικῶν χρεωγράφων. Τὴν βελτίωσιν τῆς δεινῆς αὐτῶν καταστάσεως παραδοκεῖ τὸ ἑλληνικὸν ἀπὸ τοῦ ἐκλεκτοῦ τῆς 3 μαΐου, ὅστις εἶναι ὁ μόνος τῇ περιστάσει κατάλληλος ὁ δυνάμενος νὰ ἐξεύρη διέξοδον καὶ νὰ λυτρώσῃ τὴν χώραν ἀπὸ τοῦ μαστιζούσης αὐτὴν οικονομικῆς πληγῆς. Τὸ ἔργον εἶναι ὄντως δυσχερὲς τὸ μὲν ἐλλείπει τῶν ἀναγκαίων οικονομικῶν πόρων, τὸ δὲ ἐλλείπει τοῦ οικονομολογικοῦ οὐμίλου, ὅστις δύναται ν' ἀναλάβῃ τὴν κάλυψιν τοῦ σχεδιαζομένου δανείου καὶ τὴν ἀνακούφισιν τῶν πρωτίστων ἀναγκῶν τοῦ κυβερνητικοῦ ταμείου ἐν τῇ πραγματώσει τῶν μελετωμένων οικονομικῶν μεταρρυθμίσεων. Ἦδη ἡ ἀπὸ τῶν μέσων τῆς ἐβδομάδος ταύτης ἀρξαμένη ἀνατίμισις τῶν ἑλληνικῶν χρεωγράφων ἀρκούντως ἀναπτεροῖ τὸ φρόνημα καὶ κρατύνει τὰς ἐλπίδας ἐπὶ ταχέως βελτίωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων οικονομικῶν τοῦ βουσιλείου. Τῶν ἐν Ἑλλάδι τὴν προσοχὴν ἀπορροφῶσιν ἐν μέρει καὶ αἱ ἐπανειλημμένα ἐγκάρδιοι συνεντεύξεις καὶ συνδιαλέξεις τοῦ κ. Καρῶ προέδρου τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας καὶ τοῦ βασιλέως Γεωργίου, ὅστις καὶ μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ συνδιαλεξάμενος ἐν Βιέννῃ εὐρίσκειται νῦν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς ὕδασι πρὸς τέλος τῆς ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ ταχθείσης καθάρσεως.

Ἐν Σερβίᾳ Ριζοσπαστικοὶ καὶ φιλελεύθεροὶ εὐρηνταὶ ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς πάλης, αἱ δὲ τελευταῖαι ἀνταλλαγεῖσαι ἐπιστολαὶ τοῦ κ. Βίσιτς καὶ τοῦ κ. Πάσιτς μικρὸν συντελοῦσιν εἰς τὴν κατεύναυσιν τῆς πάλης ταύτης· ἀξιοσημείωτος ἰδίᾳ εἶναι ἡ ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ἡγέτου τῶν ριζοσπαστικῶν εὐχὴ ὅπως ἀνδρωθῇ ὁ βασιλεὺς καὶ ἀναλάβῃ τὴν ἐξουσίαν.

ΕΡΜΕΣΙΟΥ ΚΟΥΡΤΙΟΥ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΖΟΜΕΝΗ ΥΠΟ

Μ. Ε. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν).

Μακρὰν τῆς ἀκτῆς, ἐν μέσῳ δὲ τῶν ὀρέων, τῶν ἐν στενῷ γῶφ ἐνοούντων τὰς πηγὰς τοῦ Θυάμιδος, τοῦ Ἄου, τοῦ Ἀράχθου καὶ τοῦ Ἀχελῷου, ἐκτείνεται ἐπὶ τῶν προπόδων τοῦ σεμνοῦ Τομάρου ἡ λίμνη τῶν Ἰωαννίνων. Μικρὸν ἀπωτέρω ἐν πλαγίᾳ καὶ ἀψθόνως ἀρδευσόμενη κοιλάδι ἔκειτο ἡ Δωδώνη, ἡ προσφιλες ἔδρα τοῦ Πελασγικοῦ Διός, τοῦ ἀοράτου θεοῦ, ὃς τὴν παρουσίαν αὐτοῦ ἐξεδήλου διὰ τῆς φθίκης τῶν δρυῶν, οὐ δ' ὁ βωμὸς περιεβάλλετο ὑπὸ εὐρέως κύκλου τριπόδων πρὸς ἐνδειξὴν τοῦ ὅτι αὐτὸς πρῶτος εἶχε συναγεῖρει περὶ αὐτὸν οἶκους καὶ δῆμους καὶ συνέστησε συμπολιτείαν. Ἡ Δωδώνη αὕτη ἦν ἡ ἔδρα τῶν **Γραικῶν**, τὸ θρησκευτικὸν κέντρον πάσης τῆς χώρας, πρὶν ἢ οἱ τῆς Ἰταλίας κάτοικοι πορευθῶσι τὴν πρὸς τὴν δύσιν ὁδὸν αὐτῶν, ταυτοχρόνως δὲ ὁ τόπος, ἐν ᾧ τὸ πρῶτον ἀπαντᾷ τὸ ὄνομα, ὅπερ βραδύτερον ἀπέβη τὸ ἐθνικὸν τῶν Ἑλλήνων ὄνομα· πράγματι οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ λαοῦ, ἐπιτετραμμένοι τὴν ἐποπτείαν τῆς λατρίας τοῦ Διός, ἐκαλοῦντο **Σελοὶ** ἢ **Ἐλοὶ**, ἐξ αὐτῶν δὲ ἡ πλῆσιον χώρα ὠνομάσθη **Ἑλλοπία** ἢ **Ἑλλάς**².

Καίτοι ἡ ἡρεμος τῆς Δωδώνης κοιλάς φαίνεται μακρὰν ἀπέχουσα τῆς κινήσεως τῶν ναυτικῶν λαῶν, καὶ οὗτοι ἐνωρὶς ἐγνωσαν τὴν εἰς τὴν Ἠπειρὸν ἄγουσαν φαίνεται δὲ ὅτι ὁ τῆς Κερκύρας πορθμὸς ἀπέβη πρὸς τὸ μέρος τοῦτο τὸ κέντρον τῆς ἐνεργείας καὶ ῥοπῆς αὐτῶν. Ὑπεράνω τῆς διώρυγος ταύτης ὑπῆρχεν ἡ ἀρχαία Φοινίκις³, κειμένη ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Χαόνων· κατώτερω μεταξὺ Χαόνων καὶ Θεσπρωτῶν ὑψοῦτο κατὰ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Θυάμιδος Ἰλιόν τι⁴, οὐ οἱ ἰδρυταὶ τοῖς πλῆσιον ποταμοῖς εἶχον δῶσαι τὰ ὀνόματα τοῦ Σιμόντος καὶ τοῦ Ἐάνθου. Ἀπὸ τῆς ἀκτῆς οἱ ἕνοι ἄποικοι εἰσεχώρησαν εἰς τὴν μεσόγειον. Ἐν αὐτῇ τῇ Δωδώνῃ ὁ πελασγικὸς Ζεὺς δὲν ἀπελείφθη μόνος, ἀλλ' ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Διόνης συνέταξαν αὐτῷ τὴν θεὰν τῆς φυσικῆς γονιμότητος, ἐκ τῆς ἀπωτάτης Ἀνατολῆς εἰσαχθεῖσαν. Καὶ αὐτόθι δὲ εἶχεν εἰς ἐμβλημα τὴν περιστερὰν, ἐξ οὗ αἱ ἰσθμιαὶ αὐτῆς ὠνομάσθησαν Πελειάδες⁵.

Ἐκ τῶν πολυανθρώπων τῆς Ἠπειροῦ χωρῶν ἐξῆλθον κατὰ διαφόρους ἐποχὰς φυλαὶ τινες, πεπρωκισμένοι δι' ἐξαιρετικῆς δραστηριότητος, αἵτινες, ὑπερβάσαι τὴν ὄροσειρὰν τῆς Πίνδου, διεχύθησαν εἰς τὰ ἀνατολικά τμήματα· αὗται διειρήνησαν πιστῶς τὰς ἀναμνήσεις τῆς πατρίδος, ἐν ἧ ἦρξατο ὁ ἱστορικὸς

1) Τὴν Δωδώνην ὁ κ. Καραπάνος ἀνεκάλυψεν ἐν τῇ κοιλάδι τῆς Τσαρακοβίτσας, ἀπέχουσαν δὲ 18 χιλιομέτρα νοτιοδυτικῶς τῶν Ἰωαννίνων. Αὐτόθι ὑπῆρχον σπουδαιὰ εἰρεπία, ἅτινα πρότερον θεωροῦντο ὡς τὰ τοῦ Πασσαράνος (C. Carapanos, *Dodone et ses ruines* Παράβλεπε καὶ *Sitzungsber. der K. Bayer. Akad. d. Wiss.*, 1877, σ. 163 καὶ ἐξῆς).

2) Περὶ τῆς σχέσεως τῶν Σελλῶν, Ἑλλῶν πρὸς τοὺς Σαλλί τῶν Ρωμαίων ἴδε G. Curtius, *Crundz. der gr. Etymol.*, 1η ἐκδ., σ. 537, περὶ τῶν αὐτῶν ὡς γαμευῶν Overbeck, *Zeus-Relig.*, σ. 35, ὡς ἀνιπτοπόδων γαμευῶν δὲ Ὁμ. Ἰλιὰδ., Π, 235. Περὶ τῆς Δωδώνης ἴδε Στέφ. τὸν Βυζ. ἐν λ' Ὁ δὲ Ἀριστοτέλ. (Μετewρ. Α', 14) λέγει: «Ἑλλὰς ἀρχαία περὶ Δωδώνην καὶ τὸν Ἀχελῷον ὄκον γὰρ οἱ Σελλοὶ ἐναῦθα καὶ οἱ καλούμενοι τότε μὲν Γραικοί, νῦν δ' Ἑλληγες», τῆς γνώμης αὐτοῦ στηριζομένης καὶ ὑπὸ τῆς παραδόσεως ἀποδιδούσης τὴν ἰδρύσιν τῆς Δωδώνης τῷ Δευκαλίωνι καὶ τῇ Πύρρᾳ (Πλουτάρχ. Πύρρος, 1).

3) Στράβ., σ. 323. *Archaeol. Zeitung*, 1855, σ. 37.

4) «Τροία πόλις ἐν Κερκίρᾳ τῆς Χαονίας (Στέφ. ὁ Βυζ. ἐν λ.)».

5) Περὶ τῆς Διόνης καὶ τῶν Πελειᾶδων ἴδε Welcker, *Griech. Götterlehre*, I, 352 καὶ ἐξῆς.

βίος αὐτῶν, καὶ διέδωκαν οὕτω τὸ γόπτρον τῶν ἡπειρωτικῶν λατρειῶν πολὺ πέραν τῶν ὁρίων τῆς χώρας. Οὕτως ὁ Ἀχελῷος περιεβλήθη ἐθνικὸν χαρακτῆρα καὶ ἀπέβη παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὁ ποταμὸς τῶν ποταμῶν, ἡ ἀρχικὴ καὶ ἱερὰ πηγὴ πάντων τῶν γλυκῶν ὑδάτων, λαμβανόμενος ὡς μάρτυς ἐν τοῖς ἐπισημοτάτοις τῶν ὄρκων. Ἡ λατρεία αὐτοῦ συνήπτετο λίαν τῇ τοῦ Δωδωναίου Διός, ὃς πανταχοῦ, ὅπου εἶχε λατρευτάς, ἀπῆτει καὶ ὑπὲρ τοῦ Ἀχελῷου θυσίας.

Αἱ πρώται μεταναστάσεις, αἱ τὰ δάση τῆς Ἠπείρου συνάψασαι ταῖς ἀνατολικαῖς χώρας καὶ τὰ δόγματα τῆς Δωδώνης μεταψευτεύσασαι ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Σπερχεῖοῦ, ἐνθα ὁ Ἀχιλλεὺς ἐπικαλεῖται τὸν ἡπειρώτην θεὸν ὡς τὸν θεῖον πρόγονον τῆς γενεᾶς αὐτοῦ, ἐξηλείφθησαν ἀπὸ τῆς παραδόσεως¹· διετήρησεν ὁ μὲν αὐτὴ τὴν ἀνάμνησιν μεταγενεστέρας τινὸς κινήσεως, γενομένης ἐξ Ἠπείρου εἰς Θεσσαλίαν². Πρόκειται περὶ λαοῦ, ὃς, ποιμάνας πρότερον τοὺς ἵππους αὐτοῦ ἐν τῷ ἄνω βαθυπέδῳ τοῦ Ἀράχθου καὶ τοῦ Ἀχελῷου, ἐξῆλθεν ἡμέραν τινὰ τῆς ἡμερίας αὐτοῦ καὶ ὄρμησε πρὸς ἀνατολάς, κατὰ τὸ μέρος, ἐνθα ἡ Πίνδος σχηματίζει τὴν κεντρικὴν γωνίαν τῆς χώρας καὶ διαιρεῖ αὐτὴν εἰς δύο κλιτύας. Ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν στενοποριῶν ὁ ὄφθαλμὸς περιβάλλει τοὺς ὑπὸ τοῦ Πηνειοῦ ἀρδευομένους ἀγρούς, ἐνθα ἡ τῶν κατοικῶν εὐπορία καὶ τὰ πλεονεκτήματα τῆς θέσεως αὐτῶν ἐξήγειρον τὴν κατακτητικὴν ἀπληστίαν τῶν ξένων. Ἡ προσφορωτάτη ὁδὸς διέρχεται διὰ τῆς στενοπορίας τῶν Γόμφων. Ἡ ἡπειρωτικὴ φυλὴ, ὑπερβάσα τὴν ὁροσειρᾶν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ παρέσχε τὴν πρώτην ὠθησιν εἰς σειρὰν μεταθέσεων, αἵτινες βαθμηδὸν διέσεισαν σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα· ἦν δὲ ἡ τὴν κίνησιν ταύτην προκαλέσασα ἡ φυλὴ τῶν Θεσσαλῶν.

Οἱ Θεσσαλοὶ δὲν ἦσαν λαὸς ξένου φυλετικοῦ κορμοῦ· ἐν τούτοις, καίτοι συνήπτετο τοῖς κατοικοῖς τῶν ὄχθων τοῦ Πηνειοῦ διὰ τῆς κοινότητος τῆς γλώσσης καὶ τῆς θρησκείας, ἐφέροντο πρὸς αὐτοὺς μετὰ κτηνώδους ἐχθρότητος. Ἦσαν λαὸς ἀγρίας δραστηριότητος, ἐμπαθῆς καὶ βίαιος· εἰθισμένοι δὲ ἐν ταῖς συγκινήσει τῆς θύρας καὶ τοῦ πολέμου, κατεφρόνουν τῶν μονοτόνων ἐργῶν τῆς γεωργίας καὶ οὕτω διετήρησαν πάντοτε ἐν τῷ χαρακτῆρι ἀταξίαν τινὰ καὶ ἀπειθαρχίαν. Τὸ διὰ στίβαρου βραχίονος συλλαμβάνειν ἀγρίον ταῦρον ἦν παρ' αὐτοῖς ἡ ἡδονικωτάτη τῶν τέρψεων, τὸ φιλοπόλεμον δὲ αὐτῶν ἦθος ὤθει αὐτοὺς εἰς τὴν ἐν ψιλῇ ἢ ἐχθρικῇ χώρᾳ ζήτησιν περιπετειῶν καὶ λείας. Εὐρον ἐνδιδυμένον ἐν τῇ χώρᾳ αἰολικὸν λαόν, ὃς ἀπὸ μακροῦ εἶχε λαβῶν ἐκ τῶν παραλίων τὰ σπέρματα ἀνωτέρου τινὸς πολιτισμοῦ καὶ ἀνέπτυξε ταῦτα εἰρηνικῶς ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. Ἡ κυριωτάτη τῶν Ἑλλήνων τούτων πόλις ἦν ἡ Ἄρνη, ὀκδομημένη ἐν χθαμαλῇ καὶ γονίμῳ πεδιδίᾳ κατὰ τοὺς πρόποδας τῶν ὄρεων, ἀτίνα περιορίζουσι τὴν Θεσσαλίαν πρὸς νότον καὶ ἐκπέμπουσιν εἰς τὸν Πηνειὸν πολλοὺς παραποτάμους³· πλησίον δὲ τοῦ χωρίου Ματαράγκα ἀνευρέθησαν τὰ ἴχνη τῆς ἀρχαίας ταύτης πρωτευούσης. Ὁ Ποσειδῶν καὶ ἡ Ἰτωνιάς Ἀθηνᾶ εἶχον αὐτόθι βωμοὺς, ἡ αἰολικὴ φυλὴ δὲ, ἡ τὴν λατρείαν ταύτην ἀποδεξαμένη, ἀνεγνώριζεν ὡς πρόγονον τὸν Βοιωτὸν, υἱὸν τῆς Ἄρνης, καὶ ἐκαλεῖτο λαὸς Ἀρναίων ἢ Βοιωτῶν.

Ἡ εἰσβολὴ τῶν Θεσσαλῶν ἱππέων ἔσχε τοῖς Βοιωτοῖς διπλοῦν ἐπακόλουθον. Οἱ πλεῖστοι τούτων, εἰθισμένοι ἐν βίῳ ἐδραΐφ, συννημένοι τῇ ὥραϊα αὐτῶν πατρίδι διὰ τῶν δεσμῶν τῆς συνθησίας, ἐκάμθησαν πρὸ τῆς δυνάμεως καὶ ὑπετάγησαν τοῖς νεοῖς κυρίοις, οἵτινες ὡς ἀρχηγοὶ τῶν νικηφόρων σφιγῶν ἐνεΐμαντο πρὸς ἀλλήλους τὴν χώραν. Ἀθροισμὰ τι κατοικῶν ἐπεκληρώθη ἐκάστῳ οἴκῳ τῆς θεσσαλικῆς ἀριστοκρατίας· οὗτοι ἀπέβησαν τὰ στηρίγματα τῆς ἀριστοκρατικῆς ταύτης δυνάμεως, ἥτις βία ἐνδρῆθη ἐν τῇ κατακεκτημένῃ χώρᾳ, ἐδέησε δὲ νὰ καταβάλλωσιν αὐτοῖς τὴν πρόσδοτον τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν βοσκῶν αὐτῶν, ὧν ἐφε-

ξῆς ἦσαν ἐκμισθῶται μόνον¹, καὶ διὰ τῆς ἐργασίας αὐτῶν νὰ διατηρῶσι τὸν πλοῦσιον κλῆρον τῶν γαιοδεσποτικῶν οἰκῶν. Ἐν πολέμῳ συνώδευον τοῖς ἱππόταις κυρίοις αὐτῶν ὡς ὄπλοφόροι, ἐν τῷ δημοσίῳ βίῳ δὲ ἐστεροῦντο παντὸς δικαίωματος καὶ ἐν ταῖς πόλεσι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ ἀγορᾶ², ἐνθα συνθηροῦζοντο οἱ εὐπατρίδαι Θεσσαλοὶ. Οὕτω μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς ἀρχαίας τῶν πραγμάτων τάξεως ἐκανονίσθησαν ἅπαξ διὰ παντὸς οἱ ἐν Θεσσαλίᾳ κοινωνικοὶ ὄροι. Τὰ σπέρματα ἐλευθερίας τάξεως αὐτῶν ἐξεμυδενίσθησαν, παρὰ τοῖς εὐγενέσι δὲ ἱππεῦσιν ὑπῆρχε μόνον δεδουλωμένος ὄχλος, ὃς, ἀγανακτῶν ἐπὶ τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, πολλάκις ἐπειράθη νὰ ἐξεγερθῆ, μὴ κατορθώσας ν' ἀναλάβῃ τὸ βιαίως διακοπὴν ἔργον τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ. Ὁ κυρίως λαὸς ἀφ' ἧς ἡμέρας ἡ Αἰολίς ἀπέβη Θεσσαλία ἐπαυσεσεν ἔχων ἱστορίαν.

Ἐν τούτοις, ἐνῶ ὁ ὄγκος τοῦ βοιωτικοῦ λαοῦ ἐκυπτεν ὑπὸ τὸν ξένον ζυγόν, μοῖρὰ τις αὐτοῦ ἐξεπατρίσθη ὑπὸ τὴν ὄδηγιαν τῶν βασιλέων καὶ τῶν ἱερέων αὐτοῦ. Οὗτοι, καταλιπόντες τὴν ὥραϊαν Ἄρνην, ἥτις «χηρεῖ οὐσα μένει Βοιωτῶν ἄνδρα»³, ὑπερέβησαν τὰ ὄρη τῆς μεσημβρίας μετὰ τῶν ποιμνίων αὐτῶν καὶ παντὸς, ὅτι ἠδύναντο ν' ἀναποφῆρωσιν ἐκ τῶν θησαυρῶν αὐτῶν, χωροῦντες πρὸς τὰ πρόσω μέχρις οὗ εὐρον ἐν τῷ βαθυπέδῳ τῆς Κωπαίδος ὑγρὰν τινὰ γῆν, ὡς τὴν τῆς πατρίδος αὐτῶν, κεκαλυμμένην ὑπὸ πλοῦσιον πόλεων καὶ γονίμων ἀγρῶν⁴. Ἡ χώρα εἶχεν ἐπὶ διπλοῦν τὴν κέντρον, τὸν Ὀρχομενὸν καὶ τὴν πόλιν τῶν Καδμείωνων. Οἱ Ἀρναῖοι ἐνιδρύθησαν μεταξὺ τῶν δύο πόλεων ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς ὄχθης τῆς λίμνης· αὐτοὶ ἰδρύθη νέα τις Ἄρνη, καταστραφεῖσα βραδύτερον ὑπὸ τῶν πλημμυρῶν, αἵτινες κατέλιπον ὑψιστάμενον ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῆς τὸ ἱερὸν τῆς Ἰτωνιάδος Ἀθηνᾶς. Τὸ πρῶτον τῶν αἰολέων ἀποίκων ἐντευκτῆριον ἦν ἐπὶ τῶν ὄχθων ποταμίου, ὅπερ εἰς ἀνάμνησιν τῆς πατρίδος αὐτῶν ἀνόμασαν Κοράλλιον⁵. Οὕτως ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἐδημιουργήσαν νέαν τινὰ Βοιωτίαν, ἥτις βραδέως προώδευσε. Ἡ Χαϊρώνεια, βεβυθισμένη εἰς ἐντομὴν τινὰ ἐπὶ τοῦ δυσμικοῦ ἄκρου τοῦ βαθυπέδου τῆς Κωπαίδος, ἀναφέρεται ὡς ἡ πρώτη πόλις, ἐν ἣ ὁ Βοιωτὸς κατέστησαν ὀριστικῶς τὸ κράτος αὐτῶν⁷. Αὐτόθι ἐπὶ μακροῦς αἰῶνας διετηρήθη ἡ ἀνάμνησις τοῦ νικηφόρου αὐτῶν βασιλέως Ὀφέλτα καὶ τοῦ μάντεως Περιπόλτα, ὃς, ἰκανὸς εἰς τὸ ἐρμηνεύειν τὴν θέλησιν τῶν θεῶν, εἶχεν αἰσιῶς ὀδηγήσει τὸν λαὸν αὐτοῦ εἰς τὴν νέαν αὐτοῦ πατρίδα⁸.

Αἱ παλαιαὶ τῆς χώρας πόλεις οὐκέτι εἶχον ἰκανὴν δύναμιν πρὸς ἀντίστασιν κατὰ τῆς εἰςβοῆς. Ἡ ὑψηλὴ ἀκρόπολις τοῦ Ὀρχομενοῦ ἐάλω καὶ ἡ χώρα αὐτοῦ κατεκτήθη, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Καδμεῖωνες, ἐξηντηλημένοι διὰ τοῦ πολέμου τῶν Ἐπιγόνων⁹, ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποχωρήσωσιν, ὡς οἱ Μινυαί. Ὁ ἔσχατος τῶν Λαβδακιδῶν ἀπόγονος προσφεύγει παρὰ τοῖς φύλοις τοῦ βορρᾶ, οἱ Αἰγεῖδαι δὲ μετοικοῦσι μετὰ τοῦ Καρνεῖου Ἀπόλλωνος αὐτῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ οἱ Γεφυρεῖς εἰς τὴν Ἀττικὴν. Ἀμφότεροισι ὑπῆρχον Ἀθῆναι καὶ Ἐλευσίς, οἱ τῶν ἀρχαίων δὲ χρόνων βασιλεῖς, ὁ Κέκροψ ὡς καὶ ὁ Ὀγύγης, ἦσαν κοινοὶ ἀμφοτέραις ταῖς χώραις¹⁰. Τότε τὸ πρῶτον ἡ σειρὰ τοῦ Κιθαιρώνας καὶ τοῦ Πάργνηθος ἐγένετο αὐτοῖς μεθόριον· τὸ τμήμα δὲ τοῦτο, ὁμολογητέον τὸ πρᾶγμα, εἶναι τὸ βραδύτατα καὶ ἥκιστα τελείως ὑπαχθὲν τοῖς Αἰολεῦσιν, οἵτινες αὐτόθι εὐρον πεισματώδη ἀντίστασιν, τῶν Πλαταιῶν καὶ τῶν Θεσπιῶν, καίπερ οὐδαμῶς κεχαρακωμένων ὀπισθεν φυσικῶν ὁρίων, οὐδέποτε ἀπορροφηθειῶν ἐν τῇ

1) Πρόκειται περὶ τῶν Πενεστώων (Ἀθην., Δειπν., ΣΤ', σ. 264. Ἀριστοτ., Πολιτ., σ. 44, 27, ἐκδ. Bekker, 1855).

2) Ἀριστοτ., Πολιτ., β. 415, 6.

3) Στέφ. ὁ Βυζ. ἐν λ.

4) Θουκυδ. Α', 12. Διόδωρ., Δ', 77. Στράβ., σ. 401. Περὶ τῆς χώρας ἴδε τὰ ἐν τοῖς ἐμπροσθεν ἐν τῷ περὶ τῶν Μινυῶν λόγῳ περὶ τοῦ πεδίου τῆς Κωπαίδος εἰρημένα.

5) O. Müller, *Orchomenos*, σ. 384.

6) Στράβ., σ. 411.

7) Στέφ. ὁ Βυζ. ἐν λ. Χαϊρώνεια.

8) Πλουτάρχ., Κίμων, 1. O Müller, *Orchomenos*, σ. 386.

9) Περὶ καὶ Gieseke, *Thrak.-pelasg. Staemme der Balkanhalbinsel*, σ. 75.

10) ἴδε ἐν τοῖς ἐμπροσθεν.

11) Müller, *Orchomenos*, σ. 422.

1) Τὴν ὑπαρξίν δύο Δωδωνῶν, μιᾶς ἐν Ἠπείρῳ καὶ ἑτέρας ἐν Θεσσαλίᾳ, ἀποδέχεται ὁ Weleker (*Griech. Götterlehre*, I, σ. 199), ὁ Bursian (*Geogr. Criechenlands*, I, 23) καὶ ὁ Overbeck (*Zeus Religion*, σ. 31) ἐν τοῖς *Abh. der philol. hist. Cl. der K. Sächs. Ges. d. Wiss.* Τὴν ἐναντίαν γνώμην ὑποστηρίζει ὁ Unger (*Philologus*, XX, 377).

2) Ἡρόδοτ., Ζ', 176.

3) Ἄρνη-Κιέρειον (Bursian, *Geogr. Griech.*, I, 73).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ.

νέα εδαφικῇ ἐνότητι. Ἄλλ' ἂν οἱ Βοιωτοὶ δὲν κατώρθωσαν νὰ ἐνοποιήσωσι τελείως τὴν χώραν, κατέλυσαν ὅμως ἐξαιετὴ τὴν δι- κέφαλον ἐξουσίαν, τὴν διαιροῦσαν αὐτὴν, καὶ ἴδρυσαν περιλη- πτικὸν πολίτευμα, ὅπερ ἀπὸ τῶν Θηβῶν διὰ διαφόρων μεταβο- λῶν ἐπεξέτεινε τὴν ἰσχύϊν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς περιχώρου. Ἡ Ἰτωνιάς Ἄθηνά ἀπέβη τὸ κέντρον ἔθνικῶν ἑορτῶν, ἐφεξῆς δὲ ὑψίσταται Βοιωτία καὶ βοιωτικὴ ἱστορία.

Ὁ τῶν αἰολέων Βοιωτῶν ἀποικισμὸς οὐδαμῶς ἐπαυσε τὴν κίνησιν τῶν λαῶν, τὴν ὑπὸ τῆς εἰσβολῆς τῶν Θεσσαλῶν προ- κληθεῖσαν. Ἡ αὐτὴ σύγκρουσις εἶχεν ἀποσπάσει ἀπὸ τῆς ἡγε- μίας αὐτῶν ἄλλας φυλάς, ἐνιδρυμένας ἐπὶ τοῦ πολυανθρώπου ἐδάφους τῆς Θεσσαλίας· ἦσαν αὐταὶ φυλαὶ φιλοπόλεμοι, αἵτινες ἐπλανῶντο τῆδε κάκεισε, ὅπως διαφύγωσι τὴν δουλείαν, καὶ αἱ ὅποια, κεχαρακωμένα ἐν τοῖς ὄρεσι, προεμάχθησαν πεισματω- δῶς τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῶν, οὕτω δὲ ἠγωνίσθησαν οἱ Μάγνη- τες ἐπὶ τοῦ Πηλίου καὶ οἱ Περραιβοί.

Ἐν ταῖς Θεσσαλικαῖς ταῦτας φυλαῖς, ἃς βλέπομεν ἐνιδρυο- μένας ὅτε μὲν ἐνταῦθα, ὅτε δὲ ἄλλαχού καὶ ὅτε μὲν διατηρούσας τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν, ὅτε δὲ ἀποροφωμένας ἐν τῇ σπου- δαιοτέρῃ συσπειρώσει λαῶν, ἀνευρίσκομεν καὶ τοὺς Δωριεῖς, ἐκ- λέξαντας πιθανῶς κατοικίαν κατ' ἀρχὰς μὲν ἐν Φθιώτιδι, εἶτα δὲ ἐπὶ τῶν ἀντρείσματων τοῦ Ὀλύμπου, ἐν τῇ Ἐστιαίωτιδι, καὶ τέλος παρὰ τὴν Πίνδον².

Ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν σταθμῶν τούτων ἤρξατο αὐτοῖς ὁ ἱστο- ρικὸς βίος· αὐτόθι ἀφίκετο μέχρις αὐτῶν διὰ τῆς κοιλάδος τῶν Τεμπῶν ἢ διὰ θαλάσσης κοιμισθεῖσα τοῦ πολιτισμοῦ ζύμη, αὐτό- θι παρέλαβον καὶ ἐκαθάρισαν τὴν λατρείαν τοῦ Ἀπόλλωνος, αὐ- τόθι ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ πρώτου αὐτῶν βασιλέως Αἰγιμίου ἐ- θεντο τὰς βάσεις τῆς πολιτικῆς αὐτῶν ὀργανώσεως. Αὐτόθι τέ- λος ἐν κρισίμῳ τινι ὄρα ἐπεκαλέσαντο εἰς βοήθειαν τὸν Ἡρα- κλέα καὶ παρεχώρησαν αὐτῷ καὶ τοῖς ἀπογόνους αὐτοῦ τὸ τρί- τον τῆς χώρας αὐτῶν³. Οὕτως οἰκογένεια, ἀνάγουσα τὴν κατα- γωγὴν αὐτῆς εἰς τὸν Ἡρακλέα, συντάχθη ἐν τοῖς τμήμασι τού- τοις τοῖς Δωριεῦσι καὶ παρέλαβε τὴν ἡγεμονίαν.

Ἐκτοτε Ἡρακλεῖδαι καὶ Δωριεῖς παρέμειναν ἐξαιετὴ ἠνωμέ- νοι, οὐδέποτε ἀπομονώθησαν τῆς ἀρχικῆς ἑτερογενείας αὐτῶν. Ἐπὶ τῶν προσόδων τοῦ Ὀλύμπου ἀνευρίσκομεν ἤδη παρὰ τοῖς Δωριεῦσι τὴν οἰκίαν αὐτοῦς τριαδικὴν διαίρεσιν⁴· διότι ἐπὶ τῆς δυσμικῆς κλιτύος τοῦ ὄρους, ἐκεῖ, ἔνθα ἢ στενωπορία τῆς Πέ- τρας ἀνοίγει ὑπεράνω τῶν πηγῶν τοῦ Τιταρηνοῦ τὴν ὁδὸν τῆς Μακεδονίας, ἐκεῖτο σύμπλεγμα τριῶν πόλεων, Τρίπολις τις, πε- ριελοῦσα βραδύτερον τοῖς Περραιβοῖς, ἀλλὰ θεωρουμένη πιθανῶς ὡς ἴδρυμα δωρικόν⁵. Μία τῶν πόλεων τούτων ἦν τὸ Πύθιον, ἱε- ρὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, φρουροῦν τὸ μεθόριον καὶ ταυτοχρόνως ἐπιτελοῦν τὸ καθῆκον προστάτου παρὰ τοῖς κατοικοῖς τῆς πε- ριχώρου⁶. Ἡ χώρα αὕτη εἶναι ἢ ἀληθῆς πατρίς τῆς δωρικῆς φυ- λῆς· αὐτόθι ἐμύθησε τὰς πολιτικὰς αὐτῆς ἐξεις, ἐφ' ὅσον δὲ παρετάθη ἡ ἱστορία αὐτῆς, δόξαν αὐτῆς ἠγεῖτο τὴν πιστὴν τί- ρησιν τῶν θεσμῶν τοῦ Αἰγιμίου.

(Ἀκολουθεῖ)

1) Περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Πλαταιῶν ἴδε Θεουκλ., Γ', 61, περὶ Θεσπιῶν δὲ Παισαν., Θ', κστ', 6, καὶ Διοδ., Δ', 29.

2) «Δωρικὸν γένος πολυπλάνητον κάρτα (Ἡρόδ. Α', 56)». Οἱ Δω- ριεῖς εἰσι μετ' ἀνάστασις ἀντιθέτως πρὸς τοὺς Ἀθηναίους αὐτόχθονας (Ἡρόδ., Ζ', 161). «Ἐπὶ μὲν Δευκαλίωνος βασιλέως οἶκε γῆν τὴν Φθιώτιν, ἐπὶ δὲ Δώρου τοῦ Ἑλλήνος τὴν ὑπὸ Ὀσσαν τε καὶ τὸν Ὀλυμ- πον χώρην, καλεομένην δὲ Ἰστιαίωτιν· ἐκ δὲ τῆς Ἰστιαίωτιδος ὡς ἐξα- νέστη ὑπὸ Καδμείων, οἶκε ἐν Πίνδῳ, Μακεδόνων καλεόμενον (Ἡρόδ. Α', 56)». Πρβλ. αὐτόθι καὶ Η', 43.

3) «Οἱ Δωριεῖς (τὴν Ἐστιαίωτιν οἰκοῦντες) κατέφυγον ἐπὶ τὸν Ἡ- ρακλέα καὶ σύμμαχον αὐτὸν ἐκάλεσαν ἐπὶ τρίτῳ μέρει τῆς Δωριδος χώ- ρας καὶ τῆς βασιλείας (Διοδ., Δ', 37)». Πρὸς δὲ ἴδε O. Müller, *Die Dorier*, Α', 47 καὶ ἐξῆς.

4) «Δωριεῖς τριγαιίκες» (Bœckh, *Expl. Pind. Olymp.*, VII, 76).

5) Περὶ τῶν Δωριέων ἐν Περραιβίᾳ ἴδε Σχολ. Ἀριστοφ., σ. 562, ἐκδ. Dübner, XLII, 53-55. O. Müller, *Dorier*, I, 27.

6) Heuzey, *Le Mont Olympé*, 1860, σ. 58. *Gœtt. Gelehrt. Anzei- gen*, 1860, σ. 1382. Bursian, *Geogr. Griech.*, I, 51.

Πασῶν τῶν ἰδιωτικῶν βιβλιοθηκῶν, ἃς ἀπανταχοῦ μὲν τῆς ἑσπερίας Εὐρώπης καὶ φιλοδόξοι καὶ βιβλιομανεῖς κατήρτισαν, ἴδια δὲ παρὰ τοῖς Ἄγγλοις εὐπατρίδαϊς ἢ πολὺπλοτοῖς τῶν χρη- μάτων ἀθηνία ἐν μεγάροις συσσωματώσασα ἐπὶ μακρὸν χρόνον τοῖς ἰδιοκτηταῖς μόνους αὐτῶν προσίτας ἐφύλαττε, τὴν ὑψίστην βεβαίως θέσιν κατεῖχεν ἢ ὑπὸ τῶν τριῶν λόρδων Spencer ἐπὶ τρεῖς ὄλας ἀνθρώπων γενεὰς ἀδιαλείπτως πλουτιζομένη συλλογὴ, ἥτις ἐσχάτως θὰ διεσκορπίζετο, ὡς αἱ πλείσται τῶν ἰδιωτικῶν συλλογῶν ἐπὶ τῆς τελευταίας εἰκοσαετίας διεσπάρησαν, ἂν μὴ φιλόμουσός τις κυρία, τὴν μνήμην τοῦ συζύγου τιμῶσα, ἔσπει- δεν ἀντὶ ἀδράς δαπάνης νὰ περισώσῃ ἐκ βεβαίου ναυαγίου τὴν σωστικὴν ταύτην τῶν βιβλίων κιβωτῶν. Ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρό- νου ἢ βιβλιοθήκη τῶν Spencer ἐθεωρεῖτο πλῆρης μὲν κατὰ τὸ δυ- νατὸν ἐν πολλοῖς ἄλλοις, πλουσιωτάτη δ' ἐν πρώταις ἐκδόσει τῶν κλασικῶν· παρὰ δὲ τὰς πολλὰς καὶ ἄλλας χρηματικὰς χόας, ἃς οἱ βιβλιομανεῖς οὗτοι τῆς Ἀγγλίας ὁμότιμοι ἔσπεισαν εἰς τὰς Μούσας, μόνος ὁ κατὰ τὴν τάξιν δεῦτερος τῆς γενεᾶς τῶν Spen- cer, εἰδικοὺς βιβλιολογίας πέμψας εἰς Ἰταλίαν πρὸς συλλογὴν βιβλίων, ἐδαπάνησε διὰ προσθήκας τινὰς τὸ ποσὸν ὑπερδιακο- σίων χιλιάδων λιρῶν. Ἀμα γνωστοῦ γενομένου ὅτι ὁ ἐπιζῶν λόρ- δος ἀπεφάσισε νὰ πωλήσῃ κατὰ τμήματα διὰ δημοσίου πλειστη- ρισμοῦ τὴν ἀντὶ τοιούτων θυσιῶν καταρτισθεῖσαν συλλογὴν, καὶ κνισμὸς ἤρξατο καταλαμβάνων τοὺς ἀπανταχοῦ τῆς Ἀγγλίας φιλοδόξους· οὐ μόνον δὲ ἰδιῶται, ἀλλὰ καὶ δημόσια σωματεία, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου ἔφοροι πολλὰ διε- νοοῦντο νὰ προσκτήσωνται ἐκ τῆς συλλογῆς κειμήλια. Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, λόγοι τινες κληρικοί, ἐκ τῶν προτε- ρων γινώσκοντες ὅτι ἡ κυρία Rylands ἠκοδόμη ἀπὸ τινος ἐν Μαγ- χεστρία κτίριον προωρισμένον διὰ δημοσίου βιβλιοθήκην, ἐπει- σαν αὐτὴν ν' ἀγοράσῃ ὁλόκληρον τὴν συλλογὴν· αὕτη δὲ διακο- σίας καὶ πεντήκοντα χιλιάδας λιρῶν προσενεγκούσα παρέλαβε τὰ βιβλία, μέγαν ὄντως καὶ βαρύτιμον προσθεῖσα ὄγκον εἰς τὴν μεγάλην τῶν ἐντύπων συλλογὴν, ἣν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐπὶ τῷ αὐτῷ κατήρτιζε σκοπῷ.

Οὕτω τῆς βιβλιοθήκης τῶν Spencer εἰς δημοσίαν μετ' οὐ πολ- λὴν περιοχόμενης χρήσιν, πάσας τὰς λοιπὰς ἰδιωτικὰς βιβλιοθή- κας ὑπερακοντίζει ἢ ἐκ σμικρῶν μὲν τὴν ἀρχὴν λαβοῦσα μέχρι δ' ἀπίστων καταντήσασα τοῦ παλαιοπώλου Quaritch συλλογῆ. Πάντες ἐνθυμοῦνται αὐτὸν ἐμυθηθὸν κοιμιστὴν βιβλίων παρὰ τῷ ἐκδότῃ Bohm· τινὲς μάλιστα τῶν λογίων Ἑλλήνων, πρὸ τριάκον- τα μὲν ἐτῶν ἐν Λονδίῳ τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, νῦν δ' ἀλλα- χοῦ ἐγκατεστημένοι, ἐγνώρισαν τὸν Quaritch ὡς παλαιοπώλῃν ἐν στενωπῷ τινι τοῦ Λονδίνου μόλις ἀποζῶντα ἐκ τῆς μικρᾶς ἐρ- γασίας, ἣν διὰ τῶν ἰδίων μέσων αὐτῷ παρεσκεύασεν· οὗτοι δὲ διαγνόντες τὴν ἀτομικὴν αὐτοῦ δραστηριότητα, οὐ μόνον ἀπαν- τα τὰ ἀναγκαζοῦντα αὐτοῖς βιβλία παρ' αὐτοῦ ἠγόραζον, ἀλλὰ καὶ χρηματικὰς βοηθείας παρεῖχον αὐτῷ πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ἐν τοῖς σπαργάνοις τότε εὐρισκομένης ἐργασίας. Οὕτω ἀρξάμε- νος τοῦ σταδίου αὐτοῦ, τοσαύτην ἐκτίησεν ὁ νεαρὸς παλαιοπώ- λης φήμην ἐν τῇ Εὐρώπῃ καὶ τῇ Ἀμερικῇ, ὥστε δι' ἀλμάτων πρὸς τὴν πρόοδον χωρῶν, ἀποκατέστη ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν ἐν μιᾷ τῶν κεντρικωτάτων τοῦ Λονδίνου ὁδῶν· ἔνθα νῦν ἴδρυσται τὸ θησαυροφυλάκιον αὐτοῦ, τὸ Museum Quaritchianum, ὡς αὐτὸς ἐπω- νόμασε τὴν διὰ τοῦ ἰδίου πλοῦτου καταρτισθεῖσαν ὄντως σπα- νίαν καὶ βαρύτιμον τῶν βιβλίων συλλογὴν. Ἐπιλείπει ἡμᾶς ὁ χρόνος, οὐδὲ τυγχάνει δυνατὸν ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς μικρᾶς ταύ- τῆς πραγματείας νὰ περιγράψωμεν ἔστω καὶ ὑπὸ μικρογραφικῆν ἔφοιν τὸ τε ποῖον καὶ τὸ ποσὸν τῶν τιμαλῶν κειμηλίων τῶν συνιστώντων τὴν πλοῦσίαν τοῦ παλαιοπώλου τούτου συλλογῆν. Μικρὸν τι μόνον τμήμα τοῦ πολυτόμου αὐτοῦ καταλόγου ἔχον- τες ὑπ' ὄψει, πραγματευόμενον περὶ τινῶν προσθηκῶν πρὸ δε- καετίας γενομένων ἐν τῇ τῶν Ἑλλήνων καὶ Λατίνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων σειρά, παρατηροῦμεν ὅτι ἐν Φαλτήριον τιμᾶται λιρῶν στεργιῶν πέντε χιλιάδων καὶ διακοσίων πενήκοντα. Ἐ- πιγράφεται δὲ τὸ βιβλίον: Psalmorum Codex, Latine cum Hymnis, Oratione Dominica, Symbolis et notis musicis, καὶ θεωρεῖται κατὰ τὴν

τάξιν δεύτερον ἐκ τῶν φερόντων χρονολογίαν ἐντύπων. Καὶ ἡ μὲν πρώτη τοῦ Φαλτηρίου τούτου ἐκδοσις προσηνέχθη εἰς φῶς τὸ 1457· ἐκ τῶν ἐπτά δ' αὐτῆς σωζομένων ἀντιτύπων τὰ πλεῖστα εἰσὶν ἀτελεῖ, ἀλλὰ καὶ οὕτω ἅπαντα εὑρῆνται ἐν δημοσίαις βιβλιοθήκαις, πλὴν ἑνὸς καὶ μόνου κοσμοῦντος τὴν συλλογὴν τῶν Spencer, περὶ ἧς ἀνωτέρω διελάβομεν. Μετατυπώθη δὲ τὸ 1459, εἰς ταύτην δὲ τὴν δευτέραν ἐκδοσὶν ἀνήκει τὸ τοῦ Quaritch ἀντίτυπον. Ἐκ τῶν δέκα μόνων γνωστῶν ἀντιτύπων τῆς δευτέρας ταύτης ἐκδόσεως τρία μὲν ἐξηφανίσθησαν, ἐπτά δὲ ἡ ὀκτῶ μόνον ἀντίτυπον σώζονται, καὶ ταῦτα ἐν δημοσίαις βιβλιοθήκαις, πλὴν δύο ἀντιτύπων, ὧν τὸ μὲν ἅπαντ' αὐθις ἐν τῇ τῶν Spencer συλλογῇ, τὸ δὲ παρὰ τῷ Quaritch. Τούτου ἕνεκα τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀντίτυπον, κατὰ τὴν πρὸ δέκα ἐτῶν γενομένην δημοπρασίαν, ἔθεωρεῖτο ὡς τὸ μόνον ὑπερ ἑμελλέ ποτε νὰ ἐκτεθῆ πρὸς πώλησιν. Τοσοῦτος δ' ἐγένετο ὁ συναγωνισμὸς τῶν ὑπερθεματιστῶν, ὥστε ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ ἡ τιμὴ τοῦ βιβλίου ἀνήρθη εἰς ὕψος ἀπίστευτον καὶ ἀγνωστον ἐν τοῖς βιβλιογραφικοῖς χρονικοῖς. Μυθῶδες ὄντως ἡ τιμὴ, ἣν ὁ Quaritch ἐπλήρωσε πρὸς κτήσιν τοῦ κειμηλίου· ἂν δ' ἀναλογισθῆ τις ὅτι ὁ κάτοχος πρὸ δεκαετίας καταβαλὼν τὸ τίμημα ὑψίσταται κατ' ἔτος ζυμῖαν λιρῶν διακοσίων πεντήκοντα ἐκ χρηματικῶν τόκων, εἰς ὀκτακισχιλίας λίρας δεῖον νὰ ὑπολογίσῃ τὴν ἀξίαν τοῦ βιβλίου.

Δευτέρα κατὰ τὴν σπάνιν ἕνεκα τοῦ μείζονος ἀριθμοῦ τῶν σωζομένων ἀντιτύπων, ἀλλ' οὐχ ἥτιον βαρύτερος πρόκειται ἡ Μαζαρινὴ λεγομένη βιβλος, ἣν ὁ εὐδαίμων παλαιοπώλης οὐδὲ κἀν τιμολογεῖ ἐν τῷ καταλόγῳ αὐτοῦ· ἀρκεῖται δ' ἀπλῶς ἀναφέρειν ὅτι ἕτερον αὐτῆς ἀντίτυπον ἐν προτέρῳ πλειστηριασμῷ ἀπῆνεγκε τὸ ποσὸν δύο χιλιάδων καὶ ἑξακοσίων ἐννεήκοντα λιρῶν στερελινῶν, ἐπεκλήθη δὲ ἡ βιβλος αὕτη Μαζαρινὴ, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ὁ Debus ἀνεκάλυψεν ἐν τῆς ἐκδόσεως ταύτης ἀντίτυπον ἐν τῇ ὁμωνύμῳ τῶν Παρισίων βιβλιοθήκῃ. Ἡ πρώτη αὕτη τῆς βιβλίου ἐκδοσις, ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐφευρετῶν τῆς τυπογραφίας ἐν Μαγεντία περὶ τὰ 1450-55 ἐκτυπώθεισα, τοσαύτην τεκμηριοῖ τὴν τελειότητα, εἰς ἣν ὡς δι' ἑνὸς ἄλματος ἡ τοῦ Γουτεμβέργου τέχνη ἀπὸ τῶν σπαργάνων αὐτῆς ἀφίκετο, ὥστε θαυμαστὸν τυγχάνει πῶς αὐτὸς ὁ ἐφευρετὴς ἠδυνήθη νὰ παραγάγῃ ἐντυπον, οὗ ἡ κατὰ πάντα τελειότης ὑπερακοντίζει καὶ αὐτὰ ἐτι τὰ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν τῆς τυπογραφικῆς τέχνης ἀριστουργήματα.

Παραλείποντες τὰς πολλὰς τῶν Ἱερῶν Γραφῶν καὶ ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων ἐκδόσεις, τὰς ἀπὸ ἑκατὸν μέχρι πεντακοσίων τιμολογούμενας λιρῶν, καὶ ἀκροθιγῶς μόνον τοῦ τμήματος τῶν κλασικῶν ἀπτόμενοι, παρατηροῦμεν ἐκδοσὶν τοῦ Ὀμήρου, ἐν δυοὶ τόμοις ὑπὸ τοῦ Ἄλδου ἐν Βενετία τὸ 1504 τυπωθείσαν, ἑξακοσίων καὶ πεντήκοντα τιμωμένην λιρῶν· ἕτερον τῆς αὐτῆς ἐκδόσεως ἀντίτυπον εὑρῆται ἐν τῇ συλλογῇ τῶν Spencer, ἐκ τῶν λοιπῶν δὲ τεσσάρων ἀντιτύπων, τῶν ὑπὸ τοῦ Renouard μνημονευομένων, οὐδὲν δύναται νὰ συγκριθῆ κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν πρὸς τὸ ἀντίτυπον ὅπερ ὁ Quaritch ἐκτίθετο. Ἰστέον ὅτι αὕτη οὐ τυγχάνει ἡ πρώτη τοῦ Ὀμήρου ἐκδοσις, ἀλλ' ἡ πρώτη ὑπὸ τοῦ Ἄλδου φιλετεχνήθεισα. Τοῦτο δὲ λέγομεν, διότι παρὰ τῷ αὐτῷ εὑρῆται ἡ κριτικὴ ἐπιστάδια Δημοτρίου τοῦ Χαλκοκονδύλου ἐν Φλωρεντία τὸ 1488 ἐκτυπώθεισα πρώτη τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν ἐκδοσις ἑκατὸν μόνον τιμωμένην λιρῶν. Ἀδυνάτου ἀποβαινούσης ἐν γε τῷ παρόντι τῆς ἀπαριθμήσεως τῶν ἐν τῷ παλαιοπωλείῳ τούτῳ εὐρισκομένων Ὀμηρικῶν ἐκδόσεων, δύο μόνον ἀντίτυπα μεταφράσεων τῆς Ἰλιάδος ἀναφέρομεν, ὧν τὸ μὲν ἐν Ἑνετία τὸ 1526 τυπωθὲν φέρει τίτλον τὸν ἑξῆς: Ὀ μ ἡ ρ ο υ (:) Ἰ λ ι ἄ ς, με τ α β λ η θ ε ἴ σ α π ἄ λ α ι ε ἰ ς κ ο ι ν ἡ ν γ λ ῶ σ σ α ν πα ρ ἄ Ν ι κ ο λ ἄ ο υ τοῦ Λ ο υ κ ἄ ν ο υ. Ἐχει δὲ τὸ βιβλίον σχῆμα μικροῦ 4ου καὶ κοσμεῖται ὑπὸ πολλῶν ξυλογραφημάτων, καθὸ δὲ ὑπὸ τοῦ διασήμου βιβλιοδέτου Derome δεδεμένον τιμᾶται λιρῶν ἑξήκοντα. Τὸ δ' ἕτερον, οὐδὲν ἀλλ' ἡ μετατύπωσις τοῦ αὐτοῦ βιβλίου τυγχάνον, φέρει τίτλον τὸν ἑξῆς, ὃν ἀπαρᾶλλκτως μεταγράφομεν πάσας τὰς ἀνορθογραφίας τηροῦντες. Ὀ μ ἡ ρ ο υ (:) Ἰ λ ι ἄ ς με τ ἄ (:) τ ι π ο θ ε ἴ σ α (:) π α λ α ι ε ἴ ς (:) κ ο ι ν ἡ ν γ ε τ υ π ῶ σ σ α ν (:) καὶ τοῦτο ἐν μικρῷ 4ῳ μετὰ πολλῶν ξυλογραφημάτων ἐν Ἑνετία τὸ 1640 τυπωθὲν, μόνον δὲ δέκα λιρῶν τιμωμένον. Παρὰ τῷ Quaritch εὑρῆται καὶ ἡ πρώτη τῶν καθ' Ἡρῶ καὶ Λεάνδρου τοῦ Μουσαίου ἐκδοσις, ἧτις ἐστὶ καὶ τὸ πρῶτον ἐν Ἑνετία τὸ 1494 ὑπὸ τοῦ Ἄλδου τυπωθὲν βιβλίον· καθὸ δὲ τὸ

σπανιώτατον τῶν ἐν τῇ τυπογραφίᾳ αὐτοῦ τυπωθέντων, τιμᾶται τριάκοντα καὶ ἑξ λιρῶν· πλεῖστα δὲ ἄλλα ἀπαντῶσι παρ' αὐτῷ διυσεύρετα καὶ διὰ τὴν σπάνιν αὐτῶν περιζήτητα καὶ βαρύτεμα ἐντυπα.

Οὐδένα λόγον ποιούμενοι περὶ τῶν ἐκδόσεων τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων τῶν ἀπὸ πέντε μέχρι ἑκατῶν καὶ διακοσίων λιρῶν κατ' ἀντίτυπον τιμολογούμενων, καὶ εἰς τὸ τῶν Λατινικῶν κειμένων τμήμα μεταβαίνοντες, παρατηροῦμεν τὴν πρώτην ἐκδοσὶν τοῦ Βιοργίου ἐν Ἑνετία τὸ 1470 ἐν σχήματι φύλλον τυπωθείσαν, χιλίων τιμωμένην λιρῶν στερελινῶν, ἕτερον δὲ καίπερ ἑλλειπῆ ἀντὶ ἑκατῶν καὶ εἰκοσίν. Καὶ ἡ ἐν Μαγεντία τὸ 1465 γενομένη πρώτη τοῦ Κικέρωνος ἐκδοσις ἅπαντ' αὐτῶν τριακοσίων τιμωμένην λιρῶν, καὶ δύο τοῦ Ὁρατίου ἀντίτυπα, ὧν τὸ μὲν χειρόγραφον τιμᾶται λιρῶν διακοσίων καὶ ὀγδοήκοντα, τὸ δὲ ἐντυπον, καθὸ ἀνῆκον εἰς τὴν πρώτην τοῦ κειμένου ἐκδοσὶν, τριακοσίων καὶ πενήκοντα λιρῶν, καὶ τοῦ Λιβίου ἐκδοσις ὀκτακοσίων τιμωμένην λιρῶν, καὶ τοῦ Μακροβίου καὶ τοῦ Κοϊντιλιανοῦ ἀντίτυπα τριακοσίων καὶ πενήκοντα λιρῶν ἑκαστον τιμώμενα, καὶ ἵνα μὴ μακρολογῶμεν περὶ τῶν λοιπῶν τὸν λόγον ποιούμενοι, ἐν μικροῖς τὰ μεγάλα συνοψίζοντες, ἐπιλέγομεν ὅτι εἰς πολλὰς χιλιάδας λιρῶν ἀνέρχεται ἡ ἀξία εὐαριθμῶν πινῶν ἀντιτύπων ἐκ τοῦ ὄγκου τῶν παρὰ τῷ Quaritch ἀπαντῶσάν ἐκδόσεων τῶν κλασικῶν κειμένων. Ἄν δὲ θελήσωμεν νὰ ἐπισκοπήσωμεν καὶ τὰ ἐν ἄλλαις γλώσσαις χειρόγραφα τε καὶ ἐντυπα, ἅπερ ὁ βιβλιομανὴς οὗτος ἐν τῇ μέθῃ τοῦ πλοῦτου ἐκτίθετο, ὡς μανικὸς ἐν τοῖς τῶν βιβλίων πλειστηριασμοῖς τοὺς ἀντιπάλους ὑπερθεματίζων, καὶ ἂν μικρὸν μόνον λόγον ποιήσωμεν, εἰς πολλὰς στήλας θὰ ἐπεκτείνωμεν τὴν παρούσαν πραγματείαν, ἣν μᾶλλον εἰς ἐνδειξὴν τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ κρατούσης βιβλιομανίας τοῖς περὶ τὰ βιβλία καταγινομένοις παρέχομεν.

Ἐν Λονδίῳ, Σεπτεμβρίου ἀρχομένου.

Α. Σ. Κ.

Η ΒΕΡΟΙΑ.

Ἡ Βέροια εἶναι ἀρχαία πόλις τῆς Μακεδονίας, ἐν Ἡμαθίᾳ κειμένη, ἧς δὲ διπλῆ ὑπάρχει γραφή, Βέροια παρὰ Θεουκιδίδην¹, Στράβων² καὶ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντινῷ³ καὶ Βέροια παρ' Αἰλιανῷ⁴, Πτολεμαίῳ⁵ καὶ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ⁶. Τὸ δ' ἐθνικὸν κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον⁶ Βεροιαῖος, ἀλλὰ καὶ Βεροιεὺς κατὰ Πολύβιον⁷.

Ἡ πόλις αὕτη ἐκ παλαιωτάτων χρόνων διεφύλαξε τὸ ἑαυτῆς ὄνομα⁸ καὶ νῦν ἐτι καλουμένη Βέροια μὲν ἑλληνιστῶν, Καραφέροια δὲ τουρκιστῶν. Ἔστι δὲ δευτερεύουσα μετὰ τὴν Ἐδεσσαν πόλις τῆς Ἡμαθίας κειμένη ἐν ταῖς ὑπορείαις τοῦ Βερμίου ὄρους, κατὰ τὸν ἐπιτομέα τοῦ Στράβωνος¹⁰, οὐ μακρὰν τοῦ ποταμοῦ Ἀλιάκμονος¹¹.

Ἦν δὲ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἠδὴ χρόνων καὶ νῦν ἐτι ἐστὶ πόλις ὄχυρά, ἕνεκα τῆς θέσεως αὐτῆς¹². Ὡς δὲ ἡ πόλις Ἐδεσσα (ἴδε οἰκεῖον ἄρθρον) ὑπὸ τοῦ Βόδα, οὕτω καὶ αὕτη διαρρεῖται ὑπὸ ποταμίσκου τινός¹³, ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Ἀλιάκμονα, παραρρόντα ἐν περιίπῳ μίλιον μακρὰν αὐτῆς, κατ' ἐκεῖνο ἴδιον τὸ μέρος, ἐνθα ὁ ποταμὸς οὗτος ἕνεκα τῶν ἐπιπροσθούτων Πιερικῶν ὀρέων μεταβάλλει τὸν ἑαυτοῦ ροῦν¹⁴. Τὸν ποταμίσκον τοῦτον ἀποδέχεται ὁ Forbiger¹⁵ ὡς τὸν τοῦ Αἰλιανοῦ Ἀστραῖον¹⁶, γρόντα, κατὰ τὸν συγγραφέα τοῦτον, ἐν μέσῳ Βεροίας καὶ Θεσσαλονίκης. Κατὰ τῆς δοξασίας ταύτης τοῦ Forbiger ὡς καὶ κατὰ τῆς γνώμης τοῦ Leake¹⁷, ταυτίζοντες τὸν Ἀστραῖον τοῦτον τῷ ποταμῷ Ἀλιάκμονι, δικαίως ἀντεπεξέρχεται ὁ Tafel, ἀποδεχόμενος ὡς τὸν τοῦ Αἰλιανοῦ Ἀστραῖον τὸν ποταμὸν Ἀξιῶν.

Στέφανος ὁ Βυζάντιος¹⁸ ἀναφέρει τὴν πόλιν Βέροϊαν κτισθεῖσαν ὑπὸ ἠρώος τινος Φέρωνος, ἐξ οὗ ἔλαβε τὸ ἑαυτῆς ὄνομα τροπῇ τοῦ γράμματος ἧ εἰς β. Ὁ αὐτὸς αὐτόθι διαδῶζει ἡμῖν καὶ ἕτερον παράδοσιν, καθ' ἣν ἡ πόλις αὕτη ἐκλήθη Βέροια ἀπὸ Βεροίας θυγατρὸς Βέρητος τοῦ Μακεδόνα. Εὐλόγως δὲ φαίνεται

ἔχουσα καὶ ἄλλη τις ὑπὸ Lafell¹⁹ ἀναγραφομένη παραγωγὴ τοῦ ὀνόματος τῆς προκειμένης πόλεως, ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῇ τῶν ὑδάτων πλησμονῆς· ἡ αὐτὴ ἐτυμολογία ἀποδεκτὴ γίνεται καὶ ὑπὸ Delacoulonche²⁰.

Ἐπὶ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἀναφαίνεται ἡ πόλις αὕτη οὐ σικρὰν κεκτημένη σπουδαιότητα· διὸ καὶ κατελίθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων²¹.

Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἡ περὶ τὴν Βέροϊαν χώρα, ἐν ἧ καὶ τὸ Βέρμιον ὄρος, πρὸς δὲ καὶ ἡ πόλις Ἐδεσσα, κατὰ τὸν Σχολιαστὴν Κλήμεντος Ἀλεξανδρέως²², καταληφθεῖσα, κατοικήθη ὑπὸ θρακικοῦ τινος φύλου τῶν Βρυγῶν, ὧν τινες κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἡροδότου²³ καὶ Στράβωνος²⁴, διαβάντες εἰς τὴν Ἀσίαν, Φρύγες μετωνομάσθησαν.

Περὶ τῆς ἀρχαιολογικῆς σημασίας τῆς πόλεως Βεροίας ποιεῖται λόγος ὁ Μ. Cousinéry²⁵. Τοῖς ὑπ' αὐτοῦ ὅμως εἰρημένους προσθετόν καὶ ὅτι δύο μὲν ἀνθ' ἑνὸς ὑπ' αὐτοῦ ἀναγραφομένου πύργου ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ μεσαίωνα ἐνταῦθα ὑπάρχουσιν²⁶, οὐκ ὀλίγα δὲ λείψανα ἄρχαία μετ' ἐπιγραφῶν²⁷, οἷον ἀγάλματα καὶ τεμάχια στυλῶν διασώζονται²⁸. Πλὴν ὅμως τούτων ἔξω τῆς πόλεως κεῖνται ἐν τοῖς πέριξ τόποις καὶ τρεῖς τάφοι, πρὸς δὲ καὶ ἴχνη ἀρχαίων μετὰλλων καὶ λατομεῖα λευκοῦ μαρμάρου διασώζονται²⁹.

Περὶ πιθανῆς ὑπάρξεως ἐν Βεροίᾳ ναοῦ Ἀφροδίτης ἀναφέρει ἐν τῷ ἑαυτοῦ πονήματι ὁ Delacoulonche³⁰. Περὶ δὲ ἐπιγραφῶν ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς ὁ αὐτὸς πραγματεύεται³¹· διὰ μακρῶν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

- 1) I, 61, 4. «Καὶ ἀφικόμενοι εἰς Βέροϊαν . . .»
- 2) VII, ἀπ. 26. «ὅτι ἡ πόλις Βέροια ἐν ταῖς ὑπωρεῖαις κεῖται τοῦ Βερμίου ὄρους».
- 3) Ἐν λέξει «Βέροια πόλις Μακεδονίας, ἣν Φέρωνα κτίσει φασίν· αὐτοὺς δὲ τὸ φ εἰς β μεταποιεῖν, ὡς βαλακρὸν καὶ Βίλιπτον καὶ βεβαλίον· ἄλλοι ἀπὸ Βεροίας τῆς Βέρητος τοῦ Μακεδόνα· τὸ ἐθνικὸν Βεροιαῖος».
- 4) Cl. Aelian. de nat. animal. XV, I, «Βεροίας τε καὶ Θεσσαλονίκης μέσος ρεῖ ποταμὸς ὄνομα Ἀστράτος».
- 5) III, 13, 39.
- 6) Περὶ θεμάτων II, 2, 49 ἐκδ. Bon. 1829—40. «Θεσσαλονίκη, Πέλλη, Ἐβρωπος, Δῖος, Βέροια κτλ.»
- 7) Ἐν λέξει.—Πρβλ. Πολύβιον, XXVIII, 8, 1. «καὶ τὸν Βεροιαῖον Ἀδαῖον».
- 8) XXVII, 8, 5. « . . . Πάνταυρος Βαλάκρου καὶ Μίδων Βεροιαῖος.»
- 9) Delacoulonche: Mémoire . . . sur le berceau de la puissance macédonienne des bords de l'Haliaemon à ceux de l'Axius: Paris 1858. σ. 42. «L'antique Cerœ fut fondée au pied du Bermius, au cœur même du pays de Bryges. Point de doute possible sur son emplacement; elle n'a jamais cessé d'exister; elle n'a jamais changé de nom.»
- 10) Hadschi-Kalfa: Rumeli und Bosna: Uebersetzung. v. Hammer. Wien 1812. σ. 86.—Πρβλ. Pouqueville: Voyage dans la Grèce: Paris 1820. II, σ. 110. σήμ. 17.
- 11) VII, ἀπ. 26.
- 12) Delacoulonche: κτλ. σ. 42. «Située (la ville de Verria) à une heure et demie de l'Haliaemon.»
- 13) Abel: Makedonien vor König Philipp: Leipzig 1847 σ. 175. «Und war schon (Beroea) in sehr alten Zeiten wie noch heutigen Tags durch ihre günstige Lage von hohen Bedeutung». —Πρβλ. Tafel ἐν Pauly's Real Encyclopädie der clas. Alterthumswissenschaften. Stuttgart, I, σ. 1100.—Ἐκτεταμένην περιγραφὴν τῆς θέσεως τῆς πόλεως ταύτης βλέπε παρὰ Delacoulonche: Mémoire κτλ. σ. 42—43.
- 14) Pouqueville Voyage dans la Grèce: Paris 1820, II, σ. 110 σήμ. 1. «Βέροια Berhée, aujourd'hui Veria et Cara-Veria, Ville de la Macédoine cisaxienne, sur une rivière, qui se rend à l'Haliaemon». —Πρβλ. Delacoulonche: Mémoire κτλ. σ. 43. «Le côté nord (de Beroea) défendu par un torrent qu'on appelle aujourd'hui Gyphto-Potamo».
- 15) Abel: Maked. κτλ. σ. 175. «Die Stadt Beroea... lag am Abhang des Bermius, eine Meile etwa lings von Haliaemon entfernt, wo er sich durch das Gebirge sein Bahn gebrochen hat».
- 16) Handbuch der alten Geogr. Leipzig 1848 III, σ. 1061 «Beroea... am östlichen Abhange des Bermius und am Astraeus (Aelian. hist. an. 15, 1) einem westlichen Nebenflusse des Haliaemon».

17) De nat. anim. XV, 4.

18) Travels in North. Greece. London 1835. III, σ. 292 καὶ 468.

19) Ἐν λέξει.—Πρβλ. Μ. Ἐτυμολ. ἐκδ. Oxon. 1848 ἐν λέξει. «Βέροια, πόλις Μακεδονίας, ἣν φασίν ἀπὸ Φέρητος τινος κτισθεῖσαν Φέροια καὶ κατὰ Μακεδόνας Βέροια, τροπὴ τοῦ φ εἰς β, ὡς Φερονίκη Βερονίκη . . . καὶ τὴν κεφαλὴν κεβαλὴν λέγουσιν.»

20) Ἐν Pauly's Real-Encycl. κτλ. I, σ. 1099. «Das letztere stimmt mit dem Wasserreichthum dieses fruchtbaren Alpen thals und der Etymologie der Neugriechen zusammen, welche den Namen auf die Wassermenge der Stadt und der Gegend beziehen.»

20) Mémoire . . . κτλ. σ. 42. «De nos jours on a conjecturé que le mot pouvait venir de ρεῶ=couler, et qu'il faisait allusion aux eaux limpides et abondantes qui parcourent la ville. Sous ce rapport en effet Verria n'est pas moins favorisée que Niauxta et Vodena.» Ἐπεταὶ μακρὰ περιγραφὴ τῶν ἀφθόνων ὑδάτων.

21) Θεουκλ. I, 61.—Ἐπὶ Tafel ἐν Pauly's Real-Encycl. κτλ. I, σ. 1099 καὶ ἐξῆς περιεκτικῶς ἐκτίθεται πᾶσα ἡ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἱστορία τῆς πόλεως Βεροίας.

22) Ἐκδ. R. Klotz. Leipzig 1831—34. Τόμ. IV, σ. 97. «φκεῖτο δὲ τὸ παλαιὸν ἡ Ἐδεσσα ὑπὸ Φρυγῶν» κ.τ. ἐλ.

23) VII, 73. «Οἱ δὲ Φρύγες, ὡς Μακεδόνας λέγουσι, ἐκαλέοντο Βρίγες χρόνον ὅσον Εὐρωπήιοι εὐντες σύνοικοι ἦσαν Μακεδόσι, μεταβάτες δὲ εἰς τὴν Ἀσίην, ἄμα τῇ χώρῃ καὶ τὸ ὄνομα μετέβαλον εἰς Φρύγας.»

24) VII, ἀπ. 25 «ὅτι αὐτοῦ που καὶ τὸ Βέρμιον ὄρος, ὃ πρότερον κατεῖχον Βρίγες, Θρακῶν ἔθνος, ὧν τινες διαβάντες εἰς τὴν Ἀσίαν Φρύγες μετωνομάσθησαν.»

25) Voyage dans la Macédoine Paris 1831. I, σ. 69. «Quoique très-ancienne, elle ne présente aucun monument d'une haute antiquité. Quelques restes d'anciens murs et une grande tour du moyen âge, située dans l'intérieur, sont les seules édifices qu'elle offre aux curieux».

26) Delacoulonche: Mémoire κτλ. σ. 43. «Le côté ouest (de Beroea) est le plus curieux et le plus important à examiner. Deux tours y fixent l'attention; elles appartiennent toutes deux à l'époque Byzantine». Ἐπεταὶ μακρὰ περιγραφὴ ἀμφοτέρων τῶν πύργων μετ' ἀκριβῶν καταμετρήσεων.

27) Leake: Travels in North. Greece: ἐν τέλει τοῦ III τόμου, πίν. XXIX. ἀριθ. 141. πίν. XXX. ἀριθ. 142, 143.

28) Delacoulonche: Mémoire κτλ. σ. 44. «En parcourant les rues de Verria on est frappé du grand nombre de fragments antiques de toute espèce qu'on y rencontre». Ἐκ πάντων δὲ τούτων τρία περιγράψει ὡς ὄντα περιγραφῆς ἄξια.

29) Μ. Δήμιτσα: ἀρχαία Γεωγραφία Μακεδονίας. Ἀθήνησι 1874 II, σ. 40.

30) Mémoire . . . κτλ. σ. 45—46.

31) Ἐν σελ. 46—51 ἐνθα δημοσιεύει δύο, ὧν ἡ πρώτη ἀνθηματικὴ τῇ θεῇ Ἰσιδι Λοχίᾳ.

Π. Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ δ. φ.
(καθηγητὴς τοῦ γυμνασίου Μοναστηρίου).

ΓΕΝΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

— Τῇ ἑσπέρᾳ τῆς 22/3 Σεπτεμβρίου κατὰ τὴν 11ην ὥραν τῆς νυκτὸς ἐνεφανίσθη ἐν Λιντζ (τῆς Ἄνω Αὐστρίας ἐπὶ τοῦ Δουναβέως) σπάνιον φαινόμενον οὐρανοῦ τῶν ὑπὸ σελήνην. Εἶχε βρέξει ὀλίγον ἐν τῇ πόλει, πρὸς τὰ ΝΔ ὅμως ὁ οὐρανὸς εἶχεν αἰθριασεῖ καὶ ἡ σελήνη ἐξῆλθε τῶν νεφῶν ἀποστίλβουσα. Τὸ τῶρον ἐξῆπλοῦτο ἐπὶ τοῦ Δουναβέως. Ἡ θλάσις τῶν ὑπὸ τῆς σελήνης ἀντανακλωμένων ἠλιακῶν ἀκτίνων ἐγένετο μετ' ἐντάσεως. οὐχὶ ὅμως καὶ μετὰ δυνάμεως ὥστε νὰ διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων τὰ τοῦ τῶρου χρώματα. Ἡ φωτεινὴ λωρὶς τοῦ τῶρου ἐπεδείκνυε μόνον συγκεχυμένην μετάβασιν ἀπὸ τοῦ καθαροῦ λευκοῦ εἰς τὸ βαθὺ κυανοῦν.

— Εὐρύτατον σπήλαιον ἀνεκαλύφθη ἐν Ταβερνῶ τῆς Γαλλίας, μήκους 1500 ποδ., καταλήγον εἰς θάλαμον 40 ποδῶν διαμέτρου καὶ 6 ποδῶν ὕψους.

— Ἐν Νοβελάρᾳ παρὰ τὸ Πεσάρον ὁ καθηγητὴς Γκαμουρίνης ἀνεκάλυψε νεκροταφεῖον τοῦ Η' αἰῶνος π. Χ. ἐξ ὃ ἐξήχθησαν σκελετοὶ

εξαιρετικῶς μεγέθους μετὰ κρανίων δολιχοκεφάλων καὶ καλῶς διατηρουμένων, λευκῶν δὲ καὶ ἰσχυρῶν ὀδόντων. Παρ' αὐτοῖς εὐρέθησαν ἄπειρα ὀρειχάλκινα κοσμήματα, ἄλλα ἐξ ἡλέκτρου ὡς καὶ λόγχοι· οἱ σκελετοὶ ἐστηρίζοντο ἐπὶ τῆς δεξιᾶς αὐτῶν πλευρᾶς. Ὁ Γκαμουρίνης φρονεῖ ὅτι οἱ σκελετοὶ οὗτοι ἀνήκουσιν εἰς Τυρρηνοὺς καὶ ὅτι θὰ δυνηθῆν' ἀποδείξῃ ὅτι οἱ Τυρρηνοὶ εἶχον ἐμπόριον μετὰ τῶν Φοινίκων.

— Ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας Ὁσκάρ ἐπέστειλεν ὡς δῶρον εἰς τὸ Διεθνὲς συνέδριον τῶν Ἀσιανολόγων χρυσοῦν σουηδικὸν κερὰτινον ποτήριον, ὅπερ θὰ ἐνεχειρίζετο ὑπὸ τοῦ ἐν Αὔγυπτῳ πολιτικοῦ πράκτορος καὶ γενικοῦ προξένου τῆς Σουηδίας κόμητος Καρόλου Λάνδ-θεργ, ὅστις ὑπῆρξε καὶ γενικὸς γραμματεὺς ἐν τῷ τελευταίῳ συνέδριῳ τῶν Ἀσιανολόγων, τῷ πρὸ τριετίας ἐν Στοκκόλμῃ συγκροτηθέντι, εἰς τὸν καθηγητὴν Μάξ Μύλλερ, ὅστις θὰ κρατήσῃ αὐτὸ μέχρι τοῦ προσεχοῦς συνεδρίου τῶν Ἀσιανολόγων, ὅτε θὰ περιέλθῃ εἰς χεῖρας τοῦ νέου αὐτοῦ προέδρου. Ὁ βασιλεὺς Ὁσκάρ ἦτο, ὡς γνωστόν, ἐπίτιμος πρόεδρος ἐν τῷ ἐν Στοκκόλμῃ συνέδριῳ.

— Ἐν Ἀμερικῇ διοργανοῦται ἐκδρομὴ πρὸς θήραν φαλαίνης, σκοπὸν ἔχουσα τὴν ζώγησιν φαλαίνης, ἣτις νὰ ἐκτεθῆ ἐν τῷ ἀλιευτικῷ τμήματι τῆς ἐν Σικάγῳ Παγκοσμίου Ἐκθέσεως. Ἐν περιπτώσει ἐπιτυχίας τοῦ σχεδίου ἡ φάλινα περιορισθήσεται ἐν ἀρμυδίῳ μέρει καὶ ρυμουλκήθησεται εἰς Σικάγον διὰ τοῦ ποταμοῦ τοῦ ἁγ. Λαυρεντίου.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Ἡ διερεύνησις τῆς Γροιλανδίας. — Ἐν Κοπεγχάγῃ ἐλήφθησαν ἄρτι εἰδήσεις περὶ τῆς ὑπὸ τὸν λοχαγὸν Ρύδερ διερευνητικῆς ἀποστολῆς εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν τῆς Γροιλανδίας. Ἡ ἀποστολὴ ἀποτελεῖται ἐξ ἑννέα μελῶν τοῦ δανικοῦ βασιλικοῦ ναυτικοῦ καὶ εἶχεν ἀναχωρήσει ἐκ Κοπεγχάγης τῇ 27]8 παρελθόντος ἰουνίου διὰ τοῦ νορβηγικοῦ ἀλιευτικοῦ σκάφους Ἐκλῆς.

Κατὰ τὴν 8]20 αὐγούστου οἱ ὑπὸ τὸν λοχαγὸν Ρύδερ ἄνδρες ἀφίκοντο εἰς Δὺρ Φγιόρδ, ἐν τῇ ΝΑ ἀκτῇ τῆς Ἰσλανδίας, ἐκεῖθεν δὲ προὐχώρησαν εἰς Σκορσμπάϋ Λάνδ, ὅπου διήλθον τὸν χειμῶνα ἐν θέσει κειμένη ὑπὸ τὴν 700 27' Β γεωγρ. πλάτους, χρησιμοποιήσαντες τὸν χρόνον εἰς καταρτισμὸν διαφόρων συλλογῶν καὶ εἰς παρατηρήσεις.

Κατὰ τὴν 27]8 αὐγούστου ὁ Ρύδερ εἶχεν ἐπιστρέψει εἰς Ἰσλανδίαν, ἀλλὰ προτίθεται ν' ἀναχωρήσῃ τῇ 14]26 Ἰουλίου εἰς τὴν τῆς Γροιλανδίας ἀκτὴν, ὅπου ἐλπίζει ν' ἀποβιβάσῃ ἐν τῇ ὑπὸ τὴν 680 Β γεωγρ. πλάτους ἀγνωστῇ ἀκτῇ, τῇ μεταξὺ τῶν ἀβαθῶν τοῦ Σκορσμπάϋ καὶ τῆς νοτίου Γροιλανδίας. Λέγεται ὅτι μεγάλα ἐπιστημονικὰ ἀποτελέσματα ἐπετεύχθησαν ἤδη ὑπὸ τῆς ἀποστολῆς ταύτης.

Χάρτης τῆς Ἀμερικῆς. — Ἡ ἐν πανομοιότυπῳ ἀναπαγωγῇ διὰ τὴν ἐν Μαδρίτῃ Κολουβιανὴν Ἐκθεσιν τοῦ πρώτου χάρτου ἐφ' οὗ σημειοῦται ἡ ἀμερικανικὴ ἡπειρος προσεγγίζει εἰς τὸ τέρμα. Τὸ ἔργον τελεῖται ὑπὸ τοῦ σενὸρ Κανίθα Βαλλέγιο, ἀνεψιοῦ τοῦ ἰσπανοῦ πρωθυπουργοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Τράννορ. Ὁ πρωτότυπος χάρτης, ὅστις ἐχαράχθη τῷ 1500 ὑπὸ τοῦ διασήμευ θαλασσοπόρου καὶ χαρτογράφου Σονὰν δὲ Λακόζα, ὅστις εἰργάζετο ὡς πρῶτος παρὰ τῷ Κολόμβῳ ἐν πλείοσι τοῦ ἐνὸς ταξιδίου διὰ τοῦ ἀτλαντικοῦ διετετήθη ἔκτοτε μετὰ πολλῆς τῆς προσοχῆς ἐν τῷ Ναυτικῷ Μουσείῳ τῆς Μαδρίτης. Ὁ χάρτης παρουσιάζει ἕνα λίαν ἐνδιαφέροντα χαρακτηριστικά, ἀναπτύσσων τὴν ἔκτασιν τῶν γνώσεων τῶν ἀρίστας ἐχουσῶν γνώσεις γεωγράφων τῆς ἐποχῆς. Ἐπ' αὐτοῦ σημειοῦνται αἱ Δυτικαὶ Ἰνδίαὶ καὶ μικρὸν τμήμα τῆς Ν. Ἀμερικῆς ἧτοι τὸ ΒΑ, ὅπερ κεῖται μετὰ τοῦ Ἀμαζονείου ποταμοῦ καὶ τοῦ Παναμᾶ. Εἰς τὴν χώραν ταύτην δίδεται τὸ γενικὸν ὄνομα στερεὰ (Terra Firma), πρὸς διακρίσιν τῆς ἡπείρου ἀπὸ τῶν Ἀντιλλῶν. Ἐνιαχοῦ ἀπαντῶσιν ἕλη νεωτέρων ὀνομάτων, ὡς Βενεζουέλα, Μερακάθον καὶ Βρασιλία. Ὁ χάρτης περιλαμβάνει καὶ τινὰς λεπτομερείας τῶν ἀνακαλύψεων, αἵτινες ἐγένοντο ἐν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ ὑπὸ τοῦ Σεβαστιανοῦ Καμπὲν τῷ 1497 ὡς καὶ τίτλους οἷα οἱ ἑξῆς: —

«Θάλασσα ἀνακαλυφθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀγγλων», «Ἀγγλικὸν ἀκρωτήριον», «Σαῦρα» (Lizard) καὶ «Ἀγ. Γεώργιος». Ὁ Λακόζας ἐσημείωσε πρὸς τούτοις σαφῶς τὴν Κούβαν ὡς νῆσον, ἐνῶ ὁ Κολόμβος εἶχεν ἀποθάνει μετὰ τῆς πεποθησέως ὅτι αὕτη ἦτο ἡπειρος, μόνον δὲ μετὰ ὀκταετίαν εἶχεν ἐπικυρωθῆ ἡ ἀκρίβεια τοῦ χάρτου τοῦ Λακόζα.

Μούμιαι ἐν Λουδίῳ. — Ἐσχάτως ἐν τῷ ἐν Λουδίῳ Βασιλικῷ Γυμνασίῳ τῶν Χειρουργῶν κατετέθη σειρὰ δώδεκα μουμιῶν, ἀνακαλυφθεισῶν ἐν Αἰγύπτῳ ὑπὸ τοῦ κ. Φλίνδερς Πιερῆ, τοῦ γνωστοῦ Αἰγυπτιακοῦ λόγου. Αἱ μούμιαι αὗται εἶναι πιθανῶς αἱ ἀρχαιόταται πασῶν τῶν μέχρι τοῦ δὲ ἀνακαλυφθεισῶν, τῆς χρονολογίας αὐτῶν ἀναγομένης εἰς ἐποχὴν οὐχὶ μεταγενεστέραν τῆς Δ' αἰγυπτιακῆς δυναστείας, ἴσως εἰς τὸ 4000 π. Χ. Οὕτω φαίνονται σύγχρονοι τῆς ἐποχῆς τῆς Βίβλου. Οἱ σκελετοὶ εἶναι φυλῆς ὑψηλοῦ ἀναστήματος καὶ συμμετρικῆς τὰ χαρακτηριστικά, μετὰ κρανίων μεγάλως ἀνεπτυγμένων παρουσιάζουσι δὲ τὰ συνήθη χαρακτηριστικά τῶν μουμιῶν, ὡς κοιλιακὰς ἐντομάς, ἐπιδέσμους ἐκ λεπτοῦ λινοῦ κτλ. Οἱ λινοὶ ἐπίδεσμοι, οἵτινες χρησιμοποιοῦνται ἐν ταῖς μουμιαῖς ταύταις πρὸς συγκάλυψιν τῶν σωμάτων ἔχουσι πλάτους 3 ἢ 4 δακτύλων (inches), εἶναι κατασκευασμένοι ἐκ λινοῦ καὶ λεπτότατοι τὴν ὑφῆν. Κατ' ἐπιθυμίαν τοῦ Πιερῆ οἱ σκελετοὶ παρεδόθησαν εἰς τὸν διδάκτορα Γκάρσον πρὸς μελέτην καὶ περιγραφὴν αὐτῶν, ἡ δ' ἔκθεσις αὐτοῦ ἀναμένεται μετὰ πολλοῦ τοῦ ἐνδιαφέροντος ὑπὸ τῶν ἀνθρωπολόγων καὶ Αἰγυπτιακῶν.

Σκυθικὸς τάφος. — Ὁ καθηγητὴς Βεισελόβσκης ἐπεράτωσε τὰς ἀνασκαφὰς, ἃς εἶχεν ἀναλῆθει ἐν τῷ τμήματι τῆς Συμφεροπόλεως, ἐν τοῖς ἰδιαίτεροις γηπέδοις, ἃτινα ἐτέθησαν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς αυτοκρατορικῆς ἐταιρίας τῆς ἀρχαιολογίας. Ὁ Ἀγγελοφόρος τῆς Κριμαίας παρέχει λεπτομερῶς τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀνασκαφῶν τούτων.

Ἐν ἱκανῷ βάθει ἀνεκάλυψαν τάφον, περιλαμβανόντα πολεμιστὴν, κατακειμένον ἐπὶ τῶν νῶτων μετὰ τῶν βραχιόνων τεταμένον κατὰ μῆκος τοῦ σώματος. Φαρέτρα, πλήρης τόξων καὶ κεκαλυμμένη ἐν τῷ ἀνωτέρῳ αὐτῆς μέρει ὑπὸ λεπτοῦ φύλλου χρυσοῦ ὡς καὶ σιδηροῦν ξίφος κατεστραμμένον ὑπὸ τῆς σκωρίας εὑρίσκοντο ἐπίσης ἐν αὐτῷ.

Ἡ στολὴ τοῦ πολεμιστοῦ ἐκαλύπτετο ὑπὸ μικρῶν πλακῶν χρυσοῦ. Ὁ τάφος ὀρθογωνίου σχήματος ἀνεκαλύφθη εἰς βάθος πρωτοφανὲς διὰ τάφους, περιελάμβανε δὲ ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων ἀντικειμένων πέντε μεγάλους ἀμφορεῖς, ὧν ὁ εἰς πρὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ σώματος, οἱ δὲ τέσσαρες ἄλλοι πρὸς τὸ νότιον μέρος τοῦ τάφου. Σιδηρᾶ λόγχη καὶ ἀσπίς εἶχον τῆς παρὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ κατακειμένου· ἐν τούτοις τὰ ὅσπ' ἀνὰ κατωρθώθη ν' ἀποσυρθῶσιν ἐκεῖθεν, διότι εἰς τὴν ἐλαχίστην ἐπαφὴν μετετρέποντο εἰς κόνιν.

Ἡ κυρίως ἄξια τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης ἔγκειται ἐν τῷ ὅτι ὁ τάφος οὗτος εἶναι εἰς τῶν ἀρχαιοτάτων σκυθικῶν καὶ ἀνήκει εἰς τὴν πρὸ Χριστοῦ ἐποχὴν.

ΓΝΩΜΑΙ ΣΟΦΩΝ.

Τὸ γράφειν ἀξιώματα ταῦτον ἔστι τῷ σημειοῦν καθ' ἐκάστην ὡς τακτικὸς παντοιοπώλης, τὰς ἐν τῷ νῷ φιλασδομένας μικρὰς εἰσπράξεις.

Ὁ θέλων νὰ καταρτίσῃ πλουσίαν συλλογὴν μειδιαμάτων θὰ συλλέξῃ ἤρ' αὖτε τὸ ὠχρότερον ἐκ τῶν χειλέων τοῦ συναδέλφου, ὅστις ποιεῖται μᾶλλον φιλοφρόνησιν ἢ ἐκ τῶν χειλέων ἐκεῖνου, ὅστις δέχεται αὐτὴν;

Υπόδοχοι λόγοι, ἀποτελοῦντες τὴν χολερικὴν τάξιν τῶν λογίων, ὁ ἐγκέφαλος δὲ τῶν ὀπιοίων εἶναι τεταραγμένη κάτω κοιλία. Τὰ γραφόμενα αὐτῶν εἶναι «λογοδιάρροια».

Εὐτυχὴς ἐκεῖνος, ἢ καλὴ φίλη τοῦ ὀπιοίου κέκταται ληγυ-

ράν φωνήν! Δύναται νὰ βιάξη αὐτὴν νὰ ψάλλῃ, καὶ δι' ἐπιδεξιῶν φιλοφρονημάτων νὰ ἐνθαρρύνῃ αὐτήν, νὰ ἐξαντλή καὶ βαθμυδὸν νὰ καταπονήσῃ τὴν γλώσσαν αὐτῆς, μέχρις οὗτου νὰ θέσῃ αὐτὴν ἐκτός τοῦ πεδίου. Τοῦτο ἀποτελεῖ κέρδος ἰσοδύναμον πρὸς τὴν ἀδολεσχίαν αὐτῆς.

JULES RENARD.

ΤΟ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ, ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΩΝ ΑΣΙΑΝΟΛΟΓΩΝ.

(Ἐναρκτήριος λόγος τοῦ προέδρου).

Τῆ 24/5 Σεπτεμβρίου ἤρχετο ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Λονδίνου τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ τὸ «Ἐνατον διεθνὲς συνέδριον τῶν Ἀσιανολόγων» ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ καθηγητοῦ Μὰξ Μύλλερ (ἐπιτίμου προέδρου ὄντος τοῦ λόρδου Νορθμπρούκ) καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ πλείστον ὅσων ἀντιπροσώπων διαφόρων κρατῶν, πάντων διακεκριμένων Ἀσιανολόγων. Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ δουκὸς τοῦ Νορθμπρούκ ἐπίσημον προσαγόρευσιν τῶν μελῶν τοῦ συνεδρίου ὁ καθηγητὴς Ράϋς Δαίηθις ἀνέγνω τὰ πρακτικὰ τῆς ἐν Στοκκόλμῃ καὶ Χριστιανίᾳ τῷ 1889 συνόδου τοῦ Συνεδρίου· μετὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ δ' ἀγγελίαν ὅτι 11 κυβερνήσεις, 22 σοφὰ ἑταιρίαι καὶ 13 πανεπιστήμια ἀπέστειλαν ἀντιπροσώπους εἰς τὸ συνέδριον, ἀγγελίαν ἐπιστεφθεῖσαν ὑπὸ ἀνευφημιῶν, ὁ καθηγητὴς Μὰξ Μύλλερ, ἐγερθεὶς ἐν μέσῳ ἀνευφημιῶν, προέβη εἰς τὸν ἐναρκτήριον αὐτοῦ λόγον, καθ' ὃν, μετὰ τινὰς ἐκφράσεις εὐχαριστιῶν πρὸς διαφόρους καὶ μετὰ τινὰς δηλώσεις περὶ διαφοριῶν καὶ παρανοήσεων, ἀναφυσῶν κατὰ τὸ τελευταῖον συνέδριον, εἰσήλθεν εἰς τὸ κύριον θέμα τῆς ἀγορεύσεως αὐτοῦ τὴν οὐσιωδεστέραν περὶ ληψὶν τῆς ὁποίας ἐνταῦθα παρατιθέμεθα :

α'. Τίς ὁ λόγος τοῦ συνεδρίου.

Ἄναπτύξας ἑμῖν, εἶπεν ὁ καθηγητὴς Μὰξ Μύλλερ, τὸ πρὸς ὑπαρξίν δικαίωμα ἡμῶν θὰ προσπαθῆσω ἡδὴ νὰ ἐρμηνεύσω τὸν λόγον τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως καὶ τοὺς σκοπούς, οὓς ἔχομεν ὑπ' ὄψει ἐν τῇ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν συγκροτήσῃ τῶν ἀνατολικῶν τούτων συνεδρίων ἐν ταῖς κυριωτέραις πόλεσι τῆς Εὐρώπης. Ὅσαίς ἐπιθυμιῶν νὰ ἐκφράσωμέν τι ἀπομεμακρυσμένον ἀπ' ἡμῶν μεταχειρίζομεθα τὴν ἔκφρασιν «ὅσον ἀπέχουσι ἀνατολὰ ἀπὸ δυσμῶν». Ἦδὴ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐπιδιώκομεν, ἐνταῦθα ἀγειρόμενοι, εἶναι νὰ προσπελάσωμεν ὅσον τὸ δυνατόν ἐγγύτερον τὴν ἀνατολὴν πρὸς τὴν δύσιν, νὰ ἀγάγωμεν αὐτὴν ἐγγὺς τῶν ἡμετέρων σκέψεων καὶ τῶν ἡμετέρων καρδιῶν. Παράδοξον πράγματι τὸ ὅτι ὑπῆρξε πατε μεθόριος γραμμὴ διαχωρίζουσα τὴν ἀνατολὴν ἀπὸ τῆς δύσεως, δυσχερὲς τὸ ἀνακαλύψαι τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ὑπῆρξε τοιαύτη γραμμὴ, ἢ τοὺς φυσικοὺς ὄρους, ἀν' ὑπῆρξαν τοιοῦτοι, τοὺς καταστήσαντας ἀναγκαίαν τοιαύτην καθοριστικὴν τῶν ὁρίων γραμμὴν. Ὁ ἥλιος κινεῖται ἐν ἀδιακόπῃ συνεχεῖα ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, μὴ ὑπαρχούσης ἀνακοπῆς ἐν τῇ θριαμβευτικῇ αὐτοῦ προόδῳ. Πρὸς τί λοιπὸν νὰ ὑπάρξῃ ἀνακοπὴ ἐν τῇ θριαμβευτικῇ ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς προόδῳ τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς καὶ πῶς ἠδύνατο νὰ ἐπιτευχθῆ, ἢ ἀνακοπὴ ἐκεῖνη; Ἀληθέστατόν ἐστιν ὅτι ἐφ' ὅσον γινώσκομεν τι ἐπάξιον τοῦ ὀνόματος τῆς ἱστορίας, ἢ ἀνακοπὴ αὕτη ὑπάρχει. Ἐπιθυμῶ ὅμως νὰ καταδείξω ὅτι ἐν τῶν μεγίστων κατορθωμάτων τῶν ἀνατολικῶν σπουδῶν εἶναι τὸ ὅτι ἀναντιρρήτως ἀπέδειξαν ὅτι ὁ παντελὴς χωρισμὸς τῆς ἀνατολῆς ἀπὸ τῆς δύσεως οὐδέποτε ὑπῆρξεν, ὅτι ἐν τῇ προϊστορικῇ ἐποχῇ ἢ γλῶσσα ἀπετέλει πράγματι δεσμὸν ἐνώσεως τῶν προγόνων τῶν ἀνατολικῶν καὶ δυτικῶν ἔθνων, ἐνῶ νεώτεραι ἀνακαλύψεις ἀπέδειξαν ὅτι καὶ ἐν ἱστορικῇ ἐποχῇ ἢ γλῶσσα, ἥτις ἔθεωρεῖτο ὡς διαχωρίζουσα τὰ μέγιστα τῆς ἀρχαιότητος ἔθνη, οὐδέποτε διεχώρισε τὰ σπουδαιότερα αὐτῶν τὸσον τελείως, ὥστε νὰ καταστήσῃ ἀδύνατον πᾶσαν διανοητικὴν αὐτῶν συναλλαγὴν. Αἱ δύο αὗται ἀνακαλύψεις ἀποτελοῦσι κατ' ἐμὲ τὴν ὑψίστην δόξαν τῶν ἀνατολικῶν σπουδῶν κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα. Ἐνιοὶ τῶν μεγίστων Ἀσιανολόγων συνετέλεσαν εἰς τὰς ἀνακαλύψεις ταύτας· κατὰ συνέπειαν

ἐνόμισα ὅτι θὰ ἀπετέλουσαν αὗται τὸ θέμα, ὅπερ τὰ μέγιστα ἐπαξίως ἠδύνατο νὰ ἐπασχολήσῃ τὰς ἡμετέρας σκέψεις ἐν τῇ ἐνάρξει τοῦ ἡμετέρου διεθνῶς συνεδρίου τῶν Ἀσιανολόγων.

β' Προϊστορικὰ ἔρευνα.

Ἄρχομαι ἀπὸ τοῦ προϊστορικοῦ κόσμου, ὅστις πράγματι προήχθη τὸ πρῶτον εἰς φῶς ὑπὸ τῶν σπουδῶν τῶν Ἀσιανολόγων. Ὁμολογῶ ὅτι δὲν μοὶ ἀρέσκει ἢ ἔκφρασις προϊστορικός, ὡς κενὴ καὶ μὴ δυναμένη νὰ ὑποβληθῆ εἰς ὄρισμόν. Ἄν ἡ πραγματικὴ ἱστορία ἀρχῆται μόνον ἐκ γεγονότων, περὶ ὧν συγχρόνως ἔχομεν μαρτυρίας, τότε βεβαίως ὀλοκλήρως ἢ περὶ ἧς ἐνταῦθα πρόκειται περίοδος θ' ἀπεκαλεῖτο προϊστορικῇ· ἀν ὅμως ἱστορία σημαίνῃ ἔρευνα, ὡς καὶ ἀρχικῶς ἐσήμαινε, καὶ γινώσιν πραγματικῶν γεγονότων, ἐπὶ τοιαύτης βασιζομένων ἐρεύνης, τότε βεβαίως τὰ γεγονότα, ἅτινα θὰ ἐπασχολήσωσιν ἡμᾶς εἶναι ἐξ ἴσου καὶ ἢ ἐν Βατερλώ μάχῃ πραγματικὰ καὶ ἀληθῶς ἱστορικά. Πολλάκις ὑποτίθεται ὅτι οἱ τὰς ἀνατολικὰς μελετῶντες γλώσσας καὶ τὴν τῶν γλωσσῶν ἐπιστήμην ἐπὶ λέξεων μόνον ἐπασχολοῦνται· ἐν τούτοις ἐμάθομεν ἡδὴ ὅτι ἐκάστη νέα λέξις ἀντεπροσώπευε σπουδαιότατον γεγονός ἐν τῇ ἀναπτύξει τῆς ἡμετέρας φυλῆς. Καὶ νῦν ἀκόμη ὅταν οἱ σοφοὶ ὀμιλῶσι περὶ γλωσσῶν καὶ οἰκογενειῶν γλωσσῶν λησμονοῦσιν ὅτι γλῶσσα σημαίνει τοὺς ὀμιλῶντας τὰς γλώσσας καὶ οἰκογένειαι γλωσσῶν προῦποτιθέασιν πραγματικὰς οἰκογενεῖας ἢ τάξεις ἢ ἰσχυρὰς ὁμοιοποισίας, ἀγωνισθείσας ὑπὲρ ὑπάρξεως αὐτῶν καὶ προσυλαξάσας τὸ ἔδαφος αὐτῶν ἀπὸ παντὸς ἐχθροῦ. Τὸ ἀν ἴσται δυνατόν ἢ οὐ νὰ διερευνηθῆ ἢ ἀρχὴ τῶν γλωσσῶν ἢ τῆς ἀνθρωπίνης γλώσσης ἐν γένει, τοῦτο εἶναι ζήτημα, ὅπερ ἀποφεύγουσι νὰ πραγματευθῶσιν οἱ σοφοί, διότι εἶναι ζήτημα ἀναγόμενον εἰς τοὺς φιλοσόφους μᾶλλον ἢ τοὺς ἐν τῇ διερευνήσει τῶν γλωσσῶν ἐπασχολουμένους. Ὁμολογῶ ὅτι ἐνταῦθα πρόκειται ἡμῖν τὸ ἀρχαῖον μάθημα ὅτι ὁ ἡμέτερος νοῦς δὲν ἐγένετο πρὸς κατανόησιν τῶν ἀρχῶν. Οὐδενὸς τὴν ἀρχὴν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ γινώσκομεν. Οἱ ἐν τῇ μελέτῃ τῶν γλωσσῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν ἀνατολικῶν ἐνδιατρίβοντες ἔλυσαν τὸ πρόβλημα τῆς ἀρχῆς τῶν εἰδῶν τῆς γλώσσης καὶ μάλιστα πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δαρβίνου· ὡς ὁ Δαρβίνος ὅμως ὑπαχρεοῦνται καὶ οὗτοι ν' ἀποδεχθῶσι ἀρχικούς τινὰς πυρῆνας ὡς δεδομένους, οὐδὲ ταλμῶσι νὰ εἰσδύσωσιν εἰς τὰ βαθύτατα μυστήρια τῆς πραγματικῆς δημιουργίας ἢ τῶν κοσμικῶν ἀρχῶν. Ἐν τούτοις καὶ ὑπὸ τούτων ἔτι τὸν περιορισμὸν οἱ Ἀσιανολόγοι δὲν εἰργάσθησαν εἰς μάτην. Οὐδεμίαν ἐν τῷ κόσμῳ ἱστορίαν δύναται ἐν τῷ μέλλοντι νὰ γραφῆ ἄνευ τοῦ εἰσαγωγικοῦ αὐτῆς κεφαλαίου περὶ τῆς μεγάλης παγιώσεως τῶν ἀρχαίων Ἀρυανικῶν καὶ Σιμιτικῶν λαῶν. Τὸ κεφάλαιον τοῦτο δύναται νὰ κληθῆ προϊστορικόν, τὰ γεγονότα ὅμως, ἅτινα πραγματεύεται εἶναι καθ' ὀλοκλήριαν ἱστορικὰ καὶ ἐπαναλαμβάνω ὅτι πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ ἐν τῇ μελέτῃ τῶν γλωσσῶν ἐνδιατρίβοντος εἰς τὸσον πραγματικὰ ὅσον καὶ ἢ ἐν Βατερλώ μάχῃ. Ταῦτα ἀποτελοῦσι τὸ στερεὸν θεμέλιον ὀλοκλήρου τῆς μεταγενεστέρως ἱστορίας καὶ προσδιόρίζουσι τὴν πορείαν τῶν κυριωτέρων ἔθνων τῆς ἀρχαίας ἱστορίας, ὃν τρόπον τὰ ὄρη προσδιορίζουσι τὸν ῥοῦν τῶν ποταμῶν.

γ'. Ἀποτελέσματα τῶν ἀνατολικῶν σπουδῶν.

Προσπύθησον νὰ κατανόησῃς τί ἐνοεῖται διὰ τοῦ γεγονότος ὅτι ὑπῆρξεν ἐποχὴ καὶ τόπος, καθ' ἃ πρόγονοι τῶν ποιητῶν τῆς Βέδας καὶ τῶν προφητῶν τῆς Ζιὲνδ Ἀθέστας ἔθλιθον τὰς χεῖρας ἀλλήλων καὶ ἐλευθέρως συνδιηλέγοντο μετὰ τῶν προγόνων τοῦ Ὁμήρου, οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ μετ' αὐτῶν τούτων τῶν γλωσσολογικῶν ἡμῶν προγόνων καὶ θὰ ἴδῃς ὁποῖαν σκηρικὴν ἀλλοίωσιν, ὁποῖαν πραγματικὴν σκηρικὴν μεταμόρφωσιν ὑπενήργησαν οἱ ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς ἐγκύψαντες σπουδαῖς ἐπὶ τῆς ἱστορικῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου· οὗτοι συνήγαγον ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὰ πολυτιμώτερα ταυτοχρόνως δὲ τὰ ἥμισυ δαπανηρὰ μουσεῖα ἀρχαιοτήτων, ἦτοι τὰς λέξεις, αἵτινες χρονολογοῦνται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἀδιαχωρίστου ἀρυανικῆς καὶ ἀδιαμερίστου σημιτικῆς ἀδελφότητος, κειμήλια ἀρχαιότερα τῶν βαβυλωνείων πινάκων τῶν αἰγυπτιακῶν παπύρων, κειμήλια τῶν κοινῶν αὐτῶν ἰδεῶν, κοινῆς θρησκείας, κοινῆς μυθολογίας, κοινῶν δημόσιων γλωσσικῶν πλοῦτος καί, ὡς ἐσχάτως ὁ Λάϊστ, Κέλερ καὶ λοιποὶ ἀπέδειξαν, κειμήλια κοινῆς ἐπίσης δικονομίας. Ἄν ἡδὴ στρέψωμεν τὰ βλέμματα ἡμῶν εἰς ἕτερον στάδιον ἐνεργείας τῶν Ἀσιανολόγων

ἐπίσης γόνιμον διά τε τὴν ἱστορίαν καὶ τὸν κόσμον ἐν γένει, θὰ καταδείξωμεν ὅτι οἱ Ἀσιανολόγοι δὲν ἐδημιούργησαν πράγματι ὀλόκληρον περίοδον ἱστορίας, ὡς συνέβη ἐν σχέσει πρὸς τοὺς Ἀρῦους καὶ Σημίτας πρὸ τοῦ χωρισμοῦ αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι ἐνέπνευσαν εἰς τὴν ἀρχαιοτέραν ἐν τῇ ἱστορίᾳ περίοδον νέαν ζωὴν. Πρὸ αἰῶνος ἡ Αἴγυπτος ἦτο σφίγξ τεθαμμένη ἐν τῇ ἐρήμῳ! Καὶ ἤδη οὐ μόνον ἀναγινώσκωμεν τὰς ἱερογλυφικὰς, τὰς ἱερατικὰς καὶ τὰς δημοτικὰς ἐπιγραφάς, οὐ μόνον γινώσκωμεν τὰ ὀρθὰ ὀνόματα βασιλισσῶν καὶ βασιλέων 4 ἢ 5000 ἐτῶν π. Χ. ἀλλὰ γινώσκωμεν καὶ τοὺς θεοὺς αὐτῶν, τὴν λατρείαν, τοὺς νόμους, τὴν ποίησιν, τὸ δημιώδη γλωσσικὸν πλοῦτον καὶ αὐτὰς τὰς μυθιστορίας αὐτῶν. Αἱ προσευχαὶ αὐτῶν εἶναι πλήρεις ἐκφράσεων, αἵτινες ἀναγκάζουσι τοὺς πάντας νὰ αἰσθάνωνται συγγένειαν πρὸς ἀλλήλους. Αἱ προσευχαὶ τῆς Βαβυλωνῶν εἶναι τυπικώτεραι καὶ ὅμως ὅπως ζωηροτέρα εἶναι ἡ εἰκὼν, ἣν παρέχουσιν ἡμῖν περὶ τῆς ἐν Βαβυλῶνι καὶ Νινευί ἀνθρωπότητος ἢ πάντα τὰ ἀνάκτορα καὶ οἱ ναοὶ καὶ αἱ αἰθούσαι! Ὡς πρὸς τὴν Ἰνδικήν, αὕτη ὄνομα μόνον ἀπετέλει διὰ τοὺς πρὸ αἰῶνος σοφοῦς τανῦν δὲ οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀνεγνωρίσθησαν ὡς ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐν τῇ γλώσσῃ καὶ ταῖς ἰδέαις. Ἡ Βέδα ἀπεκάλυψεν ἡμῖν τὰς ἀρχαιοτάτας τῶν φάσεων τῆς ἱστορίας τῆς μεταφυσικῆς καὶ ἔταξεν ἐν χερσίν ἡμῶν τὴν μόνην ἀσφαλῆ κλεῖδα διὰ τὰ μυστήρια τῆς ἀραιοτικῆς μυθολογίας. Οὐδαμῶς διστάζω νὰ εἶπω ὅτι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Βεδάντᾳ καὶ ἀλλαγῶν ὑπάρχουσιν ἀκτίνες φωτός, αἵτινες θὰ διαχύσωσι νέον φῶς καὶ σήμερον ἔτι ἐπὶ τινῶν τῶν προβλημάτων, ἅτινα ἐγγύτατα κεῖνται τῶν ἡμετέρων καρδιῶν. Καὶ οὐ μόνον ἀνεξωογονήθη ἕκαστος τῶν ἀρχαίων ἀνατολικῶν ἐθνῶν ἀλλ' ἐπετύχωμεν καὶ τῆς βαθυτέρας ἀνακαλύψεως τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων τῶν κυριωτέρων τῆς ἀρχαιότητος ἐθνῶν.

δ'. Ἐπικοινωνία τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν.

Μία τῶν πρώτων καὶ ἰσχυροτάτων ἀποδείξεων τῆς ἐν τῇ ἀπωτάτῃ ἀρχαιότητι ὑπάρξεως δραστηρίως διανοητικῆς ἐπικοινωνίας τῶν ἀραιοτικῶν καὶ σημιτικῶν ἐθνῶν πρὸς ἀλλήλα εἶναι ἡ ἑλληνικὴ ἀλφάβητος. Οὐδέποτε ἀπέκρυψαν οἱ Ἕλληνες ὅτι τὰ γράμματα αὐτῶν ἐδανείσθησαν παρὰ τῶν φοινίκων αὐτῶν διδασκάλων· ἐκάλου δὲ ταῦτα φοινικικά, ὃν τρόπον ἀραβικοὺς ἡμεῖς τοὺς ἀριθμοὺς καλοῦμεν, οὗς πάλιν οἱ Ἀραβες καλοῦσιν Ἰνδικούς. Ἐν τῇ ἀλφαβήτῳ ἔχομεν πρὸ ἡμῶν ψηλαφητὸν μαρτύριον, τεκμηριῶν πραγματικὴν ἐπικοινωνίαν τῶν ἐν Ἀνατολῇ ἡγετῶν τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ μετὰ τῶν ἐν τῇ δύσει, γέφυραν ἀπὸ τῆς Φοινίκης εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τοῦ σημιτικοῦ εἰς τὸν ἀραιοτικὸν λαόν. Τὸ ὄνομα τοῦ γράμματος ἄλφα ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἀλφαβήτῳ εἶναι πολλῶν μᾶλλον ἀκατανίκητος ἀποδείξις φοινικικῆς ἐπιρροῆς ἢ ὅλα τὰ περὶ Κάδμου καὶ Θηβῶν ἀφ' ἐνός καὶ τὰ περὶ Ἡρακλέους τῆς Φοινίκης ἢ Ἀφροδίτης τῆς Φοινίκης ἀφ' ἑτέρου μαθεύματα. Ἐκ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν ἰσταμένων εἰσέτι ἀψίδων τῆς ἀρχαίας ἐκεῖνης γεφύρας ἐν τοῖς γράμμασι τῆς ἀλφαβήτου δυνάμεθα ἤδη εὐχερέστερον ν' ἀνεύρωμεν ἄλλα ἴχνη φοινικικῆς εἰσαγωγῆς εἴτε ἐν τῷ θρησκευματι, εἴτε ἐν τῇ μυθολογίᾳ, εἴτε ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ τῆς Ἑλλάδος. Νεώτεροι ἀνακαλύψεις εὐρύτερον ἔτι ἀνέπτυσαν στάδιον. Ἐν τῶν λαμπροτέρων κατορθωμάτων τοῦ ὑποκόμητος Δε Ρουζέ εἶναι ὅτι κατέδειξεν ὅτι οἱ Φοίνικες, καίπερ πολλὰ ἀνακαλύψαντες, δὲν ἀνεκάλυψαν ὅμως τὴν ἀλφάβητον. Θεωρουμέναι ἄψιδες τῆς αὐτῆς γεφύρας, ἣτις ἵγαν ἀπὸ Φοινίκης εἰς Ἑλλάδα, ἀνακαλύφθησαν, ἐπίσης ἵγαν καθαρῶς ἀπὸ Φοινίκης εἰς Αἴγυπτον. Πρὸς τούτοις ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ συνεδρίου κ. Λακουπερὴ εὐφωδῶς πάνυ παρετήρησεν ὅτι δυνατόν εἶναι ν' ἀποδειχθῇ ὅτι τὰ ἀρχαιότατα σινικὰ γράμματα, ἅτινα, ὡς γενικῶς πάντες ἀποδέχονται, εἶχον ἰδιογραφικὴν ἀρχήν, ὡς τὰ αἰγυπτιακὰ ἱερογλυφικά, ὤφειλον τὴν πρώτην αὐτῶν καταγωγὴν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν. Ἡδὴ γενικῶς ὑποτίθεται ὅτι ἡ σφηνοειδὴς ἀλφάβητος, ἣν ἐχρησιμοποιοῦν οἱ Σημίται κάτοικοι τῆς Βαβυλωνῶν καὶ Ἀσσυρίας εφευρέθη ὑπὸ φυλῆς οὐχὶ σημιτικῆς, τῆς καλουμένης τῶν Σουμερίων καὶ Ἀκκαθίων. Μολοντί ὅμως φερόμενον πρὸς τὸ παρὸν ὡς ἄκρως ἀμφίβολον νὰ θεωρήσωμεν πᾶσαν σχέσιν τῆς σινικῆς πρὸς τὴν τῶν Βαβυλωνίων γραφήν, οὐδεμίαν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία ὡς πρὸς τὴν ταχέειαν προαγωγὴν αὐτοῦ τούτου τοῦ τῆς σφηνοειδοῦς γραφῆς συστήματος ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς. Ἡ θαυμασία αὕτη εφεύρεσις, ἡ καὶ αὐτῆς τῆς ἱερογλυφικῆς ἀλφαβήτου μυστηριωδεστέρα, πά-

ραυτα κατέκλυσε τὰ ὄρια τῶν τῆς Μεσοποταμίας βασιλείων, ἐπεξετάθη εἰς τὴν Περσίαν κτλ. καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο ἐκεῖ μόνον δι' ἐπιγραφικῶν σκοποῦς ὑπὸ λαοῦ, ὁμιλοῦντος ἀραιοτικᾶς τε καὶ μὴ ἀραιοτικᾶς γλώσσας. Καὶ ἐναυθὰ λοιπὸν καθορῶμεν ἀρχαίαν πρὸς ἀλλήλους ἐπικοινωνίαν λαῶν, θεωρουμένων ἄλλοτε ὑπὸ πάντων τῶν ἱστορικῶν ὡς καθ' ὀλοκληλίαν κεχωρισμένων ἀπ' ἀλλήλων.

ε'. Αἴγυπτος καὶ Βαβυλών.

Ἄν ὑπῆρχον δύο χωρὶς, φαινόμενα ὡς καθ' ὀλοκληλίαν ἀπ' ἀλλήλων ἐν τῇ ἀρχαιότητι κεχωρισμένοι ὑπὸ τῶν φραγμῶν τῆς γλώσσας καὶ τῆς γραφῆς αὐταὶ ἦσαν ἡ Αἴγυπτος μετὰ τῆς ἱερογλυφικῆς καὶ ἡ Βαβυλών μετὰ τῆς ἐν σφηνοειδῇ γραφῇ φιλολογίας αὐτῆς. Τίς θὰ ὑπετίθει ὅτι αἱ τειραὶ σφηνῶν, αἱ τοὺς κυλίνδρους τῶν βαβυλωνείων βιβλιοθηκῶν κατακλύπτουσαι καὶ βασανίσασαι τὴν εὐφυίαν τῶν εὐφρεστέρων ἐριμνευτῶν, ἀνεγινώσκοντο ἄνευ προφανοῦς δυσχερείας ὑπὸ γραφῶν καὶ διδασκάλων ἐν Αἰγύπτῳ περὶ τὸ 1500 π. Χ.; Καὶ ὅμως σήμερον κατέχομεν ἐν τοῖς Τέλ-ἐλ-Ἀμάρνα τῆς Αἰγύπτου ἀνακαλυφθεῖσαι πίναξιν εἶδος διπλωματικῆς ἀλληλογραφίας. διεξαχθείσης κατὰ τὴν ἀπομακρυσμένην ἐποχὴν, χίλια δὲ καὶ πλέον ἔτη πρὸ τῆς περσικῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπιδρομῆς, ὑπὸ τῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου καὶ τῶν ἐν Βαβυλῶνι, Συρίᾳ, καὶ Παλαιστίνῃ φίλων καὶ ὑποτελῶν αὐτῶν. Αἱ ἐπιστολαὶ αὐταὶ τηροῦνται ἐν Αἰγύπτῳ ἐν ἱερατικῇ γραφῇ, ὡς αἱ ἡμέτεροι ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐξωτερικῶν. Διαχέουσι δὲ ἄπειρον φῶς ἐπὶ τῶν τότε πολιτικῶν σχέσεων τῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου πρὸς τοὺς τῆς δυτικῆς Ἀσίας, ἐπὶ τῶν τότε πολιτικῶν καὶ συζυγικῶν αὐτῶν συμφωνιῶν καὶ ἐπὶ τοῦ ἐμπορίου καὶ ἐπικουροῦσι γεγονότα γνωστὰ ἡμῖν ἐκ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἱερογλυφικῶν ἐπιγραφῶν. Ἡ γραφὴ εἶναι κυρίως συλλαβικὴ ἐν τούτοις, ἡ δὲ γλῶσσα ἀσσυριανὴ διάλεκτος. Τὸ περιεργότερον πάντων εἶναι ὅτι αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου Ἀμένους ὁ Γ', γράφων πρὸς βασιλέα τὴν θυγατέρα τοῦ ὑποίου ζητεῖ εἰς γάμον, διαβιβάζει ἐπιστολὴν ἐν σφηνοειδέσι γράμμασι καὶ ἐν γλώσσῃ ξένη αὐτῷ, ἐκτὸς ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἡ ἐν λόγῳ ἐπιστολὴ ἦτο μετάφρασις, ἀποσταλεῖσα εἰς τὸν βασιλέα Καλλίμμου Σιν καὶ τηρηθεῖσα ὡς τοιαύτη ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν. Ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ἡ ἐγγράφοις τούτοις, ἅτινα ἄλλως δὲν ἀποτελοῦσι πρότυπα διπλωματικῆς γλώσσας, χρονολογοῦνται δὲ ἀπὸ 1400 π. Χ., ἀναφέρονται πολλὰ πόλεις φέρουσαι ὀνόματα, ὅσα τὰ ἐξ ἱερογλυφικῶν ἐπιγραφῶν γνωστὰ ἡμῖν καὶ ὃν ἕνα περιεσώθησαν ἄχρις ἡμῶν ὡς Μισρίμ σημαῖον Αἰγύπτου, Δαμασκός, Μεγιδδώ, Τύρος (Σουρριέ), Σιδὼν (Σιδωνά), Βύβλος (Γκὺμπλε), Βυρητὸς (Βιρούτα), Ἰόπη (Γιαπού) κλπ. Ὁ Σαῖης ἀνεκάλυψεν ἐν τῷ πίνακι τούτῳ καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς Ἱερουσαλήμ, ὑπὸ τὴν μορφήν Οὐρού-σαλίμ (Uru'salim) σημαίνον ἐν τῇ ἀσσυριακῇ «πόλιν εἰρήνης» — ὄνομα, ὅπου φαίνεται ὅτι ὑφίστατο πρὶν ἢ οἱ Ἰουδαῖοι καταλάβωσι τὴν Χαναάν. Ἡ ἀλληλογραφία αὕτη κέκτηται δι' ἡμᾶς τοσοῦτον μείζονα σπουδαιότητα ὅσω τεκμηριῶσι ἄπαξ ἔτι τὴν ὑπαρξίν φιλολογικῆς καὶ διανοητικῆς ἐπικοινωνίας τῆς δυτικῆς Ἀσίας μετὰ τῆς Εὐρώπης· ἀποδεικνυμένης δὲ τῆς ὑπάρξεως γεφύρας, οὕτως εἰπεῖν, δι' ἧς οἱ σφηνοειδοῦς γραφῆς πίνακες διήλθον ἀπὸ τῆς Βαβυλωνίας καὶ Συρίας εἰς τὴν Αἴγυπτον, εὐκολώτερον θὰ κατανοήσωμεν τὴν ἐν Αἰγύπτῳ ὑπαρξίν καὶ καλλιτεχνικῶν προϊόντων ἐκ τῆς δυτικῆς Ἀσίας καὶ ἐξ αὐτῆς ἔτι τῆς Κύπρου ὡς καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν Μυκηνῶν. Ἐκεῖνο τὸ ὅσον βαθμῆδον θὰ μάθωμεν εἶναι ὅτι οἱ τῆς ἀρχαιότητος λαοί, καίπερ διαφόρους ὁμιλοῦντες γλώσσας καὶ διαφόροις ἀλφαβήτοις χρώμενοι, πλείονα περὶ ἀλλήλων ἐγίνωσκον καὶ ἐπὶ Ἀμενόφις τοῦ Γ' ἦτοι τὸ 1400 π. Χ. παρ' ὅσον ὑπετίθουν καὶ αὐτοὶ οἱ ἄριστοι τῶν ἱστορικῶν. Ἡ ἀθθεντικότης τῶν ἐν Τέλ-ἐλ-Ἀμάρνα τῆς Αἰγύπτου εὐρεθέντων σφηνοειδῶν ἐγγράφων ἐπεκυρώθη ἐσχάτως ἀπροσδοκῆτως ὑπὸ πινάκων, εὐρεθέντων ἐν Τέλ-ἐλ-Χεζύ, ὅπου ἀνεκαλύφθησαν καὶ πίνακες βαβυλωνιακῆς προελεύσεως μετὰ τὸ 2.000 καὶ 1500 π. Χ. Παραπλήσιοι κυλίνδροι ἀπαντῶσιν ἐν τοῖς τάφοις τῆς Κύπρου καὶ τῆς Συρίας, ἔτι, καταδεικνύουσι τὴν ἐπικοινωνίαν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως καὶ τὴν ἀρχαίαν διάθεσιν τῶν ἀνατολικῶν ἰδεῶν ἐν Εὐρώπῃ. Ἄλλως καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ὑπὸ τῆς ἀποδοτικῶν μέσον, οἵτινες ἐξ Οὐρ τῆς Χαλδαίας προελθόντες τὸ πρῶτον, μετώκισαν εἰς Χαναάν, καὶ διέτριψαν ἐν Αἰγύπτῳ πρὶν ἢ ἐγκαταστῶσιν ἐν Παλαιστίνῃ.

δσ' Σινική καὶ Ἰνδική.

Δύο μόνον χώραι παρέμειναν καθ' ὅλοκληρίαν ἀπομεμονωμένοι ἐν τῷ παρελθόντι, ἡ Σινική καὶ ἡ Ἰνδική, καθόσον πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου δυσχερῶς ἴδύνατο νὰ ὑποδείχθῃ οἰαδήποτε εἰσαγωγὴ ξενικοῦ διανοητικοῦ ἔργου εἰς τὴν χώραν τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τῶν Ἑπτὰ Ποταμῶν. Περιηγητὰ ἐξ Ἰνδίων παρετηρήθησαν ὑπὸ τοῦ Κτησίου ἐν Περσίᾳ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ε' αἰῶνος π. Χ. Δὲν ὑπάρχει ὁμοῦ πραγματικὴ ἀπόδειξις γραφῆς καὶ ἐπιγραφῶν ἔτι ἐν Ἰνδικῇ πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀσόκα, τὸν Γ' αἰῶνα π. Χ.

ζ' Ἡ θρησκεία τοῦ Βουδδα.

Οὐδεὶς ἀληθῶς ἐγκύβιας ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς σπουδαῖς δύναται νὰ θνειροπολήσῃ τὴν ὑπὸ ξένων ἰδεῶν ἐπηρέασιν τῆς τοῦ Βουδδα θρησκείας, ἥτις εἶναι ἡ θυγάτηρ τῆς Βραχμανικῆς. καλλιμορφότερα ὅμως τῆς μητρὸς· ὁ Βουδδισμὸς εἶναι τὸ μέσον, δι' οὗ ἡ Ἰνδικὴ ἀπεσπάσθη τὸ πρῶτον τῆς ἀπομεμονωμένης αὐτῆς θέσεως καὶ ἀπέβη παράγων ἐν τῷ ἱστορικῷ δράματι τοῦ κόσμου. Ἐν τῇ τρίτῃ βουδδικῇ συνόδῳ τὸν Γ' αἰῶνα π. Χ. ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἀσόκα ἀνεφάνη νέα ὅλως ἰδέα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ κόσμου ἢ τῆς κατακτῆσεως τῶν ἄλλων ἐθνῶν, οὐχὶ διὰ τῶν ὅπλων ἀλλὰ διὰ τῆς ἀληθείας. Ἀπερσίσθη δηλ. ἡ ἀποστολὴ ἱεραποστόλων εἰς πάντα τὰ γειννιζόμενα ἔθνη πρὸς κήρυξιν τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Βουδδα καὶ οὕτω διὰ πρώτην φορὰν ἐξηγγέλλετο ὅτι τὰ διάφορα ἔθνη, καίπερ ὑπὸ τῆς διαφορᾶς τῆς γλώσσης, θρησκείας, χρώματος κλπ. ἀπ' ἀλλήλων χωριζόμενα, ἀπέτελουν ὁμοῦ μίαν συννηωμένην οἰκογένειαν, ὅτι ἕκαστον τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ταύτης ἦτο ὑπεύθυνον διὰ τὰ λοιπὰ καὶ ὅτι ἐν ἐνὶ λόγῳ ἢ ἀνθρωπότητι δὲν ἦτο κενὴ λέξις. Ἡ ἐτέρα ἀπομεμονωμένη χώρα, ἡ Σινική, ἐπηρεασθεῖσα πάραυτα ὑπὸ τοῦ ἐξογκουμένου ρεύματος τοῦ Βουδδισμοῦ, ἔλθε τὸ πρῶτον ἦδη εἰς συνεπαρῆν μετὰ τῆς Ἰνδικῆς (τῷ 217 π. Χ. καθὰ φαίνεται) καὶ τῷ 61 π. Χ. ὁ Βουδδισμὸς ἐγένετο ἀποδεκτὸς ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Μιγκτί, ὡς μία τῶν τριῶν ἀνεγνωρισμένων θρησκειῶν τοῦ κράτους. Ἡδὴ καὶ παρ' ἄλλοις ἔθνεσιν ἤρξαντο νὰ ἐμφανίζονται Βουδδισταί. Ἐκ Κασιμίρης τοιοῦτοι φαίνονται εἰσδύσαντες εἰς τὴν ἐξελληνισθεῖσαν Βακτριάν, ὡς μαρτυρεῖ ὁ μεταξὺ τοῦ 80 καὶ 60 π. Χ. γράψας Ἀλεξάνδρος ὁ Πολυίστωρ, μνημονεύων αὐτῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα Σαμαναίων, ὅπερ προέρχεται ἐκ τοῦ ἐν παλιῇ διαλέκτῳ ὀνόματος Σαμάνα, σημαίνοντος βουδδιστὴν μοναχόν. Καὶ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐπικυροῖ βραδύτερον τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν ὡς σπουδαίων παρὰ τοῖς Βάκτροις φιλοσόφων (κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Γ' αἰῶνος), ὡς καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Δ' αἰῶνος ὁ Εὐσέβιος. Ὁ κ. Δαρμεστέτερ κατέδειξεν ὅτι τὸν Β' π. Χ. αἰῶνα βουδδισταὶ ἱεραπόστολοι σοβαρῶς εἰργάζοντο ἐν τῇ δυτικῇ Περσίᾳ. Ἀξιοσημειωτὸν δὲ ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ Γαουτάμα, τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ Βουδδισμοῦ ἀπαντᾷ ἐν τῇ Ἀβέστᾳ, ἐξ οὗ καταδεικνύεται ὅπως ἡ προσήγγισαν πρὸς ἄλληλα τὰ μάλιστα ἀπομακρυσμένα τμήματα τοῦ κόσμου διὰ τῆς μεγαλοφυΐας Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου καὶ τοῦ μείζονος ἔτι κατακτητοῦ Γαουτάμα Σακουμύνη.

η' Δραματικὴ Τριλογία.

Διὰ τῶν μελετῶν τῶν Ἀσιανολόγων ἡ ἀρχαία ἱστορία δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μεταπλασθεῖσα εἰς δραματικὴν τριλογίαν. Ἦς τὸ πρῶτον δράμα ἀναπτύσσει τὰς τύχας τῶν ἀραυανικῶν καὶ σημιτικῶν φυλῶν πρὸ τοῦ χωρισμοῦ αὐτῶν, τὸ δεύτερον ἀποτελεῖται ὑπὸ τῶν πολέμων καὶ τῶν κατακτῆσεων τῶν μεγάλων ἀνατολικῶν κρατῶν ἐν Αἰγύπτῳ, Βαβυλῶνι καὶ Συρίᾳ μετ' ὑποδείξεως τῆς διαρκούς ἐξ Ἀνατολῶν πρὸς Δυσμᾶς προόδου καὶ τὸ τρίτον παρίστησι τὴν θριαμβευτικὴν προσέλασιν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου διὰ μέσου πάντων τῶν μεγάλων κρατῶν τῆς ἀρχαίας ἀνατολῆς. Διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἡ Ἀλεξάνδρεια δύναται ἀληθῶς νὰ κληθῇ μετὰ τὴν Ἱερουσαλήμ, ἡ δευτέρα γεννέτιρα τῆς θρησκείας ἐκείνης παγκοσμίου ἀγάπης. Ἦτις προώριστα: νὰ συνενώσῃ πάντα τὰ ἀνά τὴν Ἀνατολήν καὶ τὴν Δυσίαν μετὰ τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς ἐν μιᾷ παγκοσμίῳ ἀδελφότητι. Οὕτως ὁλόκληρος ἡ ἱστορία τοῦ κόσμου ἀποβαίνει πράγματι «εὐαγγελικὴ προπαρασκευή», ἀρκεῖ μόνον νὰ θεωρῶμεν τὸν χριστιανισμὸν οὐχὶ ἀπλῶς «μεταρρυθμισμὸν» (refacimento) ἀρχαίου σημιτικοῦ θρησκευματος ἀλλ' ἀνάπτειν αὐτοῦ διὰ τῶν ὑψίστων φιλοσοφικῶν ἐμπνεύσεων τοῦ ἀραυανικοῦ ἰδίᾳ δὲ τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος.

Εἰς τὰς ἀνατολικὰς ὀφείλεται σπουδᾶς τὸ ὅτι τὸ ἀμυδρὸν σκίῳφος τῆς ἀρχαίας ἱστορίας κατηγάσθη ὡσεὶ ὑπὸ τῶν ἀκτίνων ἀνατέλλοντος ἡλίου.

θ' Ἀξιόθετι τῶν ἀνατολικῶν σπουδῶν.

Ἀλλὰ μήπως τὰ εὐεργετήματα τῶν ἀνατολικῶν σπουδῶν περιορίζονται εἰς τὴν σαφεστέραν κατάληψιν τοῦ παρελθόντος; Δὲν εἶναι αἱ ἀνατολικαὶ σπουδαὶ ἀξιαὶ συμπαθειῶν, ὡς συντελοῦσαι εἰς πληρεστέραν κατανόησιν τοῦ παρόντος οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐσαεὶ αὖξουσαν ἐπικοινωνίαν τῆς Ἀνατολῆς μετὰ τῆς Δύσεως; Ἄν ἡ ἀρχαία καταστρεπτικὴ πρόληψις τοῦ Λευκοῦ κατὰ τοῦ Μαύρου, τοῦ Ἀρούου κατὰ τοῦ Σημίτου, τοῦ Ἑλληνος κατὰ τοῦ Βαρβάρου ἐκληρονομήθῃ ὑφ' ἡμῶν, οὐδὲν πιστεύω, τοσοῦτον ριζικῶς συντελέσει εἰς ἄρσιν ἢ μετρίασιν τοῦλάχιστον αὐτοῦ ὅσον ἢ ἐν εὐρεῖ κύκλῳ μελέτῃ τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν καὶ τῆς ἀνατολικῆς φιλολογίας. Ἡ Ἀγγλία ἀποτελεῖ σήμερον τὸ μέγιστον ἀνατολικὸν κράτος τῆς ὕψηλῆς. Καταπλήσσειται τις πράγματι σκεπτόμενος ὅτι ὀλίγα χιλιάδες Ἀγγλων κυβερνωσιν ἑκατομμύρια ἀνθρωπίνων υπάρξεων ἐν Ἰνδικῇ, Ἀφρικῇ, Ἀμερικῇ καὶ Αὐστραλίᾳ. Ἡ Ἀγγλία ἐπραγματώσει καὶ πλέον ἢ ἐπραγματώσει τὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου ὄνειρον, τὴν σύζευξιν τῆς Ἀνατολῆς μετὰ τῆς Δύσεως. Ἀλλὰ τὸ νικᾶν καὶ κυβερνᾶν ἀνατολικά ἔθνη εἶναι ὅλως διάφορον τοῦ κατανοεῖν αὐτὰ πρὸς κατανόησιν δ' αὐτῶν ὀφειλόμεν νὰ γνωρίζωμεν τὴν γλῶσσαν αὐτῶν καὶ τὴν φιλολογίαν. Ἰπὸ τὴν ἔποψιν δὲ ταύτην πολλὰ εἰσέτι δέον νὰ διαπραχθῶσιν.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΒΙΩΝ ΕΝ ΓΕΝΕΙ.

Μεταξὺ τῶν ἀνακαλύψεων τῶν νεωτέρων χρόνων ἐξέχουσαν κέκτηται σπουδαιότητα ἡ ἀνακάλυψις τῶν μικροβίων, ὧν ἡ ἔρευνα καὶ σπουδὴ ἐν ὀλίγῳ χρονικῷ διαστήματι μεγάλας ἐποιήσατο προόδους. Δὲν σκέπτονται πλέον σήμερον περὶ τῆς υπάρξεως αὐτῶν ἢ μή. Ἡ βίασις ἐτίθη ἔργωσθη ἐν πολλοῖς ἢ σπουδαιότης αὐτῶν ἐν τῇ φύσει, θεωρίας νέαι δημιουργοῦνται. Ἐὰν δὲ πολλὰ εἰσέτι τὰ σκοτεινὰ ὑπάρχουσι, ἡ ἔρευνα τούτων καὶ μελέτη καθ' ἑκάστην προάγονται. Προκειμένου δὲ περὶ ζητήματος τόσο σπουδαίου, ὅπερ ἐνδιαφέρει τὴν ἀνθρωπότητα πᾶσαν, δὲν εἶναι ἄσκοπον καὶ ἀνωφελὲς τὸ γινώσκειν ποία ἡ ἀρχὴ καὶ βίασις αὐτοῦ. Τί εἶναι τὸ μικροβίον τοῦτο, περὶ οὗ τόσος γίνεται λόγος, τίς ἡ ζωὴ καὶ ἡ λειτουργία καὶ ὁ προορισμὸς αὐτοῦ, ποῦ κατοικεῖ, ὑπὸ τίνας συνθήκας πολλαπλασιάζεται καὶ παράγει νόσους; Αὐταὶ εἶναι ἀπορίαὶ ἐκ τῶν πρώτων, καὶ πάλιν ὅμως δύσκολον τὸ ἀποκριθῆναι λεπτομερῶς καὶ ἐν ἐκτάσει· διότι ταῦτα ἀποτελοῦσιν ἴδια καὶ ἐκτεταμένα κεφάλαια ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, ἀπαιτοῦσι δὲ μελέτας ἰδίαις, ἀρκετὸν δ' ἔστω, ἐὰν οἱ ἀναγνώσται τῆς «Ἐπιθεωρήσεως τοῦ Νεολόγου» ἐν συνόψει καὶ ἐν γενικαῖς γραμμαῖς εἴρωσι τι τὸ ἐνδιαφέρον ἐν τοῖς κατωτέρω.

Τὰ μικροβία εἶναι ζωϊκὰ ὑπάρξεις μόνον διὰ τοῦ μικροσκοπίου ὁραταί, ἔνεκα τῶν μικρότητος αὐτῶν, οἱ δὲ περὶ ταῦτα ἀσχολούμενοι διακρίνουσι διαφόρους μορφὰς ὑπὸ διάφορα ὀνόματα. Ὁ μικροκόκκος ἀποτελεῖται ἐξ ἐνὸς κυττάρου μεμονωμένου· τὸ βακτηρίδιον ἐκ σωματίων ἐπιμήκων, δίκεν βακτηριδίων· τὸ σπειροειδὲς καὶ ἡ σπειροχαίτη ἐκ σωματοειδῶν, περιστρωμένων σωματίων· ὁ λεπτόθριξ καὶ ὁ κλαδόθριξ ἀναλόγως. Ἐκτός δὲ τούτων ἀπαντῶσι καὶ ἕτεροι μικροοργανισμοὶ ἀπλούστεροι, ἀποτελούμενοι ἐκ τινος μάζης μετὰ περικαλύμματος πυκτώδους. παρουσιάζουσι δηλαδὴ καταφανῶς τὴν ἀπλουστέραν μορφήν τῆς ζωϊκῆς υπάρξεως τὸ κύπτειον, ὃ τροποποιήσεις καὶ πολλαπλασιασμοὺς κατὰ συστήματα καὶ πολυτρόπους εἶναι οἱ διάφοροι ὀργανισμοὶ μέγρι τοῦ ἀνθρώπου, ἐνῶ παρατηρεῖται ἡ μείζων καὶ τελειότερα ἀνάπτυξις. Ἄλλ' εἰς τὰ μικροβία εἰδικῶς περιοριζόμενοι, ἵνα ἐξετάσωμεν τὴν ζωὴν καὶ λειτουργίαν αὐτῶν λάθωμεν ἐν παραδείγματι.

Ὅταν ἔγχυμα ἀγύρου, διηθέν, διατηρεῖται θερμὸν μέχρι 300, ἐντὸς ὀλίγου θολοῦται, μετὰ μίαν ἢ δύο ἡμέρας σηματοδοτεῖται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ μεμβρανώδης σκέπη· ἐὰν τότε ληφθῇ μία σταγὼν ἀπὸ

τοῦ ὑγροῦ καὶ ἐξετασθῆ ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον, διακρίνονται δωμάτια ἐπιμήκη εἴτε κυλινδρικά, κατὰ τὰ ἄκρα ἐστρογγυλευμένα, ζωηρῶς κινούμενα. Ταῦτα εἶναι τὰ βακτηρίδια τοῦ ἀχύρου. Αἱ κινήσεις αὐτῶν βαθυμῆδὴν καθίσταται ἀσθενέστεραι μέχρις ἀκινήσιας, μετὰ τινὰ δὲ χρόνον ἀναφανίζονται ἐπ' αὐτῶν κηλίδες σκιερὰ βαθυμῆδὴν μεγεθυνόμεναι καὶ μᾶλλον εὐδιακρίτοι καθιστάμεναι, ἔπειτα δὲ ἀντικαθιστάμεναι ὑπὸ σωματίων εὐδιακρίτων, ὡσειδῶν, ἅτινα ἐπὶ τέλους διαρρηγνύσι τὰς κηλίδας, ἀποτελοῦντα σώματα ἀνεξάρτητα. Ταῦτα εἶναι οἱ σπόροι. Louis Mangin. — Ét. d'Hygiène).

Ἐν τῷ ὑγρῷ τὰ βακτηρίδια κινούνται καὶ φέρονται πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν, σχηματίζοντα τὴν χαρακτηριστικὴν σκέπην, διότι ἔχουσιν ἀνάγκην ὀξυγόνου, οἱ δὲ σπόροι σχηματιζόμενοι πίπτουσιν ἐν τῷ βάθει. Τὰ βακτηρίδια ταῦτα ἀποθνήσκουσιν ἑλλείψει ἀέρος καὶ διὰ τοῦτο καλοῦνται ἀερόβια.

Ἀερόβιον ἐπίσης εἶναι καὶ τὸ μικρόβιον τοῦ ὄξους — *Micrococcus acedii* — δι' οὗ τὸ οἶνόπνευμα μετατρέπεται εἰς ὀξικὸν ὄξυ.

Τὸ ἀμυλοειδὲς βακτηρίδιον, — *bacillus amylobacter* — ὕπερ λαμβάνει μέρος εἰς τὴν ἀποσύνθεσιν καὶ σπῆσιν τῶν ἰστών, φονεύεται ἐκ τῆς ἐπαφῆς μετὰ τοῦ ἀέρος, ἀκριθέστερον δὲ εἰπεῖν τοῦ ὀξυγόνου ἀνήκει λοιπὸν εἰς τὴν τάξιν τῶν λεγομένων ἀναερόβιων.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω τὰ μικρόβια παρουσιάζονται ὑπὸ δύο φάσεις εἴτε μορφάς· κατὰ τὴν μὲν εὐρίσκονται ἐν ἐνεργείᾳ, ζῶσι κινούμενα καὶ πολλαπλασιαζόμενα, κατὰ τὴν δὲ παρουσιάζονται δίκην ἐλαχίστων κόκκων, τῶν σπόρων, οἵτινες παριστῶσι τὴν λανθάνουσαν ζωὴν αὐτῶν.

Καὶ τὰ μὲν πρῶτα εἶναι εὐπαθέστερα καὶ ἀπαιτοῦσιν ὄρους εὐνοϊκοὺς καὶ μέσον ἐπιτήθειον εἰς ἀνάπτυξιν καὶ καλλιέργειαν, οἱ δὲ σπόροι περισσότερον ἀνθίστανται ἐπιρροίας. Οὕτω τὰ ἀερόβια φονεύονται ἐκ τῆς ἑλλείψεως ὀξυγόνου, ὕπερ τοῦναντίον φονεύει τὰ ἀναερόβια, δὲν ἀντέχουσιν εἰς θερμοκρασίαν 700 900 καὶ εὐχερέστερον καταστρέφονται ὑπὸ τὴν ἐπιρροίαν διαφόρων χημικῶν οὐσιῶν ἐν ᾧ οἱ σπόροι ἀνθίστανται εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ ὀξυγόνου καὶ τὴν ταπεινώσιν εἴτε ὕψωσιν τῆς θερμοκρασίας, πρέπει δὲ νὰ ἐκγεθῶσιν εἰς 100 — 120 ἵνα καταστραφῶσι.

Τὰ μικρόβια ὑπάγονται εἰς τὰ φύκη ὄντα σαπρόφυτα ἢ παράσιτα, ἢ δὲ ἀκριθῆς ὑποδιαιρέσεις καὶ κατάταξις αὐτῶν δὲν εἶναι εἰστέ καταρωθῆ. Οἱ μορφολογικοὶ χαρακτῆρες εἴτε αἱ διαφορῶν μορφαὶ περὶ ὧν ἐν ἀρχῇ ἐγένετο λόγος, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τεθῶσιν ὡς βάζεις· διότι δὲν εἶναι ἀποκλειστικὰ γνωρίσματα· πολλὰ μικρόβια ἔχουσι μορφὰς ὁμοίας, ἔτι δὲ τὸ αὐτὸ δύναται νὰ παρουσιασθῆ ὑπὸ διαφόρων μορφῶν· πολλὰ μικρόβια π. γ. ὁμοιάζουσι τοῖς τοῦ τύπου· τὸ δὲ *bacillus pyocyaneus* ὑποδύεται τὰς μορφὰς τοῦ μικροκόκκου, βακτηριδίου, σπειροειδοῦς κτλ. (Guinard et Charin). Αἱ δὲ χημικαὶ ἀντιδράσεις, αἱ καλλιέργειαι καὶ λοιπαὶ ἔρευναι δὲν ἐπιτρέπουσιν εἰσέτι τὸν τοιοῦτον ὀρισμὸν, πιθανὸν δὲ νὰ ὑπάρχωσι καὶ ἄλλαι μορφαὶ καὶ ἄλλοι τρόποι τοῦ ζῆν, διαφεύγοντες τὰ μέσα, ἅτινα μέχρι τοῦδε τίθενται ἐν χρήσει.

Εἶναι ὅμως ἀναμφισβήτητον, καὶ ἐν τοῖς ἀνωτέρω παραδείγμασι εἶδομεν, ὅτι τὰ μικρόβια ἐνεργοῦσι μεταβολάς, τὰς καλουμένας ζυμώσεις, ὅποιαί ἢ ὀξική, ἢ γαλακτική κλπ. εἶδομεν δὲ ὅτι ἕτερον μικρόβιον συμβάλλεται εἰς τὴν σπῆσιν τῶν ἰστών, ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ἐν τῷ ἔδαφει εὐρίσκονται καὶ ἄλλα διάφορα, ἅτινα ὁμοῦ εἴτε πιθανώτερον διαδοχικῶς καὶ κατ' ἰδίαν ἐνεργείας ἀποσυνθέτουσι καὶ ἀπλοποιοῦσι τὰς ὀργανικὰς οὐσίας εἰς ἄλλας ἀπλουστεράς, αἵτινες ἐπὶ τέλους ὑπὸ μορφῆν ὕδατος, ἀνθρακικοῦ ὀξέος, νιτρικοῦ ὀξέος, ἀζώτου, εἰσέρχονται εἰς τὴν γενικὴν κυκλοφορίαν. Ἡ ὀργανικὴ λοιπὸν οὐσία διὰ τῶν ζυμωτικῶν τούτων ὀργανισμῶν σήπεται, ἀποσυντίθεται καὶ ἀπλοποιεῖται βαθμηδὴν εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη, ἵνα καὶ πάλιν λάβῃ μέρος εἰς τὴν ζωὴν. Κατὰ δὲ ταῦτα τὰ μικρόβια παρουσιάζοντα ἀπλουστάτας ὀργανικὰς ὑπάρξεις, προσεγγίζοντα εἰς τὸ μεταίχμιον, ὅπουθεν ἂν ἐνὸς μὲν ἀρχεται ἡ ζωὴ, ἂν ἑτέρου δὲ ἡ ἀνόργανος καὶ νεκρὰ ὕλη, εἶναι τὸ διαμέσον δι' οὗ τελεῖται ἡ μεταξὺ τούτων συγκοινωνία καὶ μεταμόρφωσις, εἶναι τὰ πρόχα ζωῆς, ἀλλὰ καὶ τοῦ θανάτου αἷτια!

Ἐὰν λοιπὸν γενικῶς ἐπισκοπήσωμεν τὸ τῶν μικροβίων βασίλειον, δύναμεθα νὰ εἰπώμεν, τεγγητῶς μὲν ἴσως, ἀλλ' οὐχὶ ἄνευ λόγου, ὅτι σκοπὸς αὐτῶν ἐν ὅλῳ εἶναι ἀναδημιουργικὸς, ἢ δὲ ἐνέργεια αὐτῶν ἀρχε-

ται οὐχὶ μόνον ὅπου θνήσκει καὶ αὐτόματον παρέχεται βρῶμα ἢ ζωὴ, ἀλλὰ καὶ ὅπου αὕτη ὑπάρχει, πρὸς τοῦτο δὲ διατίθενται αἱ ἀπειροπληθεῖς καὶ διάφοροι στρατιαὶ τῶν μικροβίων, ἅτινα δημιουργοῦσι τὰς νόσους.

Ἐν τῇ συνεχεῖ ταύτῃ ἐργασίᾳ μικροβίων τι εἴτε νοσογόνον αἷτιον, τὸ τῆς γρίπης ἐπὶ παραδείγματι, προδιαθέτει τὸν ὀργανισμὸν καὶ προάγει τὴν ἐνέργειαν τοῦ πνευμονοκόκκου, μετὰ τοῦτο τὸ τῆς φυματώσεως βακτηρίδιον, εὐρίσκον ἔδαφος ἐπιτήθειον ἐξακολουθεῖ τὸ καταστρεπτικὸν ἔργον, μέχρις οὗ τὸ ἀμυλοειδὲς βακτηρίδιον παραλάβῃ τὸ πτώμα ἵνα μεταδώσῃ πάλιν εἰς ἄλλους διαδόχους. Δὲν λέγομεν ὅμως ὅτι καὶ οὕτω πάντοτε συμβαίνει. Αἱ ποικιλίαι ἀφθονοῦσι καὶ ἀπλῶς ἐν παράδειγμα ἐκ τῶν πολλῶν ὑπεδείξαμεν, ὕπερ δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἀδυνάτων καὶ ποιητικῆ μόνον ἄδεια εἴτε αἰσθηματικότης, ὅτι ποτε συνετελεῖ καὶ ἐλάμβανε μέρος εἰς τὴν ζωὴν φιλιτάτου ὄντος, νὰ ἔχη σχέσιν πρὸς τὴν πτῆσιν τῆς ψυχῆς εἴτε τὸ ἄρωμα κρίνου! Ἀπέραντον, ὅσον πολὺπλοκον καὶ θαυμαστὸν εἶναι τὸ ἐργαστήριον λαμβάνει μέρος ὁ μικροκοσμος τῶν μικροβίων. Ἄλλ' ἔλθωμεν εἰς πράγματα μᾶλλον σαφῆ καὶ ὀρισμένα, μεγαλειτέραν σχέσιν πρὸς τὰς νόσους ἔχοντα.

Ἐν τῷ ἀέρι τὰ μικρόβια εἶναι περισσότερα, ὅπου πληθυσμὸς περισσότερος, συσσωρεύει ἀκαθαρσιῶν, ὅπου ἀσθενεῖς πολλοί, ἐλαττοῦνται δὲ ἐπαισθητῶς ὅπου ὁ συναισθητικὸς ἀραιότερος, ἢ καθαριότης μεγαλειτέρα, καθ' ὅσον ἀνερχόμεθα εἰς μέρη ὑψηλότερα, (ἐν τῇ αἰθούσῃ νοσοκομείου, ἐν Παρισίοις, ὁ Miquelot εἶρε 16000 μικροβίων κατὰ κυβικὸν μέτρον, παρετήρησε δὲ ὅτι εἶναι δεκαπλασιῶς περισσότερα κατὰ τὸ κέντρον τῆς πόλεως ἢ ἐν τῷ Montsouris, τόφῳ δηλ. καταφύτῳ, κατὰ τὸ ἄκρον τῆς πόλεως)· μόλις δὲ ἀνακαλύπτονται ἢ καὶ ἐντελῶς ἑλλείπουσι κατὰ τὰς ἐξοχὰς καὶ τὰς ἀνοικτάς θαλάσσας. Ὑψίσταται ὅμως καὶ μεταβολὰς ἢ ἐν τῷ ἀέρι πληθὺς τῶν μικροβίων ἀναλόγως τῶν ρευμάτων καὶ τῆς ἐντάσεως τῶν ἀνέμων, τοῦ ἀερισμοῦ ἐν τοῖς δωματίοις, νοσοκομείοις κτλ. τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν καὶ τῶν ὤρων τοῦ ἔτους. (Miquelot). Κατὰ τὸν χειμῶνα εἶναι ὀλιγώτερα ἢ τὸ θέρος, τὰς κατὰ βροχὰς παρατηρούμενα εἰς τὸ ἔδαφος εἶναι σπάνια ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ.

Τὰ ἐν τῷ ἔδαφει μικρόβια εἶναι περισσότερα πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ ἐλαττοῦνται πρὸς τὸ βάθος μέχρις ἐξαφανισμοῦ, σπανίζουσιν ἐν τόποις χέρσους καὶ ἀργιλώδεσιν. Ἐν τῇ γῆ κυρίως ἀπαντῶσι τὰ ἀπεργαζόμενα τὴν σπῆσιν, ἀποσύνθεσιν, πολυπληθεῖς ἄλλας ζυμωτικὰς ἐργασίας, δυσωρίστους εἰσέτι, τὴν νιτροποίησιν καὶ ἐν γένει τὴν ἀπλοποίησιν τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν εἰς ἄλλας στοιχειώδεις, ἐπιτηθείας εἰς ἀπορρόφησιν ὑπὸ ὀργανικῶν ὄντων. Ἐν γένει δὲ τὰ παθογόνα μικρόβια ἐνταῦθα εἶναι περισσότερα, ὅταν τὸ ἔδαφος εὐρίσκηται εἰς συγκοινωνίαν μετὰ ἀέρος μεμολυσμένου, διαποτίζεται ὑπὸ ὕδατων ἀκαθάρτων, ἐγκλείει ὀργανικὰς οὐσίας ἐν ἀποσυνθέσει, καλύπτεται ὑπὸ ἀκαθαρσιῶν καὶ παντὸς εἶδους νοσηρῶν προϋόντων. Ἰπὸθεσις εἶναι ὅτι ἐν τοῖς κόλποις τῆς γῆς πιθανὸν νὰ συνάπτηται ἀγὼν μεταξὺ τῶν ἐξωθεν τούτων προσερχομένων καὶ τῶν ἄλλων, μονίμων κατοίκων, καὶ νὰ ὑπερισχύωσι ταῦτα, εἶναι δὲ εἰς τὰς ἀμφιβολίας ὅτι οἱ σπόροι αὐτῶν ἀντέχουσιν εἰς πολλὰς ἐπιρροίας καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον ζῶσι τὴν λανθάνουσαν αὐτῶν ζωὴν, μέχρις οὗ δοθῇ κατάλληλος εὐκαιρία καὶ ἔδαφος ἐπιτήθειον εἰς βλάστησιν, ὅπως οἱ ἐν ταῖς πυραμίαις τοῖς Αἰγύπτου ἐπὶ αἰῶνας ἐγκλεισμένοι σπόροι σίτου· αἱ δὲ παρατηρήσεις τοῦ Pasteur ἐπὶ τῶν σπόρων τοῦ βακτηριδίου τοῦ ἀνθρακὸς μαρτυροῦσιν ὅτι ἐπὶ ἔτη πολλὰ δύναται οὗτοι νὰ παραμείνωσιν ἐν τῇ γῆ ἀναλλοίωτοι.

Ὅπως διὰ τὸν ἀέρα καὶ τὸ ἔδαφος, οὕτω καὶ ἐν τῷ ὕδατι ἀναπτύσσονται μικρόβια περισσότερα ὅπου σπῆσις καὶ ἀποσύνθεσις ὀργανικῶν οὐσιῶν μεγαλειτέρα, συγκοινωνία μετὰ ὑλῶν ἀκαθάρτων καὶ ἔδαφους μεμολυσμένου καὶ ἀέρος νοσηροῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις ὑγροῖς κατοικοῦσι μικρόβια, ὡς ἐν τῷ γαλακτικῷ τῶν πασχόντων φυματίωσιν ζῶν· ἔτι δὲ ἐπὶ διαφόρου χυρῆσεως ἀντικειμένων, ἅτινα ἐχρησιμοποίηθησαν εἰς νόσημα, καὶ ἐν ζῶσιν ὀργανισμοῦς, ὡς τὸ τοῦ ἀνθρακὸς ἐν τοῖς σκώληξιν. Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἐν ἡμῖν αὐτοῖς φέρομεν μικρόβια· ἐν τῷ σιέλιῳ ὁ Pasteur ἀνεκάλυψεν τὸ διπλόκοκκον τῆς πνευμονίας, κατόπιν δὲ ἀνεῦρον τὸ τοῦ Frielandter, τοῦς πυογόνους στρεπτόκοκκον καὶ σταφυλόκοκκον κατὰ δὲ τὴν νέαν θεωρίαν τοῦ Metchnikoff, τὴν τῆς φαγοκυτώσεως (pha-

118) "Οπ. ΠΡΟΥΣΑΕΩΝ. Ὁ Ποσειδῶν γυμνός, ὄρθιος πρὸς τὰ δεξιὰ. ὁ ἀριστερὸς ποὺς ἐπὶ πρῶρας πλοίου, τρίαινα ἐν τῇ δεξιᾷ καὶ δελφὶν ἐν τῇ ἀριστερᾷ.

ΤΑ ΤΟΥ ΤΡΕΒΩΝΙΑΝΟΥ ΓΑΛΛΟΥ.

118) "Εμπ. Γ. ΟΥΓΙΒΙΟΣ. ΤΡΕΒΩΝΙΑΝΟΣ. ΑΥΓ. Κεφαλή ἀκτινωπὴ τοῦ Τρεβωνιανού.

"Οπ. ΠΡΟΥΣΑΕΩΝ. Γυνὴ καθημένη, ῥάβδος ἐν τῇ δεξιᾷ, κεφαλή ἐν τῇ ἀριστερᾷ.

119) "Εμπ. Γ. ΟΥΓΙΒΙΟΣ. ΤΡΕΒΩΝΙΑΝΟΣ . . . Κεφαλή ἀκτινωπὴ τοῦ Τρεβωνιανού μετὰ γλαυῦδος.

"Οπ. ΠΡΟΥΣΑΕΩΝ. Ἡ τύχη ὄρθια κρατούσα πηδάλιον ἐν τῇ δεξιᾷ καὶ κίρας τῆς Ἀναλθείας ἐν τῇ ἀριστερᾷ.

120) "Εμπ. Γ. ΟΥΓΙΒΙΟΣ. ΤΡΕΒΩΝΙΑΝΟΣ ΓΑΛΛΟΣ Α. Κεφαλή ἀκτιν. τοῦ Τρεβων. πρὸς τὰ δεξιὰ μετὰ γλαυῦδος.

"Οπ. ΠΡΟΥΣΑΕΩΝ. Γυνὴ φέρουσα ποδίρη κάθηται ἐπὶ ἕδρας πρὸς τὰ ἀριστερὰ διὰ τῆς δεξιᾶς κρατεῖ κύλινδρον, τὴν δὲ ἀριστερὴν βραχίονα στηρίζει ἐπὶ τῆς ῥάχως τῆς ἕδρας.

121) "Εμπ. "Ετερον: ΠΡΟΥΣΑΕΩΝ. Γυνὴ φέρουσα ποδίρη χιτῶνα καὶ ἱμισέληνον ἐπὶ τῶν ὤμων κάθηται ἐπὶ ἵππου βράσκοντος πρὸς τὰ δεξιὰ.

ΤΑ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥΣΙΑΝΟΥ (ὡς τοῦ Τρεβωνιανού).

122) "Εμπ. ΟΥΓ. Α. Ι. Γ. ΓΑΛΛΟΝ. ΟΥΕΛΛΟΥ. ΟΥΟΛΟ. Κεφαλή θαμνηφόρος τοῦ Βολουσιανού πρὸς τὰ δεξιὰ μετὰ γλαυῦδος.

"Οπ. ΠΡΟΥΣΑΕΩΝ. Ποσειδῶν ὄρθιος. ὁ δεξιὸς ποὺς ἐπὶ πρῶρας πλοίου, τρίαινα ἐν τῇ δεξιᾷ, καὶ δελφὶν ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ.

Τὰ τῆς Σαλωνίνας (συζύγου τοῦ Γαλλικηνού).

123) "Εμπ. ΚΟΡΝ. ΣΑΛΩΝΙΝΑ (ὄστω). Κεφαλή τῆς Σαλωνίνας.

"Οπ. ΠΡΟΥΣΑΕΩΝ. ΟΛΥΜΠΗΙΟΥ (ὄστω). Πρωτομή τοῦ Γαλλικηνού κρατούστος ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ δόρυ, ὅπισθεν κλάδος φοίνικας.

ΤΑ ΤΟΥ ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟΥ.

124) "Εμπ. ΑΥΓ. Κ. Π. ΔΙΚΙΝ. ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟΣ. Κεφαλή τοῦ Ουαλεριανού πρὸς τὰ δεξιὰ

"Οπ. ΠΡΟΥΣΑΕΩΝ. Ὁ αὐτοκράτωρ ὄρθιος πρὸς τὰ ἀριστερὰ μετὰ περικεφαλαίας ἔχων τὴν δεξιὰν χεῖρα ὑψωμένην, τὴν δὲ ἀριστερὰν πρὸς τὰ κάτω κρατοῦσαν δόρυ.

ΤΑ ΤΟΥ ΠΕΡΤΙΝΑΚΟΣ. I

125) "Εμπ. ΑΥΓ [Κ. Π. ΕΛ] ΒΙΟΣ [ΠΕΡΤΙ] ΝΑΕΣΕΒ. Κεφαλή θαμνηφόρος τοῦ Περτινακός πρὸς τὰ δεξιὰ . . . ΟΥΣΑΕΩΝ. Ναὺς ἐξάστυλος.

Ταῦτα μὲν, ὡς ἔφθην εἰπόντες, εἰσι τὰ ἀπὸ τοῦ Νέρωνος μέχρι Ουαλεριανού καὶ Περτινακός κοπέντα νομίσματα τῆς Προύτης, τῆς περιώνυμου ταύτης πόλεως τῆς Βιθυνίας, ἕπερ διὰ τῆς ἐγκρίτου «Ἐβδομαδιαίας Ἐπιθεωρήσεως τοῦ Νεολόγου» δημοσιεύσαντες ὑποβίβλωμεν τοῖς νομισματολόγοις.

ΧΡ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

ΠΑΠΥΡΟΣ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ.

Περὶ τοῦ ἐσχάτως ἀνακαλυφθέντος παπύρου, τοῦ περιλαμβανόντος ἀποσπάσματα τῆς Γραφῆς, ἀνήκοντα εἰς τὰ βιβλία τοῦ Μαλαχίου καὶ Ζαχαρίου, ὡς ἐν τῷ προσηγουμένῳ φύλλῳ ἐξεθήκαμεν, παρέχουμεν σήμερον πληρετέραν ἰδέαν, παρατιθέμενοι ὑπὸ τὸ κείμενον δύο αὐτοῦ σελίδων, τῶν ἐν τῷ κειμένῳ κεφαλαιωδῶν γραμμάτων παριστάντων τὰς λέξεις ἢ τὰ τμήματα λέξεων, ὅσαι εἰσέτι εἶναι ὁραταὶ ἐν τῷ παπύρῳ.

1) Τὰ 5^α ἀριθ. 124 καὶ 125 νομίσματα ὡς ἀνέχοντα προστεθήσαν ἐκ τῆς συλλογῆς μου ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ.

ΖΑΧΑΡΙΟΥ ΙΒ'. 2 — 8.

ΙΒ'. 2.

1 Λαοὺς κύκλω, καὶ ἐν τ

Ἡ Ἰουδαία ἔσται

(ΙΔΗΜ)

ΠΕριοχὴ ἐπὶ Ἱερουσαλήμ (3.) καὶ

ἔσται, ἐν τῇ ἡμέρᾳ

5 ΕΚΕΙΝΗ ΘΗΣΟΜΑΙ Τὴν

ΙΔΗΜ ΛΙΘΟΝ ΚΑΤΑΠΑΤ

ΟΥΜΕΝΟΝ ΠΑΣΙ ΤΟΙΣ

ΕΘΝΕΣΙΝ ΠΑΣ Ο ΚΑΤΑ

ΠΑΤΩΝ ΑΥΤΗΝ ΕΜΗΑΙ

10 ΖΩΝ ΕΜΠΑΙΣΕΤΑΙ ΚΑΙ

ΕΠΗΣΥΝΑΧΘΗΣΟΝΤΑΙ

ΕΠ ΑΥΤΗΝ ΠΑΝΤΑ ΤΑ

ΕΘΝΗ ΤΗΣ ΓΗΣ (4.) ΕΝ ΤΗ

ΗΜΕΡΑ ΕΚΕΙΝΗ ΛΕΓΕΙ

15 ΚΣ ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΩΡ

ΠΑΤΑΞΩ ΠΑΝΤΑ Η

ΠΟΝ ΕΝ ΕΚΣΤΑΣΕΙ ΚΑΙ

ΤΟΝ ΑΝΑΒΑΤΗΝ ΑΥΤΟΥ

ΕΝ ΠΑΡΑΦΡΟΝΗΣΕΙ

20 ΕΠΙ ΔΕ ΤΟΝ ΟΙΚΟΝ ΙΟΥ

ΔΑ ΔΙΑΝΟΙΞΩ ΤΟΥΣ

ΟΦΘΑΛΜΟΥΣ ΜΟΥ ΚΑΙ

ΠΑΝΤΑ ΤΟΥΣ [ΤΟΥΣ] Η

ΠΟΥΣ ΤΩΝ ΔΔΩΝ

25 ΠΑΤΑΞΩ ΕΝ ΑΠΟΤΥ

ΦΛΩΣΕΙ (5.) ΚΑΙ ΕΡΟΥΣΙΝ

ΟΙ ΧΙΛΙΑΡΧΟΙ Ἰουδα

Ἐν ταῖς καρδίαις αὐ

29 τῶν, Εὐρήσομεν ἐαυ

ΙΒ'. 5.

1 τοὺς τοὺς κατοικοῦν

τας Ἱερουσαλήμ ἐν κυρίῳ παντο

κράτορι Θεῷ αὐτῶν (6.) Ἐν

τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θήσο

5 μαι τοὺς ΧΙΛΙΑΡΧΟΥΣ

Ἰουδα ΔΔΩΝ ΠΥΡΟΣ

ΕΝ ΞΥΛΟΙΣ ΚΑΙ ΩΣ ΛΑΜ

ΠΑΔΑ ΠΥΡΟΣ ΕΝ ΚΑΛΑ

ΜΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΦΑΓΟΝ

10 ΤΑΙ ΕΚ ΔΕΞΙΩΝ ΚΑΙ

ΕΞ ΕΥΩΝΥΜΩΝ ΠΑΝ

ΤΑΣ ΤΟΥΣ ΔΔΟΥΣ ΚΥΚ

ΛΟΘΕΝ ΚΑΙ ΚΑΤΟΙΚΗ

ΣΕΙ ΙΔΗΜ ΕΤΙ ΚΑΘ Ε

15 ΑΥΤΗΝ (7.) ΚΑΙ ΣΩΣΕΙ ΚΣ

ΤΑ ΣΚΗΝΩΜΑΤΑ ΙΟΥΔΑ

ΚΑΘΩΣ ΑΠ ΑΡΚΗΣ ΟΠΩΣ

ΜΗ ΜΕΓΑΛΥΝΗΤΑΙ

ΚΑΥΧΗΜΑ ΟΙΚΟΥ ΔΔΔ

20 ΚΑΙ ΕΠΗΡΑΙΣ ΤΩΝ

ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΩΝ ΙΔΗΜ

ΕΠΙ ΤΟΝ ΙΟΥΔΑΝ (8.) ΚΑΙ

ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ

ΕΚΕΙΝΗ ΥΠΕΡΑΣΠΗ

25 Ε ΚΣ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙ

κούντων ΙΔΗΜ ΚΑΙ

ἔσται ὁ ἀσθενῶν ἐν

αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ

29 ἡμέρᾳ ὡς Δαυιδ.

ΕΙΔΩΛΟΛΑΤΡΕΙΑ.

ΑΙ ΕΝ ΔΑΧΟΜΕΝΗ ΛΑΤΡΕΥΟΜΕΝΑΙ ΘΕΟΤΗΤΕΣ.

Ὁ κυριώτερος θεός, ὃν οἱ ἐν Δαχομέῃ λατρεύουσιν εἶναι ὁ Ὀλοροούμ, κύριος τοῦ οὐρανοῦ καὶ θεὸς τῶν θεῶν. Παριστάνεται δὲ καθήμενος, φέρων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἀλύμματα ἐν εἶδει πύλου, ὅπερ ὁμοίως δὲν περικλείει τὸ ἄνω μέρος τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀλλ' ἐπικαθῆται ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτῆς ἐν ἰσοροπίᾳ, ὡς συμβαίνει παρὰ τοῖς ἀρτοπώλαις τοῖς φέρουσι δίσκον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Ἐν τῇ δεξιᾷ κρατεῖ ράβδον καὶ ἐν τῇ ἀριστερᾷ ἄλλο τι παραπλήσιον. Μικρὸν τετράπουν ζῶον ἔρπει ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτοῦ· τοῦτο παρίστανει τὸν Ἄρὸν ἢ ν, τὸ πνεῦμα τῶν δασῶν. Ἡ Ὀδοδοούα μεγάλη θεὰ τῶν Μαύρων μήτηρ τῶν θεῶν, κρατεῖ πυξίδα μεταξὺ τῶν χειρῶν αὐτοῦ· εὐρηται δ' αὕτη γονυκλινῆς πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ὀλοροούμ, ἔχουσα τὰ νῦτα ἐστραμμένα πρὸς αὐτόν. Ἀριστερόθεν τοῦ Ὀλοροούμ ἔσταται ἡ Ἰφά, ἡ ἀποκαλύπτουσα τὰ μέλλοντα, προϊάτις τοῦ γάμου, τῆς γεννήσεως κλπ. Αὕτη κρατεῖ τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στόματος αὐτῆς. Μεταξὺ τῆς Ὀδοδοούας καὶ τῆς Ἰφά εὐρίσκειται πτηνόν, ὅπερ ἀντιπροσωπεύει τὸ τῆς ἱατρικῆς πνεῦμα. Πρὸς δεξιὰν καὶ μικρὸν πρὸς τὰ ὀπίσθεν τῆς ράβδου, ἦν ἐν τῇ δεξιᾷ ὡς εἴρηται, κρατεῖ ὁ Ὀλοροούμ, παρατηρεῖται ὁ Ἐλέγθας, τὸ πονηρότερον τῶν πνευμάτων, κρατῶν ραβδίων. Αἱ παραστάσεις τῶν τεσσάρων τούτων θεοτήτων ὑποστηρίζονται ὑπὸ ἄλλων τεσσάρων παραστάσεων ἐπίσης ἱερῶν. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων ἡ μὲν μεσαία θεότης εἶναι ὁ θεὸς τῆς δημιουργίας ἢ ἀκριβέστερον «ἡ θεότης, ἡ κατέχουσα τὸν καλὸν ἀργίλλον πρὸς δημιουργίαν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος». Ἡ θεότης αὕτη καλεῖται Ὁθατάλα Ἡτέρα θεότης εἶναι ὁ Ὀσότης, θεὸς τοῦ κυνηγίου.

ΤΟ ΙΣΧΥΡΟΤΑΤΟΝ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΚΟΣΜΩ, ΤΗΛΕΣΚΟΠΙΩΝ.

Ἐν Γαλλίᾳ μελετᾶται ἡ κατασκευὴ τοσούτων ἰσχυροῦ τηλεσκοπίου ὥστε καὶ αὐτὸ τὸ ὑπάρχον ἤδη μέγιστον τηλεσκόπιον, τὸ ἐν Ἀμερικῇ δηλονότι, ὅπερ κατασκευάσθη διὰ κληροδοτήματος γερμανοῦ ἀμερικανοῦ ὀνόματι Λικ καὶ φέρει ἤδη τὸ ὄνομα αὐτοῦ, νὰ ἦναι μὴδὲν ἐν συγκρίσει πρὸς τοῦτο.

Τὸ μέγα τοῦτο μηχανικὸν τεχνουργημα προῦρισται διὰ τὴν Διεθνῆ Ἐκθεσιν τοῦ 1900, προφανὲς δ' ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ παρεμπήπτοντα ὀκτώ εἴδη δὲν θὰ ἦναι πλείονα τοῦ θέοντος πρὸς διαρρυθμίσει φακῶν, ὅστινες νὰ ζυγίζωσι τοῦλάχιστον ἐννέα τόνους καὶ πρὸς διευθέτησιν ὄργανου, ὅπερ θὰ στοιχίσῃ 2 1/2 ἑκατομ. φράγκων, θὰ ἔχῃ μῆκος 44 ὑαδῶν καὶ θὰ καθιστᾷ τοσον σαφεῖ τὰ ὄρα τῆς σελήνης ὅσον τὸ κτίριον αὐτὸ τοῦ ἀστεροσκοπίου. Μολονότι ὀφείλομεν νὰ ἀπατρέσωμεν ἀπὸ τοῦ μεγαλοῦργου τούτου σχεδίου ἕνα τῶν προφανῶν αὐτοῦ ἀτοπημάτων, μόνον παράφορος ἀνὴρ θὰ δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἠγγίσαμεν τὰ τοῦ δυνατοῦ ὄρια ἐν τῇ τῶν φακῶν κατασκευῇ. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ μικροσκοπίου ἀναμφιβόλως, ἐκτὸς ἀν ἀπόσποτος ἀρχῆς τῆς ὀπτικῆς ἀνακαλυφθῆ ἢ εφευρεθῆ νέα ἐφαρμογὴ ἀρχαίας τοιαύτης, σχεδὸν ἀφικόμεθα εἰς τὸ ζεῖνθ τῶν ἡμετέρων δυνάμεων. Δυναμέθα νὰ κατασκευάζωμεν φακούς καὶ συνδυασμούς φακῶν, ἐπαρκῶς εἰδυόντων εἰς τὸ μικροσκοποῦμεν ἀντικείμενον. Ἐν τῷ τηλεσκοπίῳ ὁμοίως ὑπάρχει τι, ὅπερ τὸ ὅποιον εὐρύνει τὴν ὁδὸν τοῦ ἀστρονόμου. Ὁ βιολόγος π. γ. δὲν ἔχει κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πολλὰ ν' ἀνακαλύψῃ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐσχάτην βαθμίδα τῆς διαπλάσεως τῆς ὕλης. Πάραυτα φθάνει εἰς τὸ ἀπλοῦν πρωτόπλασμα, ὀλίγα δ' ἔχει νὰ κερδήσῃ ἐκ τῆς μεγεθύνσεως αὐτοῦ κατὰ τινὰς διαμέτρους. Ἡ πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο γνώσις αὐτοῦ εἶναι πεπερασμένη, οὐδὲ ἀπαντᾷ εὐρεῖαν ἕκτασιν ἐν ἐκάστῳ αὐτοῦ βήματι. Ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ ὁμοίως ἄλλοις ὅλοις ὑφίστανται, καθὸσον πράγματι δὲν ἠγγίσαμεν εἰσέτι τὴν περιφέρειαν τῆς ἡμετέρας ἀγνοίας. Ἐκάστη προσθήκη εἰς τὰς ὀπτικὰς ἡμῶν δυνάμεις, προστίθει κατὰ εἰς ὅ,τι προηγουμένως ἐγινώσκωμεν. Κόσμοι διαδέχον-

ται τοὺς κόσμους· ἡ ὄψις τῶν πλησιεστέρων σφαιρῶν ἀποβαίνει οἰκειότερα καὶ σαφέστερα τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῶν. Εἶτα ἐμφανίζονται αἰφνης οἱ δορυφόροι αὐτῶν, μέχρις ὅτου δὲν παρέρχεται ἕτος χωρὶς νὰ ἀνακαλυφθῇ νέος πλανητοειδῆς ἢ παρατηρηθῇ κομήτης. Κατὰ συνέπειαν δυνατὸν καὶ πολὺ πιθανὸν πράγματι ἵνα δι' ὄργανον ἰσχυροτέρου τοῦ τηλεσκοπίου Λικ ἀποκαλυφθῶσι μυστήρια ἐν τε τῇ σελήνῃ καὶ ἐν ἄλλαις σφαίραις.

Τὸ τηλεσκόπιον Λικ ἀποτελεῖ πρὸς τὸ παρὸν τὸ ἰσχυρότατον τῶν ἐν χρήσει· μολονότι δὲ δὲν ἔχει τὰς διαστάσεις ἐκείνου, ὅπερ σκέπτονται νὰ κατασκευάσωσιν ὁ Δελόγκ καὶ οἱ συναδελφοὶ αὐτοῦ, στοιχίζει ὁμοίως πλείονα παρ' ὅσα αὐτοὶ ὑπολογίζουσιν ὅτι θὰ δαπανήσωσιν ἐν τούτῳ. Κατὰ τοὺς γάλλους κατασκευαστὰς ἀστρονομικῶν ὀργάνων οὐδεμία ὑπάρχει ὑπὸ θεωρητικῆν ἔσοψιν δυσχερεία ἐν τῇ πρακτικῇ διεκπεραιώσει τοῦ σχεδίου. Ἐν τούτοις προστίθεται μετὰ σοβαρότητος πάντες οἱ γάλλοι σοφοὶ δὲν συμερίζονται τὰς προσδοκίας τῶν κκ. Δελόγκ καὶ Σας. Ὁ σκεπτικισμὸς δὲ τῶν γάλλων σοφῶν θεωρεῖται λίαν δεδικοιολογημένος ὡς ἐκ τῆς ἄκρας δυσχερείας περὶ τὴν κατασκευὴν δίσκου ἀναγκασίῳ πρὸς κάτοπτρον ἰκανοῦ μεγέθους καὶ προσαρμοσθησομένου εἰς ὄργανον, ὅπερ τετραπλάσιον θὰ παρέχῃ φῶς ἢ τὸ μέγιστον τῶν γνωσῶν ὁμοίων αὐτοῦ καὶ ὅπερ θὰ ἐπιτρέπῃ τὴν ἀνακάλυψιν ἀστέρων τετράκις μικροτέρων ἢ πάντες οἱ μέχρι τοῦδε σσημειωμένοι. Λέγεται ὅτι ἡ μεγεθυντικὴ αὐτοῦ δύναμις ἔσται ἴση πρὸς 15,000 φορές τὸ μέγεθος τοῦ ἀντικειμένου καὶ θὰ ἦναι δυνατὸν νὰ παρατηρῶνται ἐν τῇ σελήνῃ ἀντικείμενα μεγέθους οὐχὶ μεγαλειτέρου τῶν 21 τετρ. ποδῶν. Ἰδόμεν.

Η ΒΙΟΛΕΤΤΑ.

Ὁ ἀνθυπολοχαγὸς Μαρτίνος, ὅστις ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ εἰκοσι τεσσάρων ἐτῶν, ἦτο ἀγαθώτατος ἄνθρωπος.

Μείνας ὄρφανός ἐκ νεανικῆς ἡλικίας, εἰσῆλθεν εἰς τὸν στρατὸν ὡς ἐθελοντῆς ἐν ἡλικίᾳ 17 ἐτῶν, ταχέως δὲ προσεκτίησται τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀνωτέρων του καὶ τὴν ἀγάπην τῶν ἰσοβαθμίων του.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀλήστου καὶ ὀδυνηροῦ πολέμου τοῦ 1870, ἦτο ἀνθυπολοχαγὸς ἐν τινι τῶν συνταγμάτων τῶν θωρακοφόρων, οἵτινες ἔχυσαν μετὰ τόσης ἀνδρείας τὸ αἷμά των ὑπὲρ πατρίδος· ἀλλ' ὁ θάνατος ἀφῆρασε τὸν νέον τοῦτον μετὰ τῶν ἄλλων ἐπίσης ἀνδρείων.

Ὁ θάνατος τοῦ ἀτυχοῦς τούτου ἀξιωματικοῦ εἰς τὴν μνήμην τῶν γνωρισάντων αὐτὸν ἀνακαλεῖ ἐπιεισόδιον τῆς ζωῆς, οὐχὶ ἀμοιρον ἐνδιαφέροντος.

Ἡ μικρὰ πόλις Α . . . εἶναι μία τῶν μέλλον ἀχαρίτων φρουρῶν τῆς Γαλλίας. Αἱ ὁδοὶ εἶναι ρυπαραὶ, αἱ οἰκίαι κακῶς κατασκευασμέναι, τὰ ἐργαστήρια κλειοῦσι τακτικῶς, κατὰ τε τὸ θέρος καὶ τὸν χειμῶνα, τῇ ἐννάτῃ ὥρῃ τῆς ἐσπέρας. Ἡ μόνη διασκέδασις εἶναι περίπατος ὑπὸ τὰ ἄλση τῆς μικρῆς πόλεως. Τὰς κυριακὰς, κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ θέρους, εἰταιρία ἀποτελουμένη ἐξ ἐρασιτεχνῶν καταξινομένων περὶ τὴν μουσικὴν ἀνέκρουε διάφορα τεμάχια.

Κατὰ τὸ 1869 τὸ 14ον σύνταγμα τῶν θωρακοφόρων εὐρίσκειτο ἐν τῇ μικρᾷ ταύτῃ πόλει, διερχόμενον ὀχληρὸν βίον. Τὸ καφενεῖον τῶν Πκρισίων, ὡς ἀπεκαλεῖτο, συχνάζόμενον κυρίως ὑπὸ ἀξιωματικῶν, ἦτο, φυσικῶ τῷ λόγῳ, τὸ συνεντευκτικόν τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τῆς φρουρᾶς. Ὁ Μαρτίνος διεκρίνετο μετὰξὺ αὐτῶν, ἕνεκα τῆς ἰλαρότητος τοῦ χαρακτῆρός του, τῶν εὐφυολογιῶν του καὶ τῶν χιρεντισμῶν του, τοὺς ὑπόλοιπους ἐνίοτε ἔρριπτεν ἐν μέσῳ τῆς ἀνίας, ὑφ' ἧς κατεείχοντο οἱ σύντροφοί του.

Μιὰ τῶν ἡμερῶν οἱ φίλοι του παρετήρησαν ὅτι ὁ Μαρτίνος ἦτο δύσθυμος καὶ σκεπτικὸς.

— Μοί φαίνεται, είπεν εἰς τῶν ὑπολογαγῶν, ὅτι ὁ φίλος μας Μαρτίνος εἶναι ἐρωτοχτυπημένος!

Ὁ Μαρτίνος ἤρκεσθη νὰ ὑπομειδίσῃ καὶ νὰ ὑψώσῃ τοὺς ὄμους του.

Καθ' ἐκάστην πρωΐαν καὶ ἐσπέραν πρὸ τοῦ καφενείου τῶν ἀξιωματικῶν, συνοδευομένη ὑπὸ γηραιῶς γυναικὸς, διήρχετο νεαρὰ κόρη λίαν μελάγχρους, ἔχουσα μεγάλους μέλανας ὀφθαλμούς, μακρὰς καὶ δασείας βλεφαρίδας, ὠχρότητα γυναικὸς τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, λεπτοφυῆς καὶ λίαν κομψή. Τὸ βῆδισμα αὐτῆς ἦτο σεμνὸν καὶ χάριεν, εἶχε δὲ ἰδιαιτέρον τρόπον τοῦ ἐνδύεσθαι, τρόπον προδίδοντα τὸν χαρακτῆρα τῆς γυναικὸς.

Ἡ νεαρὰ αὕτη κόρη, ἡλικίας 17—18 ἐτῶν, διήρχετο καθ' ἐκάστην εὐσταθῆς πρὸ τοῦ καφενείου, ἀδιαφοροῦσα περὶ τῶν βλεμμάτων ἅτινα ἐρριπτον ἐπ' αὐτῆς οἱ θαμῶνες. Ἡ ἐνδυμασία αὐτῆς ἦτο ἀπλουστάτη καὶ μετὰ μεγάλης καλαισθησίας συνηρμολογημένη, πάντοτε δὲ ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς ἡ νεαρὰ κόρη ἔφερε δέσμη ἰων (=βιολεττῶν), κατὰ τε τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος. Οἱ ἀξιωματικοί, οἵτινες δὲν ἐγνώριζον τὸ ὄνομά τῆς, τὴν ὠνόμαζον ἐκ τοῦ εὐνοουμένου ἄνθους τῆς Βιολέτταν.

Ἡμέραν τινὰ, ἀξιωματικὸς τις, ἄρτι ἐξεληθὼν τῆς σχολῆς τοῦ ἵππικου, καθ' ἦν στιγμὴν ἡ Βιολέττα διήρχετο πρὸ τοῦ καφενείου, ἀπήθυσεν αὐτῇ ἀνοικεῖους λέξεις.

Ἡ νεαρὰ κόρη ἤρυθρίασεν, ἔρριψε περιφρονητικὸν βλέμμα ἐπὶ τοῦ νεαροῦ ἀξιωματικοῦ καὶ ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν τῆς, ἔκτοτε δὲ οὐδέποτε ἡ Βιολέττα διήλθε διὰ τῆς ὁδοῦ ἐν ἣ εὕρισκετο τὸ καφενεῖον τῶν ἀξιωματικῶν. Ὁ Μαρτίνος ἔκαμε τὴν παρατήρησιν ὅτι ἦτο ἀνάνδρον νὰ προσβάλῃ τις νεαρὸν καὶ τιμῆαν κόρην τῶσον βναυδῶς. Συνεπεῖρα τῆς παρατηρήσεως ταύτης, οἱ δύο ἀξιωματικοὶ ἐμονομάχησαν, ὁ φίλος δὲ τῆς Βιολέττας ἐπληγώθη διὰ ζήρους εἰς τὸ στήθος, καὶ ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδας ἠναγκάσθη νὰ οἰκουρήσῃ. Ἄλλ' ὅποια συγκινητικὴ ἐκπληξίς! Καθ' ἐκάστην ὁ Μαρτίνος ἐλάμβανε δέσμη ἰων, μέχρι οὗ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς οἰκίας του.

Ὁ Μαρτίνος εἶχεν ἀναλάβει τὴν ὑπερῶσπισιν τῆς νεαρᾶς κόρης διότι ἡ γενναία του καρδιά τῷ ὑπηγόρευε νὰ ἀναδείκνυται ὑπερῶσπιστῆς τῶν ἀδυνάτων πλασματῶν. Ἄλλ' ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωσιν ὅτι ὁ Μαρτίνος ἀναλαμβάνων νὰ ἐκδικήσῃ τὴν Βιολέτταν, ὑπέκυπτε καὶ εἰς αἰσθημὰ τι συμπαιθείας πρὸς τὴν ἐξυβρισθεῖσαν κόρην.

Ὅταν ὁ ἀνθυπολογαγὸς ἔθεραπεύθη ἔλαβεν ἐπιστολὴν, ἔχουσαν ὧδε: «Ὁ κ. Μαρτίνος παρακαλεῖται νὰ ἔλθῃ τῇ ἐσπέρᾳ ταύτῃ εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμὸν 8 οἰκίαν τῆς ὁδοῦ Νέβ, ἐν ἣ κατοικεῖ ὁ κ. Ἐβέρ, χάριν ἐνδιαφερούσης ὑποθέσεως».

Ὁ νεαρὸς ἀξιωματικὸς μετέβη εἰς τὴν ὑποδειχθεῖσαν οἰκίαν· ὅτε ἡ θύρα τῆς οἰκίας ἀνεώγη, γηραιὰ θεραπαινίς, κύπτουσα ὑπὸ τὸ βῆρος τῶν ἐτῶν, εἰσήγαγε τὸν ἐπισκέπτην εἰς μεγάλην αἴθουσαν παραδόξου ἐσωτερικοῦ. Πρὸς τὸ βῆθος τοῦ δωματίου ἦτο ἀνηρτημένη εἰκὼν, παριστώσα ἄνδρα τῆς ἐποχῆς Λουδοβίκου οὗ ΙΕ', φέροντα τὴν στολὴν τοῦ τέγματος τῶν δραγόνων. Ἡ αἴθουσα ὡς μόνη ἐπιπλοσκειν εἶχε καθίσματά τινα ἐκ δρυὸς καὶ ἐν τῷ μέσῳ τράπεζαν, ἐφ' ἧς ὑπῆρχον διάφορα ἔγγραφα καὶ φύλλα χάρτου. Πλησίον μεγάλης ἐστίας, ἐν ἣ ἔκαιον τεμάχια τινα ξύλων, ἀναδίδοντα ἀμυδρὰν λάμψιν, ἐκάθητο δύο πρόσωπα, ἡλικιωμένος ἄνθρωπος καὶ νεαρὰ κόρη. Τὸ δωμάτιον ἀσθενῶς ἐφωτίζετο. Λυχνία κειμένη πλησίον τῆς εἰσόδου, δὲν ἐπέτρεπεν εἰς τὸν Μαρτίνον νὰ διακρίνῃ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς νεαρᾶς κόρης, ἥτις ἐκάθητο ὀλίγον ἀπωτέρω τοῦ γηραιοῦ ἀνδρός.

Ὁ ἀξιωματικὸς προὐχώρησε κατὰ τινα βήματα καὶ ὑπεκλίθη.

— Κύριε, είπεν ὁ γέρον, εἰμαι ὁ κόμης Ὁσκάρ δὲ Βρέιλ. Ἐνεκα οἰκογενειακῶν δυστυχιῶν καὶ ἐπειδὴ ἀπώλεσα ἐντελῶς τὴν περιουσίαν μου, ἠναγκάσθη νὰ ἀποκρύψω τὸ ὄνομά μου. Ἡ ἐπελοῦσα εἰς ἐμέ ἀσθένεια συνεπλήρωσε τὸ ἔργον τὸ ὅποιον

ἤρχισεν ἡ καταδρομὴ τῆς τύχης. Ὀλίγαι ἡμέραι μοὶ ὑπολείπονται, ἀλλὰ ὁ Θεὸς ἠθέλησε νὰ μοὶ παράσχῃ, πρὶν ἢ ἀποθάνω, τὴν εὐχαρίστησιν νὰ θλίψω τὴν χεῖρα ἱππότου, ἀνδρὸς ἐντίμου καὶ ἀξιολόγου. Τεῖνατέ μοι τὴν χεῖρα, κ. ἀξιωματικέ. Πατὴρ σὰς εὐχαριστεῖ διότι ὑπερῶσπισατε τὸ τέκνον του.

Ἐνῶ δὲ ὁ ἀξιωματικὸς προὐχώρει πρὸς αὐτόν, λίαν συγκινημένος, ὁ γέρον προσέθηκε ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν θυγατέρα του.

— Κωνσταντία, εὐχαρίστησον καὶ σὺ τὸν κύριον, διότι εἶναι ἀξίος τῶν εὐχαριστιῶν σου.

Ἡ νεαρὰ κόρη ἠγέρθη. Ἦτο ἡ Βιολέττα.

Διὰ τοῦ βλέμματός, δι' οὗ ἐξεφράζετο αἰσθημὰ ἀμοιβαίας συμπαιθείας, οἱ δύο νέοι σιωπηρῶς συνεννοήθησαν. Ἡ νεαρὰ κόρη ἔθηκε τὴν χεῖρά τῆς ἐπὶ τῆς τοῦ ἀξιωματικοῦ, ἐκ τῆς γλυκειᾶς δὲ ταύτης χειραψίας, αἱ καρδίαι ἀμφοτέρων ἀνεσκίρτησαν. Ὁ γέρον παρετήρει αὐτοὺς ὑπομειδιῶν. Ἦτο εὐδαίμων. Παρεκάλεισε τὸν ἀξιωματικὸν νὰ διέλθῃ τὴν ἐσπέραν παρ' αὐτοῖς, οὗτος δὲ ἀπεδέξατο τοῦτο μετὰ χαρᾶς. Ὁ Μαρτίνος, ἀποχωρῶν, ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ ἐπανέλθῃ, τούθ' ὕπερ ὁ γέρον ἀπεδέχθη ἀμέσως. Ἡμέρα καὶ κατὰ μικρὸν, αἱ ἐπισκέψεις ἐγένοντο πυκνότεραι, ἐπὶ τέλους δὲ ὁ Μαρτίνος ὁμολόγησε τῷ γηραιῷ πατρὶ τῆς Κωνσταντίας ὅτι ἠγάπα τὴν θυγατέρα του. «Φίλε μου, τῷ εἶπεν ὁ κόμης, ἡ Κωνσταντία δὲν ἔχει τὴν ἀναγκαίαν περιουσίαν». Ὁ Μαρτίνος ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ παραιτηθῇ τὸ στρατιωτικὸν στάδιον. «Ὁχι, ἀπήντησεν ὁ γέρον, δὲν θέλω τοῦτο». Ὁ νεανίας κατέστη περίλυπος.

— Ἀλλὰ σταθῆτε, ἐξηκολούθησεν ὁ κόμης. Ἐχω μερικὰς ὑποθέσεις εἰς τὸν δρόμον, πιστεύω δὲ νὰ περατωθῶσιν αἰσίως προσεγῶς. Σοὶ δίδω τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου ὅτι οὐδέποτε ἡ θυγάτηρ μου θὰ ὑπανδρευθῇ μετ' ἄλλου. Ἐὰν δὲν ἐπιτύχω, ἀφοῦ δοκιμάσω πάντα τὰ μέσα, τότε δύνασαι νὰ ἀποσυρθῆς τοῦ στρατοῦ. Ἀλλὰ μὴ ἐγκαταλίπῃς τὸ λαμπρὸν στάδιον τὸ ὅποιον ἐξέλεξας καὶ τὸ ὅποιον σοὶ ἐπιφυλάττει λαμπρὸν μέλλον καὶ ἀσφαλές.

Ἡ Κωνσταντία εἰσήλθεν ἐν τῷ δωματίῳ. Ὁ κ. δὲ Βρέιλ ἔθηκε τὴν χεῖρά τῆς ἐν τῇ τοῦ ἀξιωματικοῦ. «Παιδιά μου, ἀνέκραξεν, εἰσθε ἡραβωνισμένοι. Ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ, ὥστε μετ' οὗ πολὺ νὰ συνδεθῆτε καὶ νὰ τύχητε τῆς εὐδαιμονίας!»

Μῆνες τινὲς παρῆλθον.

Αἰφνης φήμη ἐκυκλεῖτο ὅτε ἐξεργάγη ὁ πόλεμος. Ὁ Μαρτίνος ἀπῆλθεν.

Τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεώς του, ἡ Κωνσταντία, ὡς θυγάτηρ εὐγενούς, εἰδείχθη ἀξιοπρεπῆς καὶ στωϊκῆ· ἔλαβε πάλιν δέσμη ἰων, κατερίλησεν αὐτὴν καὶ τὴν ἔδωκεν εἰς τὸν μνηστῆρά τῆς λέγουσα: «Εἶθε νὰ σοὶ φέρῃ εὐδαιμονίαν. Τὰ ἐφίλησα με ὅλην μου τὴν καρδίαν.»

Ὅταν ὁ νεανίας ἀπεμακρύνθη, ἡ νεαρὰ κόρη ἔκλαιε μετὰ λυγμῶν.

Τῇ ἐσπέρᾳ τῆς πρώτης συμπλοκῆς, ὅταν οἱ ἐξ Ἀλσατίας χωρικοὶ μετέφερον εἰς τὴν κατοικίαν των νεαρὸν γάλλον ὑπολογαγόν, ἐντὸς τῶν ἐνδυμάτων αὐτοῦ εὔρον δέσμη ἰων μεμαραμμένων. Σφαῖρα γερμανικῆ, διαπεράσασα τὴν καρδίαν τοῦ νεαροῦ ἀξιωματικοῦ, διὰ σταγόνων αἵματος ἐκάλυψε τὸ τελευταῖον φίλημα, ὕπερ ἡ Κωνσταντία εἶχεν ἐναποθέσει ἐπὶ τοῦ ἄνθους.

Μετὰ τινὰς μῆνας, ὁ κόμης δὲ Βρέιλ ἀπέθανεν, ἡ δὲ Κωνσταντία εἰσήλθεν εἰς μοναστήριόν τι, ὅπως κλαύσῃ τὸν θάνατον τοῦ προσφιλοῦς αὐτῆ μνηστῆρος.

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.